

Digitized By eGangotri

विष्णु उमि. ५'
॥

२
तु द्वि लुव प्रो नं-
भवत वैव ननु जत्य न

विष्णुसहस्रनामचरणोभोस्तुतुर्वीर्यवद्वज्र

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

३७

ध्वचरणोभोरुहद्वयी॥ चराचरजगद्वा
त्रीचंडिकां प्रणमाम्यहं॥ १॥ शिरोरत्नत
त्रह्माणीमुखं माहेश्वरीतथा॥ कौमारी
हृदये रत्ने उदरे वैष्णवीतथा॥ २॥ वाराही
चकटिगुह्यमैश्वरीचोत्सदा मम॥ चासुंडा
जातु देशं तपादौ रत्नतचंडिका॥ ३॥ भुक्त

दे.
क.
१

टिचभुजौएष्टदशपादभुजानना॥अंग
प्रत्यंगसेयीश्चसदारक्षेत्तुमातरः॥५॥सू
ष्टौसेस्यापनायत्वपहरणवियौमोहने
नुग्रहेपिसर्वेषामर्गलानोतिजमहिम
वशादक्रमेणैवयाते॥नित्यंकीडाप्रस
क्तारचयतिसकलस्वात्मशक्त्याप्रपंच

सातस्त्राणायभूयादभिमतफलदाभद्र
कालीचकाली॥५॥ त्रिलोचनां त्रैगुण्यं
सुशोभनां चतुर्भुजां त्वद्गुणविशुद्धधारि
णी॥ पाशां कुशोरक्तविभूषणां शुभोभा
यां स्मरेहं बहुरूपधारिणी॥६॥ इति ध्यानम्
शतानीक उवाच॥ उं यद्गुह्यं परमं लोके सर्व

नमो

दे
क
३

ज्ञाकरं नृणां ॥ यत्र कस्यचिदाख्यातेत
नेञ्जहि पितामह ॥ १ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ अस्ति गु
ह्यतमं विप्र सर्वभूतोपकारकं ॥ देव्यास्तु
कवचं पुण्यतल्लुण्णुममहामुने ॥ २ ॥ प्र
थमं शैलपुत्री च द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ॥
तृतीयं च उच्यते कृष्णार्देति चतुर्थकम् ॥ ३ ॥

जीति

पंचमेस्कंदमातेतिषष्टंकात्यायनीतिच
सप्तमेकालरात्रीचमहागौरीतिचाष्टमे
नवमेसिद्धिदात्रैकानवडर्गाःप्रकीर्ति
ताः॥ उक्तामेतानिनामानिब्रह्मणोवस
हात्मना॥ ५॥ अग्निनादस्यमानस्त्वशत्रुम
थगतोरणे॥ विषमेडर्गमेचैवभयार्ताः

५

दे.
क.
५

शरणं गताः ॥ ६ ॥ न तेषां जायते किंचिद
सुभं रणसंकटे ॥ नापदं तस्य पश्यति शो ॥ स
कडः खभये न हि ॥ ७ ॥ ये स्तुभक्त्या स्मृता
नूनं तेषां सिद्धिः प्रजायते ॥ प्रेतसंस्थात्
चासुं शवा गृहीमहिषा सता ॥ ८ ॥ पैश्रीग
जसमाद्रूपवैसवीगरुडा सता ॥ माहेस

रीवृषावृषाकौमारीशिववाहना ॥९॥
 ब्राह्मीहंससमावृषासर्वाभरणभूषिता
 सर्वाभरणशोभापानानारत्नोपशो
 भिता ॥१०॥ दृश्यतेरथमावृषादेव्याक्रोध
 समाकुला ॥ शोखेचक्रं गदाशक्तिहलेच
 मुमलायुधं ॥११॥ खेटकेतोमखैवपरशु

दे.
क.
५

पाशमेवच॥ कुंतायुयं त्रिशूलं च शार्ङ्गं
मायुधमुत्तमं॥ ११॥ देवानां देहनाशाय
भक्तानामभयाय च॥ धारयंत्यायुधानि
स्य देवानां तृहिताय वै॥ १२॥ नमस्तेस्तु
महाशैले महाघोरपराक्रमे॥ महाबले
महोत्साहे महाभयविनाशिनी॥ १५॥

आहिमोदेदिउः प्रेक्षेष्टात्रूणां भयवर्धि
नी ॥ प्राच्यां रत्न त्रुमा मैत्री अग्रेया मग्नि
देवता ॥ १५ ॥ दक्षिणस्यां च वागहीनैर्ऋ
त्यां खड्गधारिणी ॥ प्रतीच्यां वारुणी रत्न
हायव्यां मृगवाहिनी ॥ १६ ॥ उदीच्यां चैव
कौमारी ॥ ऐशां न्याशूलधारिणी ॥ ऊर्ध्वे

दे.
क.
६

क्षत्रब्रह्माणीअथस्नाहैसवीतया॥पर्व
दशदिशोरक्षेचासुंशशववाहना॥ज
यामेचाग्रतःपात्रविजयापात्रएतः॥
अजितावासपासैतुदक्षिणेचापराजि
ता॥शिखामेघेतिनीरक्षेउमामृश्रिय
वस्थिता॥१५॥मालाधरीललाटेतध्रुवौ

१८

मंजुश्याशस्विनी॥ त्रिनेत्राचक्रवोर्मध्ये य
 मचंद्राचनासिके॥ १०॥ शंखिनीचक्षुषो
 मध्ये श्रोत्रयोद्धारसिनी॥ कपोलौकालि वा
 कारत्नेकर्णमूले तृणाकरी॥ ११॥ नासि
 कायास्रगंधाचउत्तरोष्ठे तृचर्चिका॥ अथ
 रेचासूतकलाजिह्वाच सरस्वती॥ १२॥ दं

यो

दे
क.
५

तात्रत्तत्रकौमारीकंठमध्येतचंडिका
चैदिकोचित्रचेटाचमहामायाचताल
के॥१३॥ कामाक्षाचित्रकेरत्नेहाचेमेसर्व
मंगला॥ ग्रीवायाभद्रकालीचष्टष्टवेषो
यउर्द्वरी॥१४॥ नीलग्रीवावहिःकंठेनलि
कानलकूवरी॥ त्वद्गुणारिण्यभोक्कथो

वारुमेवत्रधारिणी॥१५॥ हस्तयोर्देडिनी
रत्नेदेविकाचांगुलीप्रच॥ नखानमूल
सूरीरत्नेकुक्षोरत्नेनलेखरी॥१६॥ स्तनौ
रत्नेनमहादेवीमनःशोकविनाशिनी॥ ह
दयेललितादेवीउदरमूलधारिणी॥१७॥
नाभिचकामिनीरत्नेदुसंगसेखरीतथा

दे.
क.
८

मृतनार्थचमेद्वेचगुदेमहिषवाहिनी॥१८॥
जंघेमहाबलारक्षेज्जानुनीविंध्यवासि
नी॥गुल्फयोर्नारसिंहीचपाददृष्टेतुनै
जंसी॥१९॥पादंगुलीश्रीथरीचपादय
स्थलवासिनी॥दृष्टाकरालिनीरक्षेके
शाचैवोर्ध्वकशिनी॥२०॥रोमकूपेषुको

मारीत्वचेवागीश्वरीतथा॥रक्तमजाव
 सामोसात्पास्यमेदासिर्पावती॥३१॥अं
 णिकालरात्रीचपितंचमुकुटेश्वरी॥प
 मावतीपद्मकोशकफेचूडामणिलया
 ज्वालासुखीनसज्जालमभेयासर्वसं
 धिषु॥अंकुशद्वाराणिमेवलेखायाद्वेष

३२

दे. शीतया ॥ अहेकारं मनोबुद्धिं रक्षे मेधम
 क. धारिणी ॥ प्राणायामौ तया व्यानमुदा
 ५ नेच समानं के ॥ ३५ ॥ वज्रहस्ता च मे रक्षे
 त्याण कल्पं सुशोभनम् ॥ रसेन्द्रपंचगो
 पंचशतस्य शंखचोतिनी ॥ सत्वरजस्त
 मश्चैव रक्षेन्नारायणी सदा ॥ आयुरक्षे

त्वाराहीधर्मरत्नतवैसवी॥यशः
 कीर्तिंचलत्मीचसदारत्नतमेरवी॥गो
 वमिंद्राणिमेरुत्तपून्मेरुत्तचेडिके॥
 पुत्रात्तत्तमहालक्ष्मीभार्यारत्नतमेर
 वी॥चित्तंचरत्नत्मींद्राणीयशःकीर्तिंच
 लेचमे॥३८॥सार्गसेमेकरीत्तद्विजया

३०

दे.
कं.
९

सर्वतस्थितः॥ वक्ष्याहीनतयत्स्यानेव
जितेकवचेनत॥३५॥ तत्सर्ववत्तमेदे
वीजयेतीपापनाशिनी॥ पदमेकंनग
छेत्यदीच्छेच्छुभमात्मनः॥४०॥ तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेनैकवचीभवेसर्वदा॥ कव
चेनावृत्तानिन्त्ययत्रयत्रैवगच्छति॥४१॥

तू

तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सर्वकामिकः ।
ये ये चिंतयन्ते कामं ते तं प्राप्नोति मान-
वः ॥५२॥ परमैश्वर्यमत्र लब्धं प्राप्स्यते भूत-
ले पुमान् ॥ निभयो जायते मर्त्यः संया-
मेष्ठ पराजितः ॥५३॥ त्रैलोक्यत्र भवेत्
ज्यः कवचेनावृतः पुमान् ॥ इदं तु देव्या

दे.
क.
११

कवचेदेवातामपिडलभे॥५५॥यउदेक
वचेकृत्वासंग्रामेप्रविशेन्नरः॥सजित्वा
चरिष्यन्सर्वान्स्वस्तिमान्बृहन्माश्रुयात्
यःपठेत्प्रयतो नित्यं त्रिसंध्यंशुद्धयानि
तः॥देवीकलाभवेत्तस्यत्रैलोक्येष्वपरा
जितः॥५६॥जीवेदुर्घशातेसाग्रमपमृत्यु

विवर्जितः॥ नश्येति व्याययः सर्वे लूता
विस्फोटकादयः॥ ५० ॥ स्यावरं जंगमं चै
व कृत्रिमं चापि यद्विषं॥ अभिचाराणि स
र्वाणि मंत्रयंत्राणि भूतले॥ ५१ ॥ भूचराः श्वे
चराश्चैव कुलजाश्चोपदेशिकाः॥ सहजा
कुलजामालाशकिनी शाकिनी तथा॥ ५२ ॥

दे.
क.
१२

अंतर्दत्तचराचाराणां किं न्यश्च महाव
ला ॥ ग्रहभूतपिशाचाश्च यक्षगंधर्वराक्ष
साः ॥ ५० ॥ ब्रह्मराक्षसवेतालां कूष्माण्डाः
भैरवादयः ॥ नश्यन्ति दर्शनात् तस्मै कवेवे
ह्यदि संस्थिते ॥ ५१ ॥ सान्नोन्नतिर्भवेद्भ्राजो
नैजो वृद्धिर्कवे परे ॥ यशसा वर्धते सोऽपि ॥

कीर्तिमंडितभूतले॥ जपेत्सप्तशतीचंडी
कृत्वा त्वकवचेपुरा॥ यावत्तुर्मध्यं यत्ते स
शैलवनकाननं॥ ५३॥ तावन्निष्टतिमेदि
न्या संततिः पुत्रपौत्रकी॥ देहं ते परमं स्या
नेयत्सुखैरपि दुर्लभं॥ ५४॥ प्राप्नोति पुरु
षो नित्यं महामायाप्रसादतः॥ निर्विघ्ना

दे.
क.
१३

हि भवेत्सिद्धिचेरीज्जपसमुद्भवा ॥ तस्माज्ज
पेत्सदाभक्त्या कवचं कामदेसुने ॥ लभते
च परं रूपं शिवेन समन्ता व्रजेत् ॥ संप्राप्नो
ति मनुष्यासौ महामाया प्रसादतः ॥ मन
सा चिन्तितं कार्यं तत्सर्वं सफलं भवेत् ॥ ५०
इति श्रीहरिहरव्रह्मविश्वरचिते देव्या कवचं सम्पूर्णम्

मृषिरुवाच॥ ओं जयंती मंगला काली भद्र
काली कपालिनी॥ दुर्गाक्षमा शिवाया
श्री स्वाहा स्वयं नमोस्तुते॥ १॥ मयुर्कैटभ
विद्रा विविधा त्वरदेनमः॥ इष्येदेहि जयं
देहिय शोदेहि द्विषो जहि॥ २॥ महिषासुर
निनाशप्रपन्नवरदेनमः॥ इष्येदेहि जयं दे
विधा विस्तुवदेनमः

अ-
१५

हियशेदेहिद्विषोजहि॥३॥वेदितांछि
युगेदेविदेविमोभागपदायिनि॥३॥पेदे
हिजयेदेहियशेदेहिद्विषोजहि॥५॥र
क्तवीजातकेदेविचेउमुंडविनाशिनि
३॥५॥सुभस्यचनिसुभस्यधुआत्त
स्यचमदिनि॥३॥पेदेहि॥६॥अचित्पहप

चरिते सर्वशत्रुविनाशिनि ॥ रूपं देहि ॥ ७ ॥
 न ते भ्यः सर्वदा भक्त्या चेदिके उरितापहे
 रूपं देहि ॥ ८ ॥ स्तुतवज्ज्ञो भक्तिपूर्वत्वां चेदिके
 केषां विनाशिनि ॥ रूपं दे ॥ ९ ॥ चेदिके स
 त ते ये त्वा मर्चयेतीह भक्तितः ॥ रूपं दे ॥ १० ॥
 देहि सौभाग्यमारागं देहि देवि परं सुखं

अ.
१५

रूपेदे. ॥ ११ ॥ विधेहि द्विषतो नाशो विदेहिव
लसुच्चकैः ॥ रूपेदे. ॥ १२ ॥ विधेहि देविक
ह्याणां विधेहि परमां प्रियं ॥ रूपेदेहि. ॥ १३ ॥
सुरासुरशिवोरत्ननिर्घृष्टचरणं विके ॥
रूपेदे. ॥ १४ ॥ विधावेतं यथास्वेतलक्ष्मीवं
तेजनेकरु ॥ रूपेदे. ॥ १५ ॥ प्रचेउत्तमदर्पज्ञे

चंडिके प्रणताय मे ॥ तृपेदे हि ॥ १६ ॥ चतुर्व
 क्रोचतुर्वक्त्रं संस्तुते परमेश्वरि ॥ तृपेदे ॥ १७ ॥
 कृष्णेन संस्तुते देवि शश्वद्भक्त्या सदां वि
 के ॥ तृपेदे ॥ १८ ॥ हिमाचलसुतानाथ सं
 स्तुते परमेश्वरि ॥ तृपेदे ॥ १९ ॥ इंद्राणी प
 तिसद्भावपूजित परमेश्वरि ॥ तृपेदे ॥ २० ॥

अ. १६ देवि प्रचेददौर्देउदैतदप्यविनाशिनः॥ त्रुपे
 दे॥ १॥ देवि भक्तजनो ह्यमदत्तानेदोदये
 विके॥ त्रुपे देहि जये देहि यशो देहि द्विषो
 जहि॥ २॥ पत्नी मनोरमा देहि मनोवृत्ता
 नुसारिणी॥ तारिणी उर्मि ससारसागर
 स्पृकलोद्भवो॥ ३॥ इदेहोत्रे पवित्वा तम

हास्तोत्रं पठेन्नरः ॥ सत्सप्तशती संख्या
फलमाप्नोति संपदः ॥ २५ ॥ इत्यर्गलास्तुतिः
ओं वृत्ताम्बरां सिंहगतोस्मिताम्पोषाणां
कृशेनैकवटीदधानं ॥ विद्यांशूलेपंक
जनेवहेतीयात्वामित्वां देवदेवी पपार्ति
ऋषिरुवाच ॥ ॐ विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदी

की. दिव्यचक्षुषे ॥ श्रेयः प्राप्तिनिमित्ताय न
 १३ मः सोमार्थधारिणे ॥ १ ॥ सर्वविघ्नविना
 शाय ॥ संशयानामपि कीलनं ॥ सोपित्त
 ममवाप्नोति सततं जप्त्वा तत्परः ॥ १ ॥ सि
 द्ध्यं च चाटनादीनि वस्तूनि सकलाण्य
 पि ॥ एतेन सत्त्वतः कृते स्तोत्रपाठे प्रसिद्धा

ति॥३॥ तमंत्रौ नौषधंतत्रनकिचिदपिसि
 अति॥ विनाजाप्येनसिद्येतसर्वमुच्चाटना
 दिक्॥४॥ समस्ताप्यपिसिद्यंतिलोकेशे
 कोमिमोहर॥ कृतानिमंत्रयामाससर्व
 मेवमिदंशुभे॥५॥ स्तोत्रैवैचंडिकायास्त
 तच्चगुह्येचकारसः॥ समाप्तोयंसप्तोप

की. न ते यथावन्निमंत्रणं ॥ ६ ॥ सोपित्तैः सम
१६ वाप्नोति सर्वमेव न संशयः ॥ कृत्वा यो वा
चतुर्दश्यामष्टम्या वा समाहितः ॥ ७ ॥ द
हति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसिध्य
ति ॥ इत्येव रूपेण कीलेन महादेवेन की
लिते ॥ ८ ॥ यो निष्कीला विधायेनोति

तं जपति स स्फुटं ॥ स सिद्धः स गणः सो
 पि गोधर्वा जायते वने ॥ १ ॥ नापमृत्यु
 वशं याति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥ न
 चैवाप्यदतस्तेभ्यः भयं तस्योपजायते ॥ १
 ज्ञात्वा प्राश्न्य कर्तुं तस्य कर्तव्यं विन
 श्रयति ॥ ततो ज्ञात्वेव संपर्जमिदं प्राश्न्य

की. ते बुधेः॥१॥ सौभाग्यादिचय किंचिद्वृ
१५ ष्यते ललनाजने॥ तत्सर्वं तत्पसादे
न तर्ते जाप्यमिदं सुमे॥१॥ शनैस्तु जा
प्यमाने सिनेलात्रे संपन्निरुच्चकैः॥ भ
वत्येव स मश्रपिततः प्रारभ्य मेव तत्
१३॥ ऐश्वर्यं तत्पसादेन सौभाग्यारो॥

मपसेपदः॥ शत्रुहानिपरेमोक्षस्तय
तेसानकिंजनैः॥ १५॥ इति श्रीभगवत्याः
कीलकंसमर्णा ॥

पञ्चमस्कन्धः
अथ पञ्चमस्कन्धः
पञ्चमस्कन्धः

...
...
...
...
...
...
...
...

३.

१

जा

ॐ श्री गणेशाय नमः ॥ ॐ चंडिका माहात्म्य प्र
थम चरित्र स्पष्टावर्णिः सूर्य तनय इति
मंत्र स्पष्टा कृष्णिर्महाकाली देवता गायत्री हं
दः ॥ नन्द शक्तिः ॥ रक्त देतिका बीजे ॥
अग्निस्तत्त्वं महाकाली प्रीत्यर्थं पाठे विनियोगः
ध्याने ॥ एवञ्च कुरादेषु चाप परिचान्

नतो गायत्री ॐ बीजत्रयाय विग्रहे नमः प्रधानाय धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् ॥

क

शूलभुशुंडीशिवः शंखं संदधती कैरवसि
नयनो सर्वांगभूषावृतो ॥ यामस्तौ च्छयि
ते हरेण मलजो हरेते मयुं कैटभं नीलाश्रम
युतिमास्पदादशको सेवे महाकालि
को ॥ १ ॥ इति ध्यानं ॥ ओं नमश्चोडिकायै ॥ मार्क
ंडेय उवाच ॥ सावर्णि सूर्यतनयो यो मनुः क

३. अथ तेष्टमः ॥ निशामय तदुत्पत्तिं विस्त
 राद्भूदतो मम ॥ २ ॥ महासायाजुभावेन य
 था मन्वेतराधिपः ॥ सबभूव महाभागः
 सावर्णिस्तनयो रवेः ॥ ३ ॥ स्वाराचिषे तरे
 एवैवैश्वेश ससुहवः ॥ सुवैश्यानाम राजा
 भूत्समस्तैर्दितिमै उले ॥ ४ ॥ तस्य पालय

तःसम्पकप्रजाःपुत्रानिवौरसान्॥बभू
 वःप्रात्रवोभूपाःकोलाविधेसिनस्तया
 तस्यैरभवपुद्गमतिप्रबलदण्डिनः॥
 नूनैरपि सैर्युद्धेकोलाविधेसिभिर्जि
 तः॥६॥ततःस्वप्रमायातो निजदेशा
 धियोभवत्॥आक्रान्तःसमहाभागस्तै

५

३. सदाप्रबलारिभिः॥५॥ अमात्यैर्बलिभिः
 ३. ईष्टैर्बलस्य उरात्मभिः॥ कोशो बले
 चापहृतं तत्रापि स्वपुत्रैस्ततः॥८॥ ततो मृ
 गया व्याजेन हृतस्वाम्यः स भूपतिः॥९॥
 काकी हयमारुह्य जगाम गहनं वने॥१०॥
 स तत्राश्रममश्लीढि जवर्यसु मेधसः

प्रशान्तस्थापदाकीर्णमुनिशिष्यापशो
 भित्तं ॥ १० ॥ तस्यैवाकेचित्सकालंचमुनिना
 तेन सत्कृतः ॥ इतश्चेतश्च विचरंस्तस्मि
 न्मुनिवराग्रमे ॥ ११ ॥ सोचितयत्तदा तत्र म
 मत्वा कुष्टचेतनः ॥ मत्सर्वैः पालितं पूर्वं
 मया हीनं पुरं हितं ॥ १२ ॥ मद्भृत्यैस्तैरस

उ.
ध

हृतैर्दर्मतः पाल्यते न वा ॥ न ज्ञाने सप्रथा
नो मे शूरैर्हस्ती सदा मदः ॥ १३ ॥ मम वैरिव
शंयातः कात्तो गात्रपलप्यते ॥ ये ममा
त्रुगता नित्यं प्रसादयन् भोजनैः ॥ १४ ॥ अ
त्रुवृत्तिं भुवंते घृज्ज्वं त्यन्महीभृतो ॥ अ
सम्पत्त्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिः सतते च

ये ॥ १५ ॥ संचितः सोतिडुः खेनक्षये कोशो
गमिष्यति ॥ एतच्चात्पञ्चसततं चिंतयामास
पार्थिवः ॥ १६ ॥ तत्रविश्राश्रमाभ्यामोवैश्रपमे
केददर्शसः ॥ सष्टष्टस्तेनकस्तंभोहेतुश्चा
गमनेत्रकः ॥ १७ ॥ सशोकश्चकस्मात्तुर्म
नाइवलक्ष्मसे ॥ इत्याकर्णवचस्तस्यभूष

उ.
५

तेः प्रणयोदिते ॥ १८ ॥ प्रत्युवाच स ते वै श्वः प्र
अयावनतोत्पे ॥ १९ ॥ वैश्व उवाच ॥ २० ॥ स सा
धिर्नाम वै श्वेण ह सुत्यन्नेय निनो ऊले ॥ २१ ॥
पुत्रद्वारैर्निरस्तश्च यत्नलोभादसायुभिः ॥
विहीनश्च यत्नैर्हीरैः पुत्रैरादायमेयने ॥ २२ ॥
वनसम्प्रागतो दुःखी निरस्तश्चासवयुभिः ॥

सोहं न वेधि पुत्राणां कुशला कुशलात्मि
 को ॥ १३ ॥ प्रवृत्तिं स्वजनानां च दाराणां चात्र
 संस्थितः ॥ किन्तु तेषां गृहे ते मम ह्ये मे कि
 नु सा प्रते ॥ १५ ॥ कथं ते किन्तु सहृता उर्वृताः
 किन्तु मे सताः ॥ १५ ॥ राजोवाच ॥ ये निरस्ते
 भवांस्तुल्येः पुत्रदारादिभिर्ह्यनैः ॥ १३ ॥ तेषु

३. किंभवतः स्नेहमनुबधातिमानसे ॥ १८ ॥
६ वैश्वपुत्रवाच ॥ १९ ॥ एवमेतद्यथाप्राहभवान्नः
स्मद्गतं वचः ॥ २० ॥ किं करोमि न वधाति म
म निष्ठुरतां मनः ॥ यैः संत्यज्य पितृस्नेहे
यनुलुब्धैर्निराकृतः ॥ २१ ॥ पतिस्वजनहा
र्देवहार्दितेष्टेवमेमनः ॥ किमेतन्नाभि

जानामि जानन्नपि महामते ॥ ३२ ॥ यत्प्रे
 मप्रवणं चित्ते विगुणेष्वपि बंधुषु ॥ तेषां
 कृते मे निःश्वासो दौर्मनस्य च जायते ॥ ३३
 करोमि किं यन्न मनस्यैव प्रीतिषु निष्ठ
 रं ॥ ३४ ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ ३५ ॥ ततस्तौ सह
 तौ विप्रतं सुनिःसमुपस्थितौ ॥ ३६ ॥ समा

३. धिर्नामवैशेषासौ सच पार्थिव सततमः॥
कृत्वा ततौ यथा त्याये यथा हतेन सेवि
दे॥३०॥ उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चकतुर्वै
शप पार्थिवौ॥३८॥ राजोवाच॥३९॥ भगवँ
स्त्वामहे प्रष्टुमिच्छाम्येके वदस्व तत्॥४
३ः श्रावययन्मम मनसः स्वचित्तायतनतो वि

ना॥ समत्वे गत राज्ञः स्य राज्ञो गोष्ठि
 लेष्वपि॥ ५१॥ जानतोऽपि यथाऽज्ञस्य कि
 मेतन्मुनिसत्तम॥ अये च निष्कृतः पुत्रै
 र्दीर्घैर्भृत्यैस्तथोऽङ्कितः॥ ५२॥ स्वजनेन
 च संत्यक्तस्तेषु ह्यर्दीतथाप्यति॥ पवमे
 षतथाहं च द्वावप्येतत्तुःखितौ॥ ५३॥

३. दृष्टदोषेपिविषये समता कृष्णानसौ
 ८ तत्किमेतन्महाभागयन्मोहो ज्ञातिनो
 रपि ॥ ५५ ॥ समास्य च भवतेषां विवेका
 यस्य स्रुता ॥ ५५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ५६ ॥ ज्ञा
 नमस्ति समस्तस्य जेतोर्विषयगोचरे ॥
 विषयश्च महाभागायाति चैवेष्ट्य क

५०

थक॥ दिवांथाः प्राणिनः केचिद्रात्रावेथा
 स्तथापरे॥ ५८॥ केचिद्दिवा तथा रात्रौ प्रा
 णिनस्तत्पट्टयः॥ ज्ञानितो मनुजाः स
 ते किं न तेन हि केवलं॥ ५९॥ यतो हि ज्ञा
 निनः सर्वे पशुपक्षिमृगादयः॥ ज्ञाने च
 तन्मनुष्याणां येषां मृगपक्षिणां॥ ५८

३.
 ५
 मनुष्याणां च यन्नेषां तत्त्वमन्यतयो भ
 योः ॥ ज्ञानेपि सति पश्यैतात्पतगानशा
 वचेचुषु ॥ ५॥ कणमोत्ताहतात्तोहात्पी
 अमानानपित्तया ॥ मानुषामनुजया
 च साभिलाषाः स्वतात्पति ॥ ५॥ लोभा
 तस्यपकाराय नन्वेतं किन्तपश्यसि ॥

तथापि समतावर्ते मोहगर्ते निपातिताः ५३
महामायाप्रभावेन संसारस्थितिकारि
णः ॥ तत्रात्र विस्मयः कार्ययोगाद्भिद्रा
जगत्यतेः ॥ ५५ ॥ महामायाहरे श्रेष्ठतया
संमोह्यते जगत् ॥ ज्ञानिनामपि चेतांसि दे
वी भगवती हि सा ॥ ५५ ॥ बलादाकृष्यमा

३. हायमहामायाप्रयच्छति॥ तथा विस्तृज्य
१९ ते विष्णुं जगदेतच्चराचरे॥ ५६॥ सैषा प्रस
न्ना वरदानाणां भवति मुक्तये॥ सा विद्या
परमा मुक्तैर्हेतुभूता सनातनी॥ ५७॥ स सा
ख्येयहेतुश्च सैव सर्वस्य देव्यरी॥ ५८॥ राज्ञो
वाच॥ ५९॥ भगवन्काहिसा देवी महामा

येति यो भवान् ॥ ६० ॥ ब्रवीति कथमुत्प
न्ना सा कर्माणां च किं हि ज ॥ यत्प्रभा
वाच सा देवी यत्स्वरूपा य इन्द्रवा ॥ ६१ ॥ त
त्सर्वं श्रोतुमिच्छामि ततो ब्रह्मविदो वर
श्रुतिरुवाच ॥ ६२ ॥ नित्यैव सा जगत्सृजति
स्तया सर्वमिदं तत् ॥ ६५ ॥ तथा पितृत्स

६२

३.
११

सुत्यतिर्वक्तृथाश्रूयतोमम॥ देवानोका
यसिद्धयर्थाविर्भवतिसायदा॥ ६५॥ उ
त्पन्नैतितदालोकेसानित्पाप्यभिधीय
ते॥ योगनिद्रांयदाविस्सुर्जगत्पेकार्णा
वीकृते॥ ६६॥ आस्तीर्यशेषमभजत्क
ल्पातेभगवान्प्रभुः॥ तदाहावस्रगौचो

रौ विद्यातौ मथु कैटभौ ॥ ६० ॥ विसृकर्ण
 मलोद्गतौ हंतं ब्रह्माणमुद्यतौ ॥ सनाभि
 कमले विष्णोः स्थितौ ब्रह्मा प्रजापतिः ॥ ६१ ॥
 दृष्ट्वा तावत्सुरौ चोद्यौ प्रसृप्तं च जनार्दनं
 तृष्ट्वा वयोगनिद्रोता मेकाग्रहृदयस्थि
 तः ॥ ६२ ॥ विबोधनार्थाय हरेर्हरिनेत्रकृ

८

३.
१२

तालये॥ विशेषं रीजगद्वात्री स्थितिसे
हारकारिणी॥५०॥ निद्रां भगवती विस्वा
रत्नलातेजसः प्रभुः॥५१॥ ब्रह्मोवाच॥५२॥
ते स्वाहा ते स्वधा त्वहिवषट्कारः स्वरा
मिका॥५३॥ सुधा त्वमन्त्रैर्नित्ये विधा
मात्रा मिका स्थिता॥ अर्थमात्रा स्थिता

नित्यायाः नुच्चार्या विशेषतः ॥७५॥ त्वमे
वसंध्यासावित्री त्वंदे दत्त न नीपरा ॥ त्वयै
वधार्यते सर्वं त्वयै तत्सृज्यते जगत् ॥७५॥
त्वयै तत्पात्यते देवित्वमस्य ते च सर्वदा
विसृष्टौ सृष्टि रूपा त्वी स्थिति रूपा च पाल
ने ॥७६॥ तथा संहति रूपांते जगतो स्पज

३. गन्तये ॥ महाविद्यामहासायामहामेधा
१३ महास्मृतिः ॥ ७७ ॥ महामोहाचभवतीमहा
देवीमहेश्वरी ॥ प्रकृतिस्त्वचसर्वस्यगु
णत्रयविभाविनी ॥ ७८ ॥ कालरात्रिमहा
रात्रिर्मोहरात्रिश्चदारुणा ॥ त्वेशीस्त्वमी
श्वरी त्वंजीस्त्ववुद्विर्वीथलक्षणा ॥ ७९ ॥ ल

जापुष्टिस्तथातुष्टिस्तु शोतिः क्षोतिरेव
च॥ खड्गिनी शूलिनी चोरागदिनी चक्रि
णी तथा॥ ८॥ शोखिनी चापिनी बाणा
भुशुंडी परिचायुधा॥ सौम्या सौम्यतराशे
षसौम्ये भवस्त्वति सुंदरी॥ ९॥ परा परा
णा परमात्मैव परमेश्वरी॥ यच्च किंचि

३.
१४

त्वचिद्वस्तु सदसद्वाविलासिके ॥ ८२ ॥
तस्य सर्वस्य या शक्तिः सान्ते किं स्तुत्यसे
तेदा ॥ यया त्वया जगत्त्रिषा जगत्पात्यति
योजगत् ॥ ८३ ॥ सोपि निद्रावशे नीतः क
स्त्वास्मात्तुमिहेश्वरः ॥ विस्मः शरीरग्रह
णमहमीशातपवच ॥ ८४ ॥ कारितास्ते

यतोतस्त्वाकः स्तोतृशक्तिमान्भवेत् ॥ सा
 त्वमित्यप्रभावैः स्वरुदावैर्देविसंस्तुता ॥
 मोहयैतोऽराधयिष्यसुरौमथकैटभौ ॥
 प्रबोधं च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो ल
 यु ॥ ८६ ॥ बोधश्चक्रियतामस्य हतुमैतौ म
 हासुरौ ॥ ८७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ८८ ॥ एवं स्तुतात

८५

३०
१५ दादेवीतामसीतत्रवेयसा॥८९॥विस्मोःप्र
बोधनार्थायनिर्हन्तेमथुकैटभौ॥नेत्रा
स्पतासिकाबाहुसुदयेभ्यस्तपोरसः॥९०॥
निर्गम्यदर्शनेतस्यैवात्रसर्गोव्यक्तजन्म
नः॥३॥उत्तस्यैवजगन्नाथस्तयासुक्ताजना
र्दनः॥९१॥एकार्णवहिषायनात्ततःसद

दृशेचतौ ॥ मधुकैटभौडरात्मानावतिवी
र्यपराक्रमौ ॥ ६१ ॥ क्रोथरक्तेक्षणेदंतेब्र
ह्माणंजनितोद्यमौ ॥ ६२ ॥ क्रोथरक्तेक्ष
णवत्तेब्रह्माणंजनितोद्यमौ ॥ समुत्था
यततस्त्राभ्यांयुयुधेभगवानुहृदिः ॥ ६३ ॥
पंचवर्षसहस्राणिवाकप्रहराणाविभुः ॥

३.
१६

तावप्यतिबलोत्तमत्रौ महासायाविमो
हितौ ॥ १५ ॥ उक्तवैतौ वरोत्तमत्रौ व्रियता
सितिकेशावे ॥ १५ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ १६ ॥
भवेतामद्यमेतद्वैतौ समवस्थावुभावपि
किमन्येन वरेणात्र एतावद्विवृतं सम ॥
अथिरुवाच ॥ १६ ॥ वैचिताभ्यामितिनदास

१७
१८

वसामपोमयेजगत ॥ १० ॥ विलोकात्ता
 भोगादितोभगवानकमलेक्षणः ॥ आ
 वांजहिनयत्रोवीसलिलेनपरिस्रुता ॥ ११ ॥
 मृषिरुवाच ॥ १२ ॥ तथेत्सुक्ताभगवतां
 खचक्रगदाभृता ॥ कृत्वाचक्रेणवैच्छि
 ज्ञेज्यनेशिरसीतयोः ॥ १३ ॥ एवमेषा

३. समुत्पन्ना ब्रह्मणा संस्तुता स्वयं ॥ प्रभा
 ५ वमस्या देव्यास्तु भयः शृणु वदामि ते ॥ १५
 इति मार्केंद्रियपराणे सावर्णि के सन्वेतवेदे
 वीमाहात्म्ये सधु कैटभ वथो नाम प्रथमो
 ध्यायः ॥ १ ॥ चंडिका माहात्म्य सधु सच
 रितस्य ॥ देवा सरस भूषु ह्यमिति मेरुस्य

विस्मृष्टं विमललक्ष्मीदेवता॥ उस्मिक
छेदः॥ शाकं भरी शक्ति ईर्गा बीजे॥ वा
युक्तत्वे महालक्ष्मी प्रीत्यर्थं पाठे विनि
योगः॥ अथ यानं॥ अक्षयक परमृगदे
षु कूलि शेषं यजुः कुंडिका॥ देउ शक्ति
मसि च चर्म जल जघंदा सरा भाजने॥ शु

३.
१८

लेपाशसुदर्शनै च दधती हस्तैः प्रवा
लप्रभां ॥ सेवे सैरिभमदिनी मिहमहा
लक्ष्मीसुरोजमिता ॥ १ ॥ इति ध्याने ॥ ऋषि
रुवाच ॥ देवास्वरमभ्युद्वेष्टाणमहृष्टाने
परा ॥ महिषैः स्वराणामपि पेदेवानां च
प्रदरे ॥ २ ॥ तत्रास्वैरमहावीर्यैर्देवसेनैः

पराजितं॥ जित्वाचसकलादेवानिन्द्रो
 भूत्माहिषासुरः॥३॥ ततः पराजितादे
 वाः पद्मयोनिं प्रजापतिं॥ पुरस्कृत्य रा
 तास्तत्र यत्रेशगरुडध्वजौ॥४॥ यथावृते
 तयोस्तद्वत्माहिषासुरचेष्टितं॥ त्रिदशाः
 कथयामासुर्देवाभिभवविस्तरे॥५॥ सू

३.
१५

ये श्रुग्नानि लेंदना यमस्य वरुणस्य च
अन्तेषां चाधिकारान् स्वयमेवाधि-
तिष्ठति ॥ ६ ॥ स्वर्गात्तिराकृताः सर्वे ते न
देवराणां भुवि ॥ विचरन्ति यथा मर्त्याः ॥
॥ ॥ महिषेण उरात्मना ॥ ७ ॥ पतद्दः क-
थितं सर्वममरा विचेष्टितं ॥ शरणावः

प्रपन्ना स्मावथस्तस्य विचिंत्यतो ॥८॥
इत्येति शस्य देवानो वचोसि मथुस्तदन
चकार कोपं शशुश्च भुक्तुं दीकृदित्वा न
नौ ॥९॥ ततोति कोपं पूर्णं सचक्रिणो
वदनात्ततः ॥ तिश्च का समहते जात्र स
णः शंकरस्य च ॥१०॥ अन्येषां च देवा

३.
२.

लोशकादीलोशरीरतः॥ निर्गतेसमस्त
तेजस्तत्रैक्यं समगच्छत॥ १॥ अतीवते
जसः कूटज्वलेतमिव पर्वते॥ दृष्ट्युक्ते
सरास्तत्र ज्वाला व्याप्तदिगंतरे॥ २॥ अ
तुलेतत्र तेजः सर्वदेवशरीरजे॥ एक
स्यतदभ्रजारी व्याप्तलोकत्रये त्रिषा॥

१३

यद्भूत्वां भवेत्तेजस्तेनाजायत तन्मुखं
याम्येन चाभवत्केशावाहवो विस्मृतेज
सा ॥ १५ ॥ सौम्येन स्तनयो र्युग्मे सथ्यं चैद्रे
णाचाभवत् ॥ वारुणेन च जंघोत्रं निते
वस्तेजसा भुवः ॥ १५ ॥ अस्य एते तेजसा पा
दौ तदेगुल्योर्कतेजसा ॥ वसुना च करौ

३.
११

गुल्फः कौवेरेण च नासिका ॥ १६ ॥ तस्या
स्तदेताः संभूताः प्राजापत्येन तेजसा ॥
नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावकतेजसा ॥ १७ ॥
भ्रुवौ च संध्योस्तजः श्रवणावनिल
स्पच ॥ अन्येषां चैव देवानां संभवस्तज
सा शिवा ॥ १८ ॥ ततः समस्तदेवानां ते ।

जोराशिसमुद्रवं॥ तं विलोक्य सुदंष्ट्रा
पुनः सरासहिषाः रिताः॥ १५॥ शूलं शूला
दिति कृष्णददौ तस्यैपि नाकधृक्॥ चक्रं
च दत्तवान्कुलः समुत्पाद्य स्वचक्रतः॥ १६॥
शोखचवरुणः शक्तिं ददौ तस्यैकताश
नः॥ मारुतो दत्तवान्प्रापे बाणशरीरतये

३. पुथी॥१॥ वज्रमिंद्रः समुत्पाद्यकृतिश
 २१ दमराधिपः॥ ददौ तस्मै सहस्राक्षं चैतामै
 रावताङ्गजात॥१॥ कालदेवाय मोदे देपा
 शचां बुधतिर्देवैः॥ प्रजापतिश्चात्तमालो
 ददौ ब्रह्माकमेडलु॥१॥ समस्तरोमक
 पेषु निजवशमीन्द्रिवाकरः॥ कालश्च दत्त

वानवद्वेतस्याश्चर्मचनिर्मले ॥ १५ ॥ क्षीरो
दश्यामलं हारमजरे च तया वरे ॥ चूडाम
णितया दिव्ये कुंडले कटका निच ॥ १५ ॥
प्रह्वं च द्रेतया शुभ्रं कैश्वरान्सर्वबाहुषु
नूपुरौ विमलौ तद्वद्वेयकमनुत्तम ॥ १६ ॥
श्रेणुलीयकरत्नानि समस्ता संशुली

३.
१३

पुच॥ विषकर्मददौ तस्यै परं पुचाति
निर्मले ॥ १० ॥ अस्त्राण्यनेकवृत्ताणि त
थाभेद्ये च दंष्ट्राने ॥ अस्त्रानपेकजो मा
लो शिरस्त्रसिचापरो ॥ ११ ॥ अददजल
पित्तस्यैपेकजे चातिशोभने ॥ हिम
वात्वाहने सिंहं रत्नानि विविधानि च

२१

ददावशृत्यं सुरया पानपात्रं यथाधिपः
शेषश्च सर्वनामेशो महामणिविभूषि
ते॥३॥ नागाहारं ददौ तस्यै यत्तेयः पृथिवी
मिमं॥ अतैरपि सर्वैर्देवीभूषणैरायुषैस्त
था॥३॥ सम्मानितानि नादाश्चैः साः दृष्ट्वा
संमुद्रमुद्रः॥ तस्यानादेन चोत्पन्ना कृत्स्न

३.
२५

माप्सरितेनभः॥३॥प्रमायतातिमहता
प्रतिशब्दोमहानभूत्॥वृक्षभुःसकला
लोकाःसमुद्राश्चकंपिरे॥३॥चचाल
वसुधाचेलुःसकलाश्चमहीयताः॥जये
तिदेवाश्चमुद्रातामूचःसिंहवाहनाः॥३
तद्वर्षनयश्चनोभार्त्तनम्रात्ममूर्तेयः

दृष्ट्वा समस्तं संचरन् व्यं त्रैलोक्यं समसारयः
सन्तुष्टा विबलसैन्यास्ते समुत्तम्युरुदाय
थाः॥ आः किमेतदिति कोथादाभाष्यम
त्रिषासुरः॥ ३६॥ अभयावततेशाब्दमशे
षैरसुरैर्वृतः॥ सददर्शततो देवी व्यासलो
कत्रया त्रिषा॥ ३७॥ पादाक्रांततनुवंकि

३५

३.
३५

रीटोलिखितो वरं ॥ लोभिताशेषपाता
लायवृत्तानिः स्वनेतत् ॥ ३८ ॥ दिशेभ्य
जसहस्रेण समं ताद्याप्य संस्थितं ॥ ततः
प्रवृत्ते युद्धं तया देव्या सुरादिषु ॥ ३९ ॥ पा
सा सर्वैरुपासुं तैरादीपितदिगंतरे ॥ म
हिषा सुरसेनानीश्चित्ताख्या महासुरः

युयुधेचामरश्चान्यैश्चतरंगबलान्वितः
 रथानामयुतैःषड्विरुदग्रायोमहासुरः
 अयुधताःयुतानांचसहस्रेणमहाहनुः
 पंचाशद्विभिनियुतैरसिलोमामहासुरः
 अयुतानांशतैःषड्विर्वाक्कुलोयुयुधेरणो
 गजवाजिसहस्रैश्चैरनैकैःपरिवारितः

५१

५२

५३

३.
१६

वृत्तोरथानां कोट्याश्च युद्धे तस्मिन्नि यु
द्धत ॥ विरालाख्यो युतानो च पंचाशद्भि
रुःयायुतैः ॥ ४५ ॥ युयुथे संयुगोत्तररथा
नां परिवारितः ॥ अन्ते च तत्रायुतशेरथ
ना गह्वर्यैर्हताः ॥ ४५ ॥ युयुथः संयुगो देव्या
सहस्रतत्र महासुराः ॥ कोटि कोटि सहस्रै

स्त्रिया नोदेति तानाया ॥ ४६ ॥ ह्या नोच
वृत्तो युद्धे तत्राभूत्तसिवासरः ॥ तौ सवैभि
दिपा लैश्च शक्तिभिर्मुक्तैस्तथा ॥ ४७ ॥
युयुथः संयुगे देव्या खड्गैः परशुपदिष्टैः
केचिच्च विचिप्रः शक्तीः केचित्पाशास्त
थाः परैः ॥ ४८ ॥ देवी खड्गप्रहारैस्तते तौ ह

३. त्वंप्रचक्रसुः॥ सापिदेवीततस्तानिशास्त्रा
१५ एणस्त्राणिचंद्रिका॥५९॥ लीलैवप्रचि
छेदतिजशास्त्रास्रवर्षिणी॥ अनायस्ता
ननादेवीस्तयमानास्रवर्षिभिः॥५०॥ सु
मोचासुरदेहेषुशास्त्राण्यस्त्राणिचेसरी
सापिकुह्यधुतसैदादेव्यावाहनकेसरी॥

५१

चचारासुरसैन्येषु वनेषु विवर्जिताशनः
निःस्वासास्तुमुचेयांश्च युध्यमानारण्ये
विका ॥ ५१ ॥ तपवसद्यः संभृतागणाः श
तसहस्रशः ॥ युयुयुस्ते परशुभिर्भिदिषा
लासिपदिभ्यः ॥ ५२ ॥ नाशयेतो सुरगणा
देवीशक्त्युपहृदिताः ॥ अवादयेत्तपदह

३.
१८

नगाणाः शोखोक्तथापरे ॥ ५५ ॥ मृदेगो
श्रुतयेवान्नेतस्मिन्प्रदुमहोत्सवे ॥ त
तोदेवीत्रिशूलेनगदयाशक्तिवृष्टिभिः
खड्गादिभिश्चशतशानिज्ज्वानमहा
सुरान् ॥ पातयामासचैवान्पानयेदास
नविमोदितान् ॥ ५६ ॥ असुरान्भुविपाशे

नवधाचान्मानकर्षयत् ॥ केचिद्विधाकृ
तास्तीक्ष्णः खड्गपातैस्तथापरे ॥ ५० ॥ वि
षोऽथितानिपातेन गदया भुवि शेरते ॥ वे
शुश्रूक्षे केचिदुधिरं सुशूलैर्नभृशहताः ॥ ५१ ॥
केचिन्निपतिता भूमौ भिन्नाः शूलैर्नवत्त
सि ॥ निरंतराः शरैश्चेण कृताः केचिद्रणा

३. जिरे ॥ ५१ ॥ सेनानुकारिणः प्राणान्मुमुचु
 २१ सिद्धशार्दनाः ॥ केषां चिद्वाहवच्छिन्ना ।
 छिन्नयीवास्तथापरे ॥ ६॥ शिरांसिपत्र
 तेषामनेमध्ये विदारिताः ॥ विच्छिन्नजंवा
 स्तपरेपत्ररुर्वामहासुराः ॥ ६॥ एकवाक
 क्षिचरणः केचिदेव्याद्विधाकृताः ॥ छिन्ने

पिचान्येशिरसिपतिताः पुनरुत्थिताः ६२

कंबंधायुयुधुर्देव्यागृहीतपरमायुथाः

ननुतश्चापरेतत्रयुद्धेत्यलयाश्रिताः ६३

कंबंधाः छिन्नशिरसः खड्गशक्त्यष्टिपा

णयः ॥ तिष्ठतिष्ठेतिभाषेता देवीसत्येस

हासुताः ॥ ६४ ॥ पातितैरथनागासैरसु

३. वैश्वसंधरा ॥ अगम्यासाभवत्तत्रयज्ञा
 ३. भूतसमहारणाः ॥ ६५ ॥ शोणितौ चामहा
 नयः सद्यस्तत्र प्रसुसुबुः ॥ मध्ये चासुव
 सैन्यस्य वारणा सुखाजिनो ॥ ६६ ॥ क्षणे
 नतमहासैन्यमसुराणां तथा विका ॥
 निमेषे क्षयं यथा वक्रिस्तृणादाहमहाव

ये ॥६०॥ सचसिंहोमहानादमुत्सृजत्य
तकेसरः ॥ शरीरेभ्योमशरीणामसृनि
वविचिन्वति ॥६८॥ देव्यागणैश्चैतस्तत्र
कृतंयुद्धं तथासुरैः ॥ यथैषांतपुषेर्देवाः
पुष्पवृष्टिसुचादिवि ॥६९॥ इतिमार्कंडेय
पुराणोमावर्णिकेमन्त्रतरेदेवीमाहात्म्यमहि

३.
३१

वासरसैमवयःतामहितीयोध्यायः॥२॥अथ
ध्याते॥उद्यज्ञानुसहस्रकोतिमरुणहो
मोशिरोमालिकारक्तालिमपयोधरो
जपवटीविद्यामभीतिवरं॥हस्ताज्ञैर्द
यन्तीत्रितेत्रविलसद्वक्त्रविंदश्रियम्
देवीबद्धहिमोश्वरत्नमुज्ज्वलदेवदेसम्

दस्सितां ॥ १ ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ निरुत्पमा
नेतैस्तैर्ममवलोक्य महासुरः ॥ सेनानी
श्रित्तरः कोपाद्योयोद्गमयाविको ॥ २ ॥
सदेवीशरवर्षणवर्षसमरेसुरः ॥ य
थामरुगिरैः शृंगतोयवर्षणतोयदः ॥ ३ ॥
तस्य छित्वा ततो देवीलीलयैव शरोत्क

३० शान॥ ज्ञानतरंगानवागोर्ध्वतारंवाजि
 ३१ नारयं॥ ४॥ विच्छेदचयनुःसंधायजेचा
 तिसमुच्छितं॥ विद्यायचैनेगात्रेषुच्छि
 त्रयत्वा नमाप्नुगैः॥ ५॥ सच्छिन्नयत्वा
 विरयोहताश्चाहतासाधयिः॥ अभयथा
 वततां देवीखड्गचर्मयगैः सुखः॥ ६॥ सि

हमाहृत्पविद्धेनतीत्ताथारेणामूर्धनि ॥
आजघानभुजेसुखेदेवीमप्यतिवेगवा
न ॥ ५ ॥ तस्याः खड्गेभुजेप्राप्यपफालन्
पनेदन ॥ ततो जग्राहशूलं सकोपाद
रुणालाचनः ॥ ६ ॥ विक्षेपयत्तत्तस्तत्
भद्रकाल्यामहासुरः ॥ जाज्वल्पमाने

३- तेजोभिर्विविधमिवोवरात् ॥ १५ ॥ दृष्ट्वा
 ३३ तदापतच्छले देवीशूलमः सुचत ॥ त
 छले शतयोतेन नीतं सच महासुखः
 हतैतस्मिन्महावीर्ये महिषस्य च मृप
 तौ ॥ आजगाम राजा नृपश्चास्य सित
 शार्दनः ॥ १६ ॥ सोऽपि शक्तिं सुमोचायदे

व्यास्तामंबिकोदुते ॥ ऊंकाराभिहंतोभ
मौपातयासासनिःप्रभो ॥ १२ ॥ भग्नाश
क्तिं निपतितं दृष्ट्वा क्रोधे समन्वितः ॥
विद्वेषचामरः शूलवाणस्तदपि सा
खिनत् ॥ १३ ॥ ततः सिंहः समुत्पत्य राज
ऊंभोतरस्थितः ॥ बाहुयुद्धेन युयुयेते

३.
३५

नोच्चैस्त्रिदशारिणा ॥ १४ ॥ युष्मन्मनोत
तस्मैतावतस्मान्नागान्महीगतौ ॥ युयु
धातेति संख्यौ प्रहारे रतिदरुणौ ॥
ततो वेगात् खमुत्पत्तिपत्तचमृगा
रिणा ॥ करप्रहारेण शिरश्चामरस्य
थक्कते ॥ १५ ॥ उदग्रश्चरणो देव्या शि

१५

लावृक्षादिभिर्हतः॥ देतमुष्टितलैश्च
 वकगलश्च निपातितः॥ १०॥ देवीकुहा
 गदापातैश्चूर्णयामासचोद्धते॥ वाक्
 लैर्भिर्दिपात्तनवाणैस्तान्प्रतथाधुक्
 उग्रस्त्वग्रवीर्यचतथैवचमहाहनु॥
 त्रिनेत्रचत्रिशूलेनजघानपरमेश्वरी॥

१८

१९

३०
३५

विशालम्पासिनाकायात्पातयामासवे
शिरः॥ उर्ध्वं उर्ध्वं चोभौ शरैर्निन्ययस
क्षये॥ २॥ एवं संक्षीयमाणो त्वस्वसैत्ये महि
षासुवः॥ माहिषेण स्वतृपेण त्रासयामा
सतान्गणान्॥ १॥ कोऽश्वित्तुं प्रहारेण
त्वरत्ते पैस्तथापगान्॥ लाशूलताडितो

आत्मानं शृंगारं च विद्वारितान् ॥ २२ ॥
देगेन कांश्चिदपरात्तादेन भ्रमणेन च ॥
निःश्वासपतनेनान्यात्पातयासासभू
तले ॥ २३ ॥ निपात्य प्रमथ्यानीकमभ्यधा
वत सोसुरः ॥ सिंहं हंतुं महादेव्याः कोपं
चक्रेततो विका ॥ २४ ॥ सोपिकोपात्सहा

उ.
३६

वीर्यः खुरक्षस्महीतलः॥ शृंगाभ्यां प
र्वतानुच्चोश्चिते पवननादच॥ १५॥ वेगाभ
णवित्तत्रामहीतस्य व्यशीर्यत॥ लोपू
लेनाहतश्चाब्धिः स्नावयासाससर्वतः
धतश्च गविभिन्नाश्च खेडखेडं ययुर्चना
सासानिलास्ताः शतशो निपेतर्तभसो

चत्वारः॥२०॥२०॥ इति क्रोधसमाध्यातसा
पतंतं महासुरं॥ दृष्ट्वा सा चंडिका कोपेन
दधाय तदा करोत॥२१॥ सा तिस्रा तस्य
वैपाशेन ववेध महासुरम्॥ तथा जमा
हिषं रूपं सोऽपि बद्धो महासुरं॥२२॥ ततः सिं
हो भवत्स घोषावत्तस्यो विकाशिवः॥ छि

३० नैतितावत्पुरुषः खड्गपाणि रटप्रपत ॥ ३० ॥
 ततपवाशुपुरुषे देवी चिह्ने दसायकैः ॥
 ते खड्गचर्मणा साहेततः सोभन्महागजः
 करेण च महासिंहे ते च कर्षजगज्जैव ॥ क
 र्षतस्तु करे देवी खड्गेन निरकृतत ॥ ३१ ॥
 ततो महासुरो भूयो माहिषे वपुःस्थितः

तथैव त्वाभयामासत्रै लोको सचराचरे ॥ ३३
 ततः क्रुद्धा जगन्माता चंडिका पातयत्तमे
 पपौ पुनः पुनश्चैव जहा सारुणलोचना ॥ ३४
 ननर्त्तचासुरः सोऽपि बलवीर्यमदोद्धतः
 विषाणाभ्यां च चित्ते पचेदिको प्रतिभय
 शान् ॥ ३५ ॥ सा च तान्महितोत्तेन चूर्णयेत् ॥

३० प्रायोत्करैः॥ उवाच ते मदीदृशसुखरागाकु
 ३८ लाक्षरं॥ ३६॥ श्रीदेवुवाच॥ ३७॥ गर्जगर्ज
 ताणामूढमथयावत्पिवास्पहे॥ मया त्व
 यिरते वैवर्गाजिष्णोत्पाशुदेवताः॥ ३८॥ अ
 धिरुवाच॥ ३९॥ एवमुक्त्वा सुसुप्तस्तथा
 ते महासुरं॥ पादेनाक्रम्य कंठे च शूलैर्न

मनाड्यत् ॥ ५० ॥ ततः सोऽपि पदाक्रान्तस्त
यानि जसुखात्ततः ॥ अर्हनिष्क्रान्तपदाः
सिद्ध्यै वीर्येण संवृतः ॥ ५१ ॥ अर्हनिष्क्रा
न्तपदा सोऽप्युत्थमानो महासुरः ॥ तयाम
हासिना देव्या शिरश्चित्वा निपातितः ॥ ५२ ॥
ततोऽहोहा कृतं सर्वं देवसैन्यं ननाशतत

३.
३५

प्रहर्षेचपरंजगुः सकलादेवतागणाः
तष्टुवृत्तासुरादेवीसहस्रिभ्योर्महर्षिभिः
जगुर्गंधर्वपतयो नन्दतश्चाप्सरोगणाः
२५ ॥ इति श्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्त्रे
तरे देवीमाहात्म्ये महिषासुरवधो नाम
तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ अथ ध्यानं ॥ कालाश्रमे

४५

कदाहैरतिजलभयदांमौलिवद्वेउरे
 खा॥ शोखचक्रं कृपाणी विशिखसपि
 कैरुद्वहंती त्रितेजो॥ सिंहस्कंधाधिप
 ण्वात्रिभुवनसखिलं तेजसा परयेती ॥
 ध्यायेदुर्गां जगन्मायां त्रिदशपरिवृतां मे
 वितां सिद्धिं कामैः ॥ १ ॥ इति ध्यानं ॥ ऋषिरुवाच १

३० शक्रादयःस्वरगणानिहतेतिवीर्येन
 ४० स्मिन्नुत्पत्तिस्वरगणिवलेचदेव्या ॥
 तोत्तुष्टुःप्रणतिनप्रशिरोधरोसावा
 गिभःप्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ १ ॥
 देव्याययाततमिदेजगदात्मशक्त्या
 निःशेषदेवगणशक्तिसमूहसूय्या ॥

तामंबिकासखिलदेवमहर्षि एज्यांभ
 न्नानताःसविदधातुशुभानिमानः॥ ३
 यस्याःप्रभावमत्रलेभगवाननेतोच्च
 स्नाहरश्चनहिवक्तुमलेबलेच॥साचेरि
 कारिविलजगत्परिपालनायनाशायचा
 शुभमस्यमतिकरोत्॥४॥याश्रीःस्व

३. ये सकृत्तिनो भवनेषु लक्ष्मीः पापात्मनो
 कृतयिषां हृदयेषु बुद्धिः ॥ अहमसतोक्त
 लजनप्रभवस्य लज्जातोत्तानतास्मया
 रिपालयदेवि विष्णु ॥ ५ ॥ किं वर्णयामत
 वरुणमर्चित्य मेतत्किंचातिवीर्यमसुर
 तयकारिभूवि ॥ किंचाहवेषु चरितानि

तवाद्भुतानि सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादि
केषु ॥६॥ हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि
दोषैर्न ज्ञायसे हरिहरादिभिरप्यपारा ॥
सर्वाश्रया इव लसिदं जगदंशभूतम
व्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥७॥
यस्याः समस्तसुरतासमुदीरणो न तस्मिं

३. प्रयातिसकलेशुमखेषुदेवि॥ स्वाहासि
 ५२ वैपितृगणस्यचतुर्मिहेतुरुच्चार्यसेत्
 मत्तपवजनैःस्वधाच॥८॥ यासुक्तिहेतु
 रविचित्तमहाव्रताचप्रभ्यस्यसेसुनिय
 तैर्द्वियतत्तसारैः॥ सोत्तार्थिभिर्मुनिभि
 रत्तसमस्तदोषैर्विद्यासिमाभगवती

परमाहिदेवि॥९॥ शब्दात्मिकासुविम
लर्गपञ्चषोडशानुद्गीयरम्यपदपाठ
वतोचसाम्ना॥ देवित्रयीभगवतीभव
भावनायवार्ताचसर्वजगतोपरमाति
हंती॥१०॥ सेयासिदेविविदिताविल्ल
शासुसाराङ्गीसिङ्गीभवसागरनार

३.
५३

संगा ॥ श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधि
वासागौरीतमेवशाशिमौलिकृतप्र
तिष्ठा ॥ १ ॥ ईषत्सहासममलेपरिपूर्ण
चंद्रविंबानुकारिकनकोत्तमकोति
कोते ॥ अत्यदुतेप्रसूतसत्तरुषातथा
पिवक्त्रं विलोक्यसहसामहिषासुरेण

दृष्ट्वा तदेविकृपितं भ्रुकटीकरालमुद्य
च्छशोकसदृशच्छवियन्नसद्यः ॥ प्राणा
न्मुमौ च महिषस्तदतीवचित्रं कैर्जीयते
हिकृपितं तददर्शनैत ॥ १३ ॥ देवि प्रसीद
परमाभवती भवाय सद्यो विनाशाय सि
कोपवती कलानि ॥ विज्ञातमेतदधुने

३. वयदस्तमेतन्नीतेबलेसविपुलमहिषा
 ४५ स्वस्म ॥ १५ ॥ तेसेमताजनपदेषुयत्नानि
 तेषोतेषोयशोसिनचसीदतिथर्मवर्गः
 यत्पास्तपवनिभृतात्सजभृत्यदाराये
 षोसदास्युदयदाभवतीप्रसन्ना ॥ १५ ॥ य
 म्पाणिदेविसकलानिसदैवकर्माण

त्पादतः प्रतिदिनं सकृत् कृती करोति ॥ स्व
 र्गं प्रयाति च ततो भवती प्रसादा लोक
 त्रयेऽपि फलदानं नृदेवितेन ॥ १६ ॥ उर्वो
 स्मृता हरसि भीतिमशेषजंतोः स्वयैः
 स्मृता मतिमती वपुर्भाददासि ॥ दारिद्र्य
 उः खभयहारिणि कालदन्ता सर्वोप

३.
४५

कारकरणाय सदा ईक्षिता ॥ १४ ॥ यमि
हेतैर्जगदुपैतिसंख्यतयैतैर्कुर्वन्तनाम
नरकाय चिराय पापे ॥ संश्राममृत्यु
मपि गम्यदिवे प्रयातुमत्वेति नूनमहि
तात्विनिहेसिदेवि ॥ १५ ॥ दृष्ट्वैव किं न भ
वती प्रकरोति भस्म सर्वा सुरानरिष्य

त्वाहिणो विशास्त्रं ॥ लोकात्प्रयान्तरि
 पवोपि हि शास्त्रं एता इत्यमतिर्भवति
 तेष्वहितेषु साधी ॥ १५ ॥ त्वद्गुप्रभानि
 करविस्फुरणैस्तथो ग्रैः ॥ शूलाग्रको
 तितिवहेन दृशेत्सुराणां ॥ यन्नागता।
 विलयं मम मदिदं त्वत् ॥ योगपाननेत

३० वविलोकयतांतदेतत् ॥ १० ॥ उर्वृतवृत्त
 ५६ शमनेतवदेविशीलरूपेतथेतदविचि
 त्तमत्त्वमन्यैः ॥ वीर्यचहेन्द्रहतदेवप
 राक्रमारणोवैरिष्वपिप्रकटितैवदयात्
 येत्यै ॥ ११ ॥ केनोपमाभवत्ततेस्पपरा
 क्रमस्वरूपेचशत्रुभयकार्यतिहारिक

३॥ चित्ते कृपा समरतिष्ठता च दृष्ट्वा त्व
 यैव देवि वरदे भुवनत्रयेऽपि ॥ ११ ॥ त्रैलोक्य
 क्यमेतदखिलं विप्रताशनेन ज्ञाते त्वया
 समरमूर्ध्वे नितेऽपि हत्वा ॥ नीता दिवं विप्र
 गाणां भयमप्यपास्तमस्माकमुत्सद
 स्रगविमयेन मस्ते ॥ १३ ॥ शूलैर्न पाहि नो

३० देविपाहिखड्गेनचाविके॥ चेटास्वनेनन ।
 ४० पाहिचापज्जानिःस्वनेनच॥२५॥ पाच्योर
 क्षप्रतीच्योचचंडिकेरत्तदक्षिणे॥ भ्राम
 णेनात्मशूलस्त्यउत्तरस्यातथेष्टरि॥२५
 सौम्यानि यानि त्रुपाणि त्रैलोक्यविचरं
 तिते॥ यानि चात्पंचोराणि तैरक्षास्मा
 न

स्तथाभवं॥१९॥खड्गशूलगदादीन्या
 निचास्त्राणि तैर्विकै॥करपल्लवसंगी
 तितैरस्मान्नरत्नसर्वतः॥२०॥**ऋषिरुवाच** २८
 एवंस्ततास्त्रैर्दिव्यैःकुसुमैर्नदनोद्भवैः
 अर्चिताजगतायात्रीतथागंधानुलेप
 नैः॥२१॥भक्त्यासमस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धु

३.
४८

पैस्तथूपिता॥ ग्राहप्रसादसमुत्पत्तीसम
स्तात्प्रणतान्सुरान्॥ ३०॥ देवुवाच॥ ३१
त्रियतां चिदशाः सर्वे यदस्मत्तो भिवा
छिते॥ ३२॥ देवा ऊचुः॥ ३३॥ भगवत्याकृतं
सर्वं न किंचिदवशिष्यते॥ ३४॥ यदयं
निहतः शत्रुरस्माकमहिषासुरः॥ य

दिवापिबुरोदेयस्तयास्माकंसहेश्वरि॥ ३५
संस्मृतासंस्मृतात्तजोहिंसेयाःपरमा
पदः॥ यश्चमर्त्यस्तवैरभिस्तोस्तोष्यत
मलानने॥ ३६॥ तस्यवितर्हि विभवैर्द्वेन
दारादिसंपदो॥ बृहयेसत्प्रसन्नात्वेभ
वेश्याःसर्वदोविके॥ ३७॥ ऋषिरुवाच॥ ३८

उ.
५५

इति प्रसादिता देवैर्जगत्तोर्येतथात्मनः
तथेत्सुक्ता भद्रकाली वभूवां तर्हि ता
नृप॥३५॥ इत्येतत्कथिते भूपसंभूता
सा यथा पुरा॥ देवी देवशरीरेभ्यो जग
त्रयहितैषिणी॥५॥ पुनश्च गौरी देहा
सामुद्रता यथा भवत्॥ वधा यडुष्ट

देवतां तेषां सभति सभयोः ॥ ४ ॥ वत्त
णाय च लोकां देवानां सुपकारिणी
तच्छृणु मया त्वया तयथा वक्तव्यया
मिते ॥ ५ ॥ १५ ॥ इति मार्कंडेय पुराणे साव
रिणिके सत्वे तदे देवी माहात्म्ये शकादि
स्तुति ॥ ४ ॥ ओं चंडिका माहात्म्यं तृतीय

३. चरित्रस्य ॥ परासंभनिष्ठं भाभ्यामिति मे
 ५. त्रस्य ॥ रुद्रऋषिर्महासरस्वतीदेवता ॥ अ
 नुष्टुप् छन्दः भीमाशक्तिः ॥ आमरीबी
 जे ॥ सूर्यस्तत्वे ॥ महासरस्वतीप्रीत्यर्थं
 पाठे विनियोगः ॥ अथ याने ॥ सिंहस्था
 शशिषोखरामरकतप्रख्याचतुर्भि

भुजैः ॥ शोखंचक्रयतुः शरंश्चदयतीने
त्रैस्त्रिभिः प्रेगभिर्ता ॥ आसुक्तो गदहार
कंकणारणत्काची कणान्तू पुरा ॥ ३
गाङ्गातिहारिणी भवतु नारत्नाल
सत्कण्डला ॥ इति ध्यानं ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥
पुरा सुभानि सुभाभ्यामसुराभ्यां श

३.
५१

चीपतेः॥ त्रैलोक्यं यज्ञभागाश्च ह्यताम
दबलाश्रयात्॥ १ ॥ तावेव सूर्य्यतातद
दायिकारं तथैव देवे॥ कौवेरमथ याम्यं
च चक्राते वरुणस्य च॥ ३ ॥ तावेव पवन
र्हि च चक्रतुर्वक्त्रिकर्म च॥ ततो देवा
विनिर्हता भ्रष्टराज्याः पराजिताः॥ ४

हतापिकाशस्त्रिदशगस्ताभ्यो सर्वे नि
राकृताः॥ महासुराभ्यो तान् देवी संस्म
रेत्पराजितो॥५॥ तथा स्माकं वरोद
त्ता यथा पत्न्यस्तुता विलाः॥ भवन्ता
ता शयिष्वा मितत्वाणां त्वरमापदः
इति कृत्वा मतिं देवा हि मवन्ते नरोच्चरे

६

३.
५१

ता

जगत्सु सत्ततो देवी विस्रमायां प्रतपुः
देवा ऊचुः ॥ ८ ॥ नमो देव्यै महादेव्यै शिवा
यै सततं नमः ॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै निय
ताः प्राणः सतो ॥ ९ ॥ शैशवे नमो नित्यायै
गौरीयै धात्रे नमो नमः ॥ ज्योत्स्नायै चैत्र
पिण्डायै सततं नमः ॥ १० ॥ कल्याणै

प्रणतां वृद्धैः सिद्धैः कुर्मो नमो नमः ॥ नैर्ऋ
 तैर्भूमतां लक्ष्म्यैः शर्वाण्येते नमो नमः ॥
 उर्गायैर्दुर्गापारायैः सारायैः सर्वकारिणि
 त्वाप्तैः तथैव कृष्णायैः धृम्नायैः सततं न
 मः ॥ १॥ अतिशोभ्यातिशोभ्यायैः नतास्तैः
 नमो नमः ॥ नमोजगत्प्रतिष्ठायैः देवैः कृ

११

३.
५३

नैतमोनमः॥१३॥ या देवी सर्वभूतेषु विष्णु
मायेति शान्तिता॥ नमस्तस्मै॥१४॥ नमस्त
स्मै॥१५॥ नमस्तस्मै नमोनमः॥१६॥ या दे
वी सर्वभूतेषु चेतने त्वमिधीयते॥ नमस्त
स्मै॥१७॥ नमस्तस्मै॥१८॥ नमस्तस्मै नमोन
मः॥१९॥ या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिद्वेषणा

संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ २० ॥ नमस्तस्यै ॥ २१ ॥
नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २२ ॥ या देवी सर्वभू
तेषु निद्रारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ २३ ॥
नमस्तस्यै ॥ २४ ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २५ ॥
या देवी सर्वभूतेषु च धारूपेण संस्थिता
नमस्तस्यै ॥ २६ ॥ नमस्तस्यै ॥ २७ ॥ नमस्तस्यै

उ.
५४

नमोनमः॥१८॥यादेवीसर्वभूतेषुच्छाया
रूपेण संस्थिता॥नमस्तस्यै॥१९॥नमस्त
स्यै॥२०॥नमस्तस्यै नमोनमः॥२१॥यादे
वीसर्वभूतेषुशक्तिरूपेण संस्थिता॥न
मस्तस्यै॥२२॥नमस्तस्यै॥२३॥नमस्तस्यै
नमोनमः॥२४॥यादेवीसर्वभूतेषुत

स्नातृपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ३५ ॥ नम
 स्तस्यै ॥ ३६ ॥ नमस्तस्यै तस्यै नमः ॥ ३७ ॥ या
 देवी सर्वभूतेषु ह्यतिशृणोति ॥
 नमस्तस्यै ॥ ३८ ॥ नमस्तस्यै ॥ ३९ ॥ नमस्त
 स्यै तस्यै नमः ॥ ४० ॥ या देवी सर्वभूतेषु जा
 तिभ्योऽपि संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ४१ ॥ नम

३.
५५

स्तुत्यै॥५३॥ नमस्तुत्यै नमो नमः॥५३॥ या
देवी सर्वभूतेषु लज्जा त्रुपेण संस्थिता॥
नमस्तुत्यै॥५४॥ नमस्तुत्यै॥५४॥ नमस्तु
त्यै नमो नमः॥५४॥ या देवी सर्वभूतेषु शो
ति त्रुपेण संस्थिता॥ नमस्तुत्यै॥५५॥ नम
स्तुत्यै॥५५॥ नमस्तुत्यै नमो नमः॥५५॥

या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धा रूपेण संस्थिता
नमस्तस्यै ॥ ५० ॥ नमस्तस्यै ॥ ५१ ॥ नमस्त
स्यै नमो नमः ॥ ५२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
कांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ५३ ॥
नमस्तस्यै ॥ ५४ ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५५ ॥
या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता

३० ता॥ नमस्तस्यै॥ ५६॥ नमस्तस्यै॥ ५७॥ नमः
 ५६ स्तस्यै नमो नमः॥ ५८॥ या देवी सर्वभूतेषु
 वृत्तिरूपेण संस्थिता॥ नमस्तस्यै॥ ५९॥ न
 मस्तस्यै॥ ६०॥ नमस्तस्यै नमो नमः॥ ६१॥
 या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता
 नमस्तस्यै॥ ६२॥ नमस्तस्यै॥ ६३॥ नमस्तस्यै

नमो नमः ॥ ६४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु दयावत्
पेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ६५ ॥ नमस्त
स्यै ॥ ६६ ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६७ ॥ या दे
वी सर्वभूतेषु तद्विदुषेण संस्थिता ॥ नम
स्तस्यै ॥ ६८ ॥ नमस्तस्यै ॥ ६९ ॥ नमस्तस्यै न
मो नमः ॥ ७० ॥ या देवी सर्वभूतेषु मातृवत्

३.

५३

पेणसंस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥ ७१ ॥ नमस्त
स्यै ॥ ७२ ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७३ ॥ यादे
वीसर्वभूतेषु भ्रातिरूपेण संस्थिता ॥ न
मस्तस्यै ॥ ७४ ॥ नमस्तस्यै ॥ ७५ ॥ नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ ७६ ॥ इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भू
तानां चाविलेखया ॥ भूतेषु सततेत ।

सैव्यामिदेवैनमोनमः॥७७॥चित्ति
पेणयाकृत्तमेतद्याप्पस्थिताजगत
नमस्तस्यै॥७८॥नमस्तस्यै॥७९॥नम
स्तस्यैनमोनमः॥८०॥स्तुतासुरैःएवं
सभीष्टमंश्रयातथासुरैर्द्रेणादिनेषु
विता॥करोतुसानःशुभहेतुरीशरीशु

३.
५८

भानिभद्राण्यभिहेतुचापदः॥८१॥ या
सोप्रतेचोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरी
शचसुरैर्नमस्यते॥ याचस्मृतातत्तत्ता
मेवहेतितः सर्वायदेभक्तिविनम्रमृ
तिभिः॥८२॥ ऋषिरुवाच॥ एवंस्तवादि
युक्तानोदेवानोतत्रपार्वती॥ स्नातम

भ्याययौतोयेजाकृत्वात्पनंदन॥८५॥
 साब्रवीजान्तरान्तरभ्रुर्भवद्भिःस्तयतेत्र
 का॥शरीरकोशतश्चास्याःसमुद्भूता
 ब्रवीच्छिवा॥८५॥स्त्रात्रंसमैतत्क्रियते
 शुभदैत्यनिराकृतैः॥देवैःसमैतैःसम
 रेतिशुभेनपराजितैः॥८६॥शरीरको

उ.
५५

शाघतस्याः पार्वत्यानिःसृतोविका ॥
कौशिकीतिसमस्तेषुततोलाकैषुगी
यते ॥ ८॥ तस्याविनिर्गतायेतद्वक्त्रा
भूत्वापि पार्वती ॥ कालिकेतिसमाख्या
ताहिमाचलकृताश्रया ॥ ९॥ ततोवि
कापरंरूपेविभागासुमनोहरे ॥ ददर्श

चंडोसुंडश्चभृतौसुंभनिंसुंभयोः॥८९॥
ताभ्योसुंभायचाख्याताप्रतीवसुमनो
हरा॥काप्पास्तेस्त्रीसहाराजभासयेती
हिमाचलं॥९॥नैवतादृक्कचिद्वपेद
ष्टकेनचिउत्तमे॥ज्ञायताकाप्पसौदेवी
यस्याताचासुरेश्वर॥९॥३५॥स्त्रीरत्न

३. मतिचावैगीघोतयेतीदिशस्त्रिषा ॥ सा
 ६. त्वतिष्ठतिदैत्येन्द्रतोभवानृष्टमहेति ॥
 यातिरत्नानिमनयोगजाष्वादीनिवैप्र
 भो ॥ चैलोकोत्तसमस्तानिसंप्रतेतातिते
 गृहे ॥ ५३ ॥ येरावतः समानीतागजवत्
 प्रदेहात् ॥ पारिजाततरुश्चायंतथैवा

५३

चैः श्रुवाहयः ॥ ६५ ॥ विमानं हे स संयुक्त
 मेततिष्ठति ते गते ॥ रत्नभूतमिहानीते
 यदासीद्वयसोद्भुतं ॥ ६५ ॥ निधिरेषमहा
 पद्मः समानीतो यने श्रुतः ॥ किञ्चलिक
 नीददौ चाबिर्मालामम्लानपंकजो ॥ ६
 छत्रे तैवारुणो गेहे कांचनस्त्राविनिष्ठति

३. तथायेस्पंदनवरोयःपुशसीतप्रजाप
 ६१ तेः॥६॥मृत्योरुत्क्रांतिदातामशक्तिरी
 शत्वयाहता॥पाशःसलिलराजस्यभा
 तस्त्वपरिवृहे॥६८॥निष्ठंभस्याब्धिजा
 ताश्चसमस्तारत्नजातयः॥वक्रिरपिद
 दौतभ्यमग्निशैचेचवाससी॥६९॥पवे

दैत्येन्द्रात्तातिससस्ताम्याहतातिते॥
स्त्रीरत्नमेषाकल्याणीत्वयाकस्मान्न
रह्यते॥१॥॥ऋषिरुवाच॥१॥तिशम्ये
तिवचःसुभःसतदाचंडमुंडयोः॥प्रेष
यामाससुग्रीवेहतेदेव्यामहासुरे॥१॥
इतिचेतिचवक्तव्यासागत्वावचनान्त

३.
६३

म॥ यथाचाभ्येति संप्रीत्या तथा कार्यं
न्यालवु॥ १०३॥ सत आत्मा यश्चास्ते शो
ला दैशेति शोभने॥ सा देवी तां ततः प्रा
ह अक्षो मधुरया गिरा॥ १०४॥ हत उवाच १०५
देवि तैत्थं चरः सुं भस्त्रै लाके परमेश
वः॥ हतो हं प्रेषितस्तेन त्वत्सकाशमिहा

गतः॥१६॥ अद्याहताक्षः सर्वास्यः स
दादेवयोनिषु॥ निर्जिताविलदैत्या
विःस्यदाहपृष्ठतत्॥१७॥ समत्रै
लोक्यमाविलसमदेवावशानुगाः॥
यत्तभागानहसर्वावपाश्यामिष्टक
ष्टक॥१८॥ त्रैलोक्यवररत्नात्मिसम

३.
६३

वृषपात्पशेषतः॥ तथैव गजवत्तेचरु
तदेवैवैवद्वाहने॥ १०॥ तीरोदमथनो
इतमश्चरत्तेमसामरैः॥ उच्चैः श्रवस
सेत्तेतथापिपत्तमसमर्थिते॥ ११॥ यानि
चात्मानिदेवेषुगोयर्वैष्टुगेषुच॥ रत्न
भूतानिभूतानितानिमथैववशेभने

१११

8
स्त्रीरत्नभूतां त्वो देविलोके मन्त्रा महेव
ये ॥ सात्वमस्मानुपागच्छयतो रत्नभुजो
वये ॥ १२ ॥ मां वा मस्मानुजे वा पितृं भ
शुक्रविक्रमं ॥ भजते च चला पांगिरत्न
भूता सि वै यतः ॥ १३ ॥ परमैष्यथ सत्त्व
प्राप्य मे मत्परिग्रहात् ॥ एतद्दृष्ट्वा समा

उ.
दध

लोचमत्परिग्रहतो ब्रज ॥ १५ ॥ ऋषिरुवा
च ॥ १५ ॥ इत्युक्त्वा सा तदा देवी गंभीरं तः
सिताजगौ ॥ उर्गा भगवती भद्राय ये दे
धार्यते जगत् ॥ १६ ॥ देव्युवाच ॥ १७ ॥ सत्य
सुक्तं त्वया नात्र सिद्धा किंचित् त्वयोदितं
त्रैलोक्याधिपतिः संभोति संभश्चापि

नाहृशः॥१८॥ किं तत्र यत्प्रतिज्ञातेमि ।
 यथा तत्क्रियते कथं॥ श्रूयतामल्पबु
 द्धित्वात्प्रतिज्ञाया कृतापरा॥१९॥ यो मां
 जयति संश्रामे यो मे दृप्ये व्यपोहति॥ यो
 मे प्रतिवलो लोके समे भर्ता भविष्यति २॥
 तदा गच्छतं सुभोत्र नि सुभो वाससा सुवः

३.
६५

मोजित्वा किंचरेणात्रपाणिशुक्लात्
मेलचु ॥ १॥ हतउवाच ॥ १॥ अर्वालिमा
सिमैवत्वेदेविब्रह्मिमाग्रतः त्रैलोक्य
कः प्रमांतिष्ठेदग्रैस्तेभानिभूतयोः ॥
अनेषामपि देत्यानां सर्वदेवानवैश्व
धि ॥ तिष्ठेति ससुखेदेवि किं प्रतः स्त्री

तमेकिका ॥ १५ ॥ इंद्राद्याः सकला देवा
स्तस्यैषानसेयुगे ॥ सुभादीनां कथं
तेषां स्त्रीप्रियास्तसि सन्तु ॥ १५ ॥ सा
त्वगन्धमयैवोक्ता पांश्चसुभनि सुभयो
केशाकर्षणनिर्हेतवौ रवासागमिष
ति ॥ १६ ॥ देवुवाच ॥ १७ ॥ पवमेतद्वली

३० सुभोनि सुभश्चातिवीर्यवान् ॥ किं
 ६६ करोमिप्रतिज्ञामेयदत्तालोचितापु
 रा ॥ १८ ॥ सत्त्वगच्छमयैवोक्तयदेतत्स
 वंमादृतः ॥ तदाचत्वास्त्रैश्चायसचयु
 क्तैकैरोत्पन्न ॥ १९ ॥ ३८८ ॥ इति मार्कंडे
 यपुराणे सावर्णि के मत्वेतरे देवी माहा ।

त्पे देव्या हत संवादः ॥ ५ ॥ अथ यथाने ॥ ओं च
एतां मूलहस्तानि शोखसुशाले चक्रं य
वुः सायकं ॥ हस्ता द्वैदं यं ती च नो त वि
लसच्छीतो मृत ल्यप्रभां ॥ गौरी देहस
मुद्रां विजगता माधारभूता महा एवा
मत्र सरस्वती मत्र भजे शुभादिदैत्या हि

३. नी ॥ इति ध्याने ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ इत्याक ।
 ६७ एष वै चो देव्याः सह तो मर्ष ए रितः ॥ स
 मा च ह स मा ग म्य दै त्प रा जा य वि स्त रा
 त ॥ २ ॥ त स्य ह त स्य त हा क्य मा क र्ण णा स
 र रा ह त तः ॥ स क्रो यः प्रा ह दै त्पा ना म
 यि पें भू प्र लो च ने ॥ ३ ॥ हे भू प्र लो च ना शु

त्वे सै सै न्य परिवा रितः ॥ तामा न य व
लाङ्गु षो केषा क षे ण विहृ लो ॥ ५ ॥
तत्प रित्रा ण दः कश्चि द्वा दि वो तिष्ट
ते परः ॥ सहं तव्यो मरो वा पि य हो गे
थ व ए व वा ॥ ५ ॥ ऋषि रु वा च ॥ ६ ॥ ते ता
न म स्त नः श्री च्चे स दै त्यो भू भू लो च नः

३.
६८

वृत्तः षष्ठासहस्राणामसृणोदुतेययो
सृष्ट्यातोततोदेवीवहिनाचलसंस्थि
तो ॥ जगादोच्चैः प्रयाहीति मूलं संभ
ति संभयोः ॥ ८ ॥ तचेत्प्रीत्याद्यभवतीम
द्रतो रसुपैष्यति ॥ ततो बलात्तया स्पे
केशाकर्षणाविकला ॥ ९ ॥ देव्युवाच ॥ १०

दैत्येश्वरेण प्रहितो बलवान्बलसंवृतः॥
 बलान्नयसि मा मेवंततः किं ते करोम्यहं
 ऋषिरुवाच॥१॥४॥ इत्युक्तः सो भूयात्
 नामसुरोद्धुस्रलोचनः॥ ऊंकारेणो वतं
 भस्मसाचकारो विकाततः॥१॥ अथ कु
 हं महासैन्यमसुराणां तथो विका॥ वव

११

३.
६५

पसायकैस्तीक्ष्णैस्तथाशक्तिपरस्यैः॥ १५
ततोऽथ तसदः कोपात्कृतानादंस्त्रैभिरवै
षपातासुरसेनायांसिहोदेव्याः स्ववाह
नः॥ १५॥ कोऽश्विक्वरप्रहारेण दैत्यानां स्य
नचापरान्॥ आक्रान्ताचाथैरणान्पान्स
जवानसहासुरान्॥ १६॥ केषांचित्पादया

सामनौवःकोष्ठातिकेसरी ॥ तथातलप्र
हारेणाशिरांसिकृतवान्मथक ॥ १० ॥ वि
ह्वित्तवाङ्गशिरसःकृतस्तेनतथापरे ॥ ११ ॥
पौचरुथिरंकोष्ठादेत्येषाधुतकेसरः ॥ १२ ॥
नणोनतद्वलंसर्वेक्षयेतीतेमहात्मना ॥
तेतकेसरिणादेवावाहतेनातिकोपिता

१५

३. श्रुत्वा तमसु रं देवानि हतं धुम्रलोचनं ॥
 ५. बले च क्षयितं कृत्स्नं देवी केसरिणा ततः
 चुकोपदैत्याधिपतिः शुभः प्रस्फुरिताय
 २ ॥ आजापयामास च तौ चेउ मुं डौ महा
 सुगौ ॥ हे चेउ हे मुं ड बलै बलै बलै
 परिवारितौ ॥ तत्र गच्छत गत्वा च सा समा

नीयतां लघु॥२१॥ केशेषाकृष्णवधावा
यदिवः संशयो युयि॥ तदा शेषायुधैः
सर्वैरस्रैर्विनिहृतं॥२३॥ तस्याहता
योद्धृणां सिंहैश्च विनिपातिते॥ शीघ्रमा
गम्यतां वधायुहीत्वा तामयोर्विकं॥२५॥
इति मार्कंडेयपुराणे सार्वर्णिके मन्त्रे तदे देवीमा

५१२

३० हातेषु मुखलोचनवयः॥६॥ अथ ध्यानं॥ ध्या
 येयेरत्नपीठे शुक्लकलपठिते शुभे वती
 प्रणमलांगी॥ नमस्तैकाग्रिं सरोजेशशि
 शकलधरां वलकी वादयेती॥ कल्पा
 रावदमालानियमितविलसच्चालि ।
 कोरक्तवस्त्रा॥ मातंगी शालपात्रा मधुम

दविवर्णोचित्रकोद्भासिमालो॥ इतिथ्याने
ऋषिरुवाच॥ १॥ आत्तमास्तेततोदैत्याश्चेद
मुदपुरोगमाः॥ चतुरंगवलोपेताययुर
भुयतायुधाः॥ ददृशुस्तेततोदेवीमीष
हासोद्यवस्थितो॥ सिंहस्यापरिशैलैर्द्रु
गोमहतिकोचने॥ ३॥ तेदृष्ट्वातोसमादा

३. तस्य मंचकुरुयताः॥ आकृष्टचापासि
 ५१ धरास्तथाप्येतत्समीपगाः॥४॥ ततः को
 पंचकारोच्चैरेविकातानरीन्प्रति॥ कोपे
 नचास्पावदनेमघीवर्णमभूतदा॥५॥ भु
 क्तीकुटिलातस्पाललाटफलकादुते
 कालीकरालवदनावितिः॥ आतासिपाशिनी

विचित्रवद्गन्धरातरमालाविभूषणा
 द्वीपिचर्मपरीथानाशुष्कमासातिभेरवा
 अतिविस्तारवदनाजिह्वाललनभीष
 णा॥ निमग्नारक्तनयनानादाहरितदि३.
 सुखा॥ ८॥ सावेगोनाभिपतिताचातयेती
 महासुरान्॥ सैन्येतत्रसुराणीणामभक्षय

३.
५३

ततद्वले॥५॥ पार्श्विग्राहोक्तग्राहियोय
वेदासमन्विता॥ समादायेकहस्तेनमु
खिविहोपवारणान्॥६॥ तथैवयोयंत
रगौरयेसारथिनासह॥ निक्षिप्यवक्रैद
शानैश्चैवैत्यतिभेरवे॥७॥ एकंजग्राह
कैशेषग्रीवायामथचापरे॥ पादेनाक्र॥

क्रमचैवान्मसुरसात्ममपोथयत ॥ ११ ॥
तैर्भुक्तानिचशस्त्राणि तथा स्त्राणि म
हासुरैः ॥ मुखेन जग्राह रुषादृशैर्म
थितान्यपि ॥ १३ ॥ बलिनां तद्वले सर्वम
सुराणां सहात्मना ॥ समर्द्धाभक्षयञ्चा
न्यातव्यं श्चाता उच्यते ॥ १५ ॥ अस्मि

३० नातिहताः केचित्केचित्बहुंगताडि
 ७५ ताः ॥ जगसुर्विनाशमसुरादेताग्राभि
 हतास्तथा ॥ १५ ॥ ततो न तद्वत्सर्वम
 सुराणां निपातिते ॥ दृष्ट्वा चेंद्राभि उद्रा
 वतो कालीमतिभीषाणां ॥ १६ ॥ शरवर्षे
 महाभीमैभीमास्तीतामहासुरः ॥ १६ ॥

ह्यादयामासचकैश्चुमुंडतिमैः सहस्रश
 तानिचक्राण्यनेकानि विप्रमानानि त
 नमुखे॥ वभुर्यथार्कविंशानि सुबहूनि
 येनोदरे॥ १८॥ ततो जहासातिरुषाभीमे
 भैरवनादिनी॥ कालीकरालवक्रोतर्द
 देशदशानोज्ज्वला॥ १९॥ उत्थाप्य च महा

॥१७

३. सिंहेदेवीचण्डमथावत ॥ शुहीताचा
 ५५ सकेषोषशिरस्तेनासिनाच्छिनत ॥ १०
 अथमुंशेभ्यथावतांदृष्ट्वाचेदंनिपाति
 ते ॥ तमप्यपातयद्गमोस्त्रावद्गमिहते ३१
 रुषा ॥ १॥ इतशेषेततः सैत्येदृष्ट्वाचेदं
 निपातिते ॥ मुंश्चसुसहावीर्यदिशोभे

जेभयातरे॥२२॥शिरश्चेंडस्यकालीचण्ड
हीतासुंउमेवच॥ग्राहप्रचेंडादृहासमि
प्रमभ्येत्यचेंडिकाम्॥२३॥मयातवाओ
पहुजौचेंडसुंओमहापम्॥युद्धयजेस्व
येसुंभंनिसुंभंचहनिष्पसि॥२४॥ऋषि
रुवाच॥२५॥तावातीतौततोदृष्टाचेंड

३. सुंदरमहासुरौ॥ उवाच काली कल्पा ।
७६ एतिललिते चंडिकावचः॥ २६॥ यस्माच्च
इव सुगुणं च गृहीत्वा त्वमुपागता॥ चासु
एतिततो लोके स्थाता देवि भविष्य
सि॥ २७॥ ४३६॥ इति मार्कण्डेय पुराणे सा
वर्णिके मन्वंतरे देवी माहात्म्ये चण्डमुंडवधः॥ ७

अथ ध्यानं ॥ नागाधीश्वरविष्टरोफणिफ
णान्तं सोरु रत्नावली ॥ भास्वदेहलतावि
भाकरनिभानेत्रत्रयोद्भासिता ॥ माला
कुंभकपालतीरजकराचंद्रार्द्धमौलिप
रा ॥ सर्वज्ञेश्वरभैरवाकनिलयापमाव
तीचिंतये ॥ १ ॥ इति ध्यानं ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ चे

३. उचतिहतेदैत्येमुडेचविनिपातिते॥ व
 ५५ ऊलेषुचसैन्येषुत्तयितेष्वसुरेश्वरः॥ १॥
 ततःकोपपराधीनचेताःसुभःप्रताप
 वान्॥ उद्योगेसर्वसैन्यानादैत्यानामादि
 देशात्॥ १॥ अयसर्वबलैर्दैत्याःषडुशीति
 रुदायुधाः॥ कहेनाचतुराशीतिनिर्यो

त्वस्रबलैर्हृतः॥५॥ कोटिवीर्याणिपंचा
 षादस्रराणां कुलानिवै॥ शतं कुलानि
 यौष्माणां निर्वाह्यं त्वममाज्ञया॥५॥ का
 लकादौर्हृदमौर्याः कालिकेयास्तथा
 स्वराः॥ युद्धाय सज्जानिर्यान्नुप्राज्ञयात्
 रितं॥ मम॥६॥ इत्याज्ञाः स्वपतिः सुभो

३.
५८

भैरवशासनः॥ निर्जगाममहासैन्यः सह
सर्वकृमिर्हतः॥ ५॥ आयाते चेंडिकाट्टा
तत्सैन्यमतिभीषणं॥ ज्वास्वतैः पूरयामा
सथरणीगगनान्तरे॥ ६॥ ततः सिंहो म
हानादमतीवकुतवात्प॥ चेदास्वनेन
तन्नादमंबिकाचोपदेहयत्॥ ७॥ यन्त्र।

ज्यासिंहचंद्रानां नादाप्रवितदिश्रुत्वाः
तिनादैर्भीषणैः कालीजिज्ञेवित्स्त्वारिता
नना ॥ १० ॥ तन्निनादमुपाश्रुत्यैतैर्मैत्रैः
श्रुतदिशं ॥ देवीसिंहस्तथा कालीसरोषैः
परिवारिताः ॥ ११ ॥ एतस्मिन्नेतरेभ्यो वि
नाशाय सरदिशं ॥ भवायामरसिंहाना

३५

मतिवीर्यवलान्विताः॥११॥ ब्रह्मेशाग्रहवि
सूतोतथैद्रस्पचशक्तयः॥ शरीरेभ्योवि
निःकस्यतइपैशुडिकांययुः॥१३॥ यस्यदे
वस्ययइपेयथाभूषणवाहनं॥ तद्वदेव
हितच्छक्तिरसुरात्मोद्दुमाययौ॥१५॥ हेम
युक्तविमानायेसान्नसूत्रकमंडलु॥ आ

याताञ्जसाणः शक्तिर्ब्रह्माणीसाभिधी
यते॥५॥ माहेश्वरीवृषात्रुषात्रिशूलव
रधारिणी॥ महाहिबलयाप्राप्ताचद्रे
खाविभूषणा॥६॥ कौमारीशक्तिहस्ता
चमयूरवरवाहना॥ योदुसम्पाययोदे
त्यातेविकाग्रहृषिणी॥७॥ तथैवैवैस

३. वीशक्तिर्गरुडोपरिसंस्थिता ॥ शंखचक्र
 ६. गदाशार्ङ्गखड्गहस्ताभुषाययौ ॥ १८ ॥ य
 त्रवारहमतलेत्रपेयाविभ्रतीहरेः ॥ श
 क्तिः साप्याययौतत्रवारहौविभ्रतीतत्रे
 नारसिंहीनृसिंहस्यविभ्रतीसदृशेषुः
 प्राप्तातत्रसदाक्षेपत्तिमनक्षत्रसंस्थिति

१८

१९

वज्रहस्तातथैवेंद्रीगजराजोपरिस्थिता
प्रामासहस्रनयनायथाशक्रस्तथैवसा
ततःपरिवृतस्ताभिरीशानोदेवशक्ति
भिः॥ हन्येतामसुराशीचममप्रीत्याह्वं
डिको॥२॥ ततोदेवीशरीरात्तविनिःक्रा
तातिभीषणा॥ चेडिकाशक्तिरस्यशशि

२१

३. वाशतनिनादिनी ॥ १३ ॥ साचाहधुस्रज
 ६। दिलमीशानमपराजिता ॥ हतस्तेग
 छभगवत्यासंभनिंभयोः ॥ १४ ॥ वृ
 हिसंभनिंभंचदानवावतिगर्वितौ ॥
 येचायेदानवास्तत्रयुहायसमुपस्थि
 ताः ॥ १५ ॥ त्रैलोक्यमिद्रोलभतो देवाः सं

तद्द्विर्भुजः॥ सूर्यप्रयात्रपातालं यदि
 जीवितमिच्छेत्॥१६॥ बलाबलेपादय
 चेद्भवेतोयद्वकादिनाः॥ तदागच्छत
 तृप्पतमिच्छवापिशितेनवः॥१७॥ यतो
 नियुक्तादौ तेन तया देव्या शिवः स्वयम्
 शिवहतीति लोके सिस्ततः साख्याति

३० मागता ॥१८॥ ते पिश्रत्वा वचो देव्याः श
 ८२ वीत्वा ते महासुराः ॥ अमर्षा एरिता ज
 मुर्ये च कात्यायनी स्थिता ॥२९॥ ततः प्र
 ११२ यममेवाग्रे शतपृष्टिदृष्टिभिः ॥ ववर्षु क
 हतामर्षास्तो देवीममरावयुः ॥३०॥ सा च
 तास्य हितात्वाणाञ्छुलशक्तिपरस्य

धान॥ चिह्नेदलीलयाथातथनुर्भुक्तै
महेषुभिः॥३॥ तस्याग्रतस्तथाकाली
शूलपातविदारितान॥ खट्वोगपोथि
ताश्चारीत्कुर्वतीव्यचरतदा॥३॥ कर्म
उल्लुजलाक्षपहतवीर्यान्तौजसः॥
ब्रह्माणीचाकरोच्छ्रूतयेनयेतस्मथा

३० वति ॥ ३३ ॥ माहेसरीत्रिशूलेनतथाचके
 ६३ एवैसवी ॥ दैत्यान्जयानकौमारीत
 याशक्त्यातिकोपना ॥ ३४ ॥ पेद्दीकलि
 शपातेनशतशेदैत्यदानवाः ॥ पेतुर्वि
 दारिताः पृष्ठा रुधिरौचप्रवर्धिणः ॥ ३५ ॥
 तेउप्रहारविधस्तादशायन्तवत्तसः

वराहमूर्त्यान्यपतंचकेणचविदारिता ३६
 नैवविदारिताश्चात्मात्मज्ञयेतीमहास
 रान्॥ नारसिंहीचचारजौनादापूर्णदि
 गेन्द्रा॥ ३०॥ चंडाहहासैरसुराःशिवह
 त्पभिरूषिताः॥ येतःपृथिव्यापतितान्ता
 श्वावादायसातदा॥ ३१॥ इतिमातृगाण

उ.
प्य

ऊहंसहयेनेमहासुगान॥ दृष्टाभ्युपाये
विविधैर्नेष्टुर्देवारिसैनिकाः॥३५॥ पला
यनपगानदृष्टादेत्यात्मादृगणार्हितान
योदुसभ्याययोऊहोरक्तबीजोमहासु
रः॥५॥ रक्तविंड्यहाभमौपतत्यस्यश
रीरतः॥ समुत्पततिमेदित्यातत्यमाणा

महासुखः॥५॥युयुयेसगदापाणिर्विद्वि
 शाक्त्यामहासुखः॥ततश्चैदीस्ववज्रेणाव
 क्तबीजमताडयत्॥५॥कृत्तिशेनाह
 तस्याशुबहुसुखावशेषाणि॥ससुत
 सुस्ततोयोधास्तद्व्यास्तपराक्रमाः॥५
 यावतःपतितास्तस्यशरीराद्वक्तविद्वः

३०. नावेतः पुरुषा जातास्तद्दीर्यवलविक्र
८५ माः ॥ ५५ ॥ तेचापियुयुस्तत्र पुरुषार
क्तसंभवाः ॥ समंसात्तभिरत्सुयशस्यपा
तातिभीषाणे ॥ ५५ ॥ पुनश्चवज्रपातेन
सतमस्याशिरोयदा ॥ ववाहरक्तं पुरुषा
स्ततो जाता सहस्रशः ॥ ५६ ॥ वैसवीसम

रेचैनेचकैणाभिजचानह॥ गदयाता
उयामासपैदीतमसुरेश्वरं॥ ५०॥ वैस
वीचकभिन्नस्वरुपिरस्त्रावसेभवैः॥ स
हस्रशोजगद्यामंतत्प्रमाणैर्महासुरैः
शक्त्याजचानैकोमारीवागहीचतया
सिना॥ माहेश्वरीत्रिशूलनरक्तबीजं स

३. हासुरे ॥ ५९ ॥ सचापि गदया दैत्यः सर्वे
 ८६ वीहन्त्यथ क ॥ मातृकोपसमाविष्टो
 कृवीजो महासुरः ॥ ५० ॥ तस्याह तस्य व
 ऊयाशक्तिपूलादिभिर्भुवि ॥ पपात यो
 वैरक्तौ च स्तेना संस्तुत शोसराः ॥ ५१ ॥ ते
 आसुरा सुक्सेभतैरसुरैः सकलं जगत्

व्याप्तमासीत्ततो देवां भयमाजगमु रूत
मे॥ ५२॥ ता विषसात्सुरा नृष्टा चैडिका
प्राह सत्वर॥ उवाच काली चा मुने विस्ती
एव दने क्रुह॥ ५३॥ मच्छ स पात संभृता
नरक्त विहृत्स हासुरान्॥ रक्त विदोः प्र
तीच्छ त्व वक्रैतानेन वै गिना॥ ५४॥ भक्त

३. येतीचररगोतउत्पन्नान्नहासुरान॥प
 ८३ वमेवत्तयेदैत्यःस्त्रीणारक्तोगमिष्यति
 भक्तमाणास्तुयाचोशानचोत्पत्स्येतिचा
 परे॥इत्युक्त्वातोततोदेवीपूलेनाभिज
 चानते॥५६॥सुखेनकालीजगृहेरक्त
 बीजस्यप्राणिने॥ततोसावाजचाना

यगद्वयातत्रचंडिको॥५३॥तचास्यावेद
नोचकैरादापातोल्पिकामपि॥तस्याह
तस्यदेहात्तबहुसुखावशेषाणि॥५४
यतस्ततस्तद्वक्त्रेणचासुडासंप्रतीच्छ
ति॥सुखिसुद्वितायेस्यारक्तपातात्म
हासुराः॥५५॥तोश्चावादायचासुडापा

३.
८८

पौतस्पचशोणिते॥ देवीशूलेनवज्रेण
वाणैरसिभिर्दृष्टिभिः॥६॥ जेवानरक्त
बीजेतंचामुंदापीतशोणिते॥ सपपा
तमहीष्टेषशस्त्रसंचसमाहृतः॥६॥५॥
नीरक्तमहीपालरक्तबीजोमहासुरः॥
ततस्तेहर्षमतलमवाप्रासिदशान्दप

६२

तेषां सात्त्विकाणां जातो न नर्तास्तस्य दे-
हतेः ॥ ६३ ॥ ५२ ॥ इति मार्कंडेय पुराणे साव-
रिणिके सन्वेतरे देवी माहात्म्येष्टमः ॥ ८
अथ ध्यानं ॥ अरुणां करुणातरंगिता
ह्रीं धृतपाशां कुशपुष्पां पद्मां
अणिमादिभिरावृतां मयैवैरहमित्ये

३.
८५

वविभावयेभवानी॥१॥इतिथ्यानं॥राजो
वाच॥१॥विचित्रमिदमाख्यातेभगवन्
भवतामम॥देव्याश्चरितमाहात्म्यं
रक्तबीजवधाश्रितं॥२॥भूयश्चेच्छाम्यहे
श्रातेरक्तबीजेतिपातितं॥चकारसं
भयत्कर्मनिष्ठंभश्चातिकोपनः॥३॥

ऋषिरुवाच॥४॥चकारकोपमतलेरक्त
वीजेनिपातिते॥सुभासुरोति सुभश्च
हतेष्वनेषुचाहवे॥५॥हृत्यमानंमहासै
न्यविलोक्यामर्षमुद्वहन्॥अभ्यधावन्नि
सुभायमुखायासुरसेनया॥६॥तस्या
प्रतस्तथाएहेपार्श्वयोश्चमहासुराः॥

उ.
५०

संदष्टौष्टपदाः कृदाः हेतुदेवीमुपायय ॥
आजगाममहावीर्यः सुभोपिस्ववले
वृतः ॥ निहेतुचेडिकोकोपात्कृत्वायु
हेतुसात्तभिः ॥ ८ ॥ ततोयुद्धमतीवासी
देव्यासुभनिसुभयोः ॥ शरवर्षमती
वोग्रमेचयोरिववर्षतोः ॥ ९ ॥ चिच्छेद

स्ताच्छुरोस्ताभ्योचंडिकास्वशरोत्करैः
ताडयामासचोगेषुशसौचैरसुरैश्च
रौ॥१०॥निसुभोनिशितंखड्गचर्मचा
दायसुप्रभं॥श्रुताडयन्मद्विसिंहदे
व्यावाहनमुत्तमं॥११॥ताडितेवाहनदे
वीक्ष्यरेषणासिमुत्तमं॥निसुभस्याशु

३०
५१

विच्छेदचर्मचाप्यष्टचंद्रके ॥ १२ ॥ छिन्ने
चर्मणि खड्गे च शक्तिं विक्षेपसोमसुतः
तामप्यस्य द्विधा चक्रे चक्रेणाभिमु
खागतो ॥ १३ ॥ कोपात्मातो निशंभोऽथ
शूलं जग्राह दानवः ॥ आयांतं मुष्टिणा
तेन देवी तच्चाप्यर्चयत् ॥ १४ ॥ अवि

ध्यायगदं सोपि चित्ते पंचंडिकां प्र
ति॥ सापि देव्या त्रिभूलेन भित्ताभ
स्मत्त्वमागता॥ १५॥ ततः परशुहस्तं
मायां तं दैत्यपुंगवं॥ आहत्य देवी वा
णौ चैरपातयत भूतले॥ १६॥ तस्मिन्नि
पतिते भूमेति शुभे भीमविक्रमे॥ आ

३.

५३

तर्पतीवसंक्रुद्धः प्रययौ हेतुमेविको
सरयस्यस्तथात्तुच्चैर्गृहीतपरमायु
यैः ॥ भुजैरष्टाभिरतुलैर्द्याप्याशेष
वभोनभः ॥ ५ ॥ तमायातेसमालो
कदेवीशावमवादयत् ॥ ज्वाशच
चापिधनुषश्चकारातीवउःसरे ॥ ६ ॥

मा
एरयासकक्रभोतिजचंद्रास्वनेनच
समस्तदैत्यसैन्यानातेजोवधविधा
यित्ना॥२॥ततःसिंहोमहानादैत्या
जितेभमहामदैः॥एरयासामगगने
गातयोपदिशेदश॥३॥ततःकाली
समुत्पत्यगगनेह्यामताडयत्॥क

३. राभ्योतत्रिनादेन प्राक्सुतास्तेतिरोहि
 ताः॥१२॥ अष्टादहासमशिवेशिवह
 तीचकारह॥ तैःशष्टैरसुरास्त्रसःसु
 भःकोपेपरययो॥१३॥ उरात्मेस्तिष्ठति
 ष्टित्याजहारोविकायदा॥ तदाजये
 त्प्राभिहितेदेवराकाशमस्थितैः॥१४॥

ॐ
 सुभेनात्ययाशक्तिर्मुक्ताज्वालाति
 भीषणा॥ आयांतीवक्रिकृदाभासा
 तिरस्तामहोल्कया॥ १५॥ सिंहनादेन
 सुभस्पृष्टा मेलोक्तव्यातरे॥ निर्घात
 तिस्रनोच्चोरोजितवानुवर्णीयतेः॥ १६
 सुभमुक्ताच्चरादेवीसुभस्तस्यहिता

३. नशान् विच्छेदस्वशरैरुग्रैः शानशेष
 १४ सरस्वशः ॥ १० ॥ ततः साचेडिकाक्रुद्धा
 लेलाभिज्जघानते ॥ सतदाभिहितो भूमौ
 मूर्च्छितो निपपातह ॥ १५ ॥ ततो निशुभः
 संप्राप्य चैतनामात्रकार्मुकः ॥ आज्ञा
 तशरैर्देवी काली केसरिणा तथा ॥ १६ ॥

पुनश्च कृत्वा बहूनामयुतं दत्तं जेष्वरः
चकार युतेन दिति जस्त्रादयामास चेडि
को॥३॥ ततो भगवती क्रुद्धा उगी उगी ति
नाशिनी॥ चिच्छेद तानि चकारि स्वश
रैः सायकोश्च तान्॥३॥ ततो निरुभो वे
गेन गदमादय चेडिको॥ अभ्यधावत्

३.
१५

वैहंतैदैत्यसैन्यसमावृतः॥ ३१॥ तस्माद्य
ततपवाशुगदाविद्धेनचंडिका॥ एवमेन
शितधारेणसचमूलसमाददे॥ ३२॥ मू
लहस्तसमायातेनिशुभममशर्दने॥ ह
दिविद्यादमूलनवेगाविद्धेनचंडिका॥
भिन्नस्यतममूलनरुदयान्निःसृतोऽय

३५

२॥ महाबलमहावीर्यस्तिष्ठेति पुरुषो
वदन् ॥ ३५ ॥ तस्य निष्क्रामतो देवी प्रहस्य
स्वनवत्ततः ॥ शिरश्चिच्छेदवद्भनततो
सावपतद्भुवि ॥ ३६ ॥ ततः सिंहश्चात्वादो
प्रदृष्ट्वा त्वसा शिरो ययान् ॥ असुरांस्तान्
स्तथा काली शिवहती तथा परान् ॥ ३७

३. कौमारीशक्तिनिर्भिन्नाः केचिन्नेशुर्महा
 ५६ स्वराः ॥ ब्रह्माणीमंत्रेण तेन तोयेताम्येति
 राकृताः ॥ ३८ ॥ माहेश्वरीविष्णुलेनभिन्नाः
 पेतस्तथापरे ॥ वाराहीते उच्चातेन केचि
 चूर्णीकृताभुवि ॥ ३९ ॥ खड्गे खड्गे च चक्रे
 एवैसव्यादानवाः कृताः ॥ वज्रेण वैश्री

हस्ताग्रविभुक्तेनतथापरे॥५॥ केचिद्विने
प्रसराःकेचिन्नष्टमहाहवात्॥ भक्षिता
श्चापरेकालीशिवहतीमृगाधिपैः॥५॥
इतिमार्कंडेयपुराणोसावर्णि॥ केमत्वंतरेदेवीम
हात्प्रेतिसंभवयः॥५॥ अथ॥ उत्तम
हेमरुचिराविचंद्रवक्रितेशोयजुःशारय

५५३

३.
५३

तं ऊशकाशपाशं ॥ रमैर्भुजैश्च दधंती
शिवशक्तिरूपो कामेष्टरीरुदिभजामि
धृतैर्दलेखो ॥ इति ध्यानं ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥
तिसृभंति ह ते दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणमं मितं
हृत्पमाते वलं चैव सृभः क्रुद्धो ब्रवीदचः
बलावलेपादयेत्तमा उगं गर्वमावह ॥

अन्त्यासंतुलसाश्रित्युपमेयामिसा।
निनी॥३॥देवुवाव॥५॥पकैवाहेजरात्प
त्रहितीयाकाममापरा॥पपैपताउष्टम
येवविशंतोमहिभूतयः॥५॥ततःसम
स्तास्तादेव्योब्रह्माणीप्रमावालये॥त
स्यादेव्यास्तनौजगसुरैकैवासीजदाविका

६

३. देवुवाच ॥ १ ॥ ग्रहे विभूत्या बहू भिरिह नू
५८ पैयदा स्थिता ॥ तत्संस्तुते मयै कैवलिषा
म्याजौ स्थिरो भव ॥ ८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ९ ॥
ततः प्रवृत्ते पुद्गे देव्याः सुभस्य चोभयोः
पुष्पतो सर्वदेवानां ससुराणां च दारु
णो ॥ १० ॥ शरवर्षः शितैः शस्त्रैस्तथा सै

श्रेष्ठो वदार्हणैः ॥ तयोर्मुद्रमभद्रयः स
र्वलोकभयंकरं ॥ ११ ॥ दिव्याण्यस्त्राणि
शतशो मुमुचे या त्पथा विका ॥ बभंज
तानि दैत्येन्द्रस्तत्पतीचातकर्त्तृभिः ॥ १२ ॥
मुक्ता नितेन चास्त्राणि दिव्याणि परमे
ष्ठिनी ॥ बभंजलीलैर्वैद्यैर्गुरुकारे चार

उ.
५५

एणादिभिः॥१३॥ ततः शरणात्तैर्देवीमाच्छा
दयत सोमुरः॥ सापितकुपिता देवीय
नुश्चिच्छेदचेषुभिः॥१५॥ छिन्नेयनुषि
दैत्यैरस्तथाशक्तिमुपाददे॥ चिच्छेद
देवीचक्रेणतामप्यस्यकरेस्थिता॥१५
ततः खड्गमुपादायशतचन्द्रचमानुस

त॥ अभ्यावत्तदा देवी दैत्यानामधिपे
स्वरः॥१६॥ तस्यापतत पवाश्रु खड्गे चि
च्छेदचंडिका॥ यत्रुर्मुक्तैः शितैर्वाणे
श्चर्मचार्ककरामले॥१७॥ हताश्वः स
तदा दैत्यश्चित्रयन्त्राविसागथिः॥ जग्रा
हमुद्गरं चोरमंबिकातिथनोद्यतः॥१८॥

३. विच्छेदापततस्तस्य सुद्वरे निशितैः श
 १०० रैः ॥ तथापि सोभयथावत्तामुष्टिसुघम
 वेगवान् ॥ १९ ॥ समुष्टिपातया मासह
 दयेदैत्यप्रेगवः ॥ देव्यास्तचापिसादे
 वीतलेनोरस्यतादयत ॥ २० ॥ तलप्रहारा
 भिरुत्तानिपपातमहीतले ॥ सदैत्यरा

जः सहसा पुनरेव तथो स्थितः ॥ ११ ॥ उत्प
त्तच प्रगृह्योच्चैर्देवी गगनमास्थितः ॥ त
त्रापि सान्निध्या गाययुयेतेन चंडिका ॥
नियुद्धं खेतदा देव्यश्चंडिका च परस्परं
चक्रतः प्रथमं सिद्धं मुनिनिस्सयकार
कं ॥ १३ ॥ ततो नियुद्धं सचिरेकृत्वा तेना

११

३. विकासह॥ उत्पात्तधामयामासविदे
 १९ पथराणीतले॥ १५॥ सन्निभोयराणीप्रा
 णमुष्टिसुखस्यवेगितः॥ अभ्यधावतउ
 ष्ठात्माचंडिकानियनेच्छया॥ १५॥ तमा
 योतेततोदेनीसर्वदैत्यजनेश्वरे॥ जग
 त्पोपातयामासभित्ताशूलनवक्षसि॥

२६

सगतासुःपपातोर्वादेवीशूलाग्रवित्त
तः॥ चालयत्सकलाष्टष्टीसाविहीणं
सपर्वतो॥२॥ ततःप्रसन्नमखिलेहते
तस्मिन्नुरात्मनि॥ जगत्वाख्यमती
वापनिर्मलं चाभवन्नभः॥१८॥ उत्पातमे
वाःसात्काये प्रागासंस्तशमेययः॥ स

उ.

१२

हि

रितो मार्गवाहिन्यस्तया संस्तवपाति
ते ॥ १५ ॥ ततो देवगणाः सर्वैर्हर्षनिर्भर
मानसाः ॥ बभूवुर्नितेतस्मिन्नग्रेथवा
ललितेजयः ॥ ३ ॥ अवा दयंस्तथैवान्य
नन्तश्चापरागणाः ॥ बबुः प्रण
स्तथावाताः सुप्रभोर्भुदिवाकरः ॥ ३१

३

जज्वलश्चाग्नयः शोताः शोतदिरजनि
 तस्वताः ॥ ३२ ॥ ५०५ ॥ इति मार्कंडेयपुराणोक्तं
 वर्णि के सत्त्वं तरे देवी माहात्म्ये संभवयः ॥
 अथ ध्याने ॥ उद्यद्दिनयुति मिंडकिरी
 दोतंगकुचो नयनत्रययुक्तः ॥ स्मरसांवी
 वरदां कुशपाशाभीति करो प्रभजे भुव

३. नेपथी ॥ इति ध्याने ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ देव्या
 १०३ हतेतत्र महासुरैर्देसेन्द्राः सुरावक्रिपरो
 गमास्तो ॥ कात्यायनीतष्टुबुविष्टलेभा
 द्विकासिवक्रास्तविकाशिताशाः ॥ २ ॥
 देविप्रपन्नार्तिहरेप्रसीदप्रसीदमातर्ज
 गतोविलस्य ॥ प्रसीदविश्वेश्वरिपादि

विष्णोर्त्वमीश्वरीदेविचराचरस्य॥३॥ आ
धारभूताजगत्स्वमेकामहीस्वरूपेण
यतःस्थितासि॥ अथोस्वरूपस्थितया
त्वयैतदाप्तायते कृत्स्नमलंछवीर्यं॥४॥
त्वैवैस्सवीशक्तिरनेतवीर्याविश्वस्यवी
जपरमासिमाया॥ समोहितं देवि स म

३. स्तमेतत्तैवैप्रसन्नाधुविस्तृतिहेतुः॥५॥
 १.४ विद्याःसमस्तास्तवदेविभेदाःस्त्रियः॥
 समस्ताःसकलाजगत्सु॥ त्वयैकयाए
 रितमेवयैतत्कातेस्तृतिःस्तव्यपराप
 रोक्तिः॥६॥ सर्वभूतायदादेवीसुप्रोक्ति
 प्रदायिनी॥ त्वेस्तृतास्ततयेकावाभवे

तु परमोक्तयः॥७॥ सर्वस्य बुद्धि रूपेण ज
नस्य ह्यदि संस्थिते॥ स्वर्गापवर्गादे देवि
नारायण नमोस्तुते॥८॥ कलाकाष्टा
दि रूपेण परिणामप्रदायिनि॥ विष्णुस्य
परतो शक्ते नारायण नमोस्तुते॥९॥ स
र्वसंगलमगलेशिवे सर्वार्थसाधके॥

३. शरणेष्वेव के गौरितारायणितमोस्तु
 १५ ते ॥ १० ॥ सृष्टिस्थितिविनाशानां शक्ति
 भूते सनातानि ॥ गुणाश्च ये गुणमये ना
 रायणितमोस्तुते ॥ ११ ॥ शरणागत दी
 नानां परित्राण परायण ॥ सर्वस्वार्तिह
 रै देवि नारायणितमोस्तुते ॥ १२ ॥ हे सद्य

कविमानस्येव साणीरूपधारिणि। कौ
शाभः। त्रिकैदेविनारायणनमोस्तु
ते॥ १३॥ त्रिशूलचंद्राहिथरेमहावृषभ
वाहिनि॥ माहेश्वरीस्वरूपेणनारायणि
नमोस्तुते॥ १४॥ मयूरकुङ्कुटवृतेमहा
शक्तिथरेनच॥ कौमारीरूपसेस्यानेना

३० रायणिनमोस्तुते ॥ १५ ॥ शोखचक्रगदा
 १६ शार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ॥ प्रसीदवैसर्वा
 रूपेण रायणिनमोस्तुते ॥ १६ ॥ ग्रहीतो
 प्रमहाचक्रे देष्टुं हतवसंधरे ॥ वाराहव
 पिणिशिवेण रायणिनमोस्तुते ॥ १७ ॥
 तस्मिं ह रूपेणोपेण हेतुं देत्यान्कृतोद्य

मे॥ त्रैलोक्याणामहितेनाशयानि
मोस्तुते॥ १८॥ किरीटनिमहावज्रसह
स्रनयनोज्ज्वले॥ वृत्रघाणहरेर्चैत्रिना
शयानिमोस्तुते॥ १९॥ शिवहृतीस्व
पेणहतदैत्यमहाबले॥ द्वादशरूपमहा
शवेनाशयानिमोस्तुते॥ २०॥ दक्षक

३.

१७

रालवदनेशिरोमालाविभूषणे॥चाखे
डेसुंउमयनेनारायणनमोस्तुते॥१॥
लालिलजेमहाविघेप्रहेपुष्टिसुयेक
वे॥महारात्रिमहाविघेनारायणनमो
स्तुते॥१॥मेयेसरस्वतिवरेभूतिवाभ्रवि
तमसि॥नियतेत्वेप्रसीदेशेनारायण

नमोस्तुते॥१३॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वश
क्तिसमन्विते॥ भयेभ्यस्त्राहिणे देवि उ
र्गे देवि नमोस्तुते॥१४॥ पतते वदने सौम्य
लोचनत्रयभूषिते॥ पावनः सर्वभूतेभ्यः
कात्यायनि नमोस्तुते॥१५॥ ६॥ ज्वाला
करालमसृग्मशेषासुरसदनै॥ त्रिभू

३. लेपातनोभीतेर्भद्रकालितसोस्तते ॥ ६
 १८ हिनस्तिदैत्यतेजोसिस्वनेनाप्ययाज
 गत ॥ साचेष्टापातनोदेविपापेभ्योनः
 सुतानिव ॥ १७ ॥ असुरासुरवसापंकच
 चितस्तेकरोज्वलः ॥ शुभायत्वद्गोभव
 त्वेडिकेतोनतावयं ॥ १८ ॥ रोगानशेषा

नपहंसित्वष्टावकामात्मकलान
 भीष्टान्॥ त्वामाश्रितानोनविपन्नराणां
 त्वामाश्रितास्याश्रयतोप्रयाति॥ २९॥ प
 तत्कृतं यत्कदने त्वया यथर्मद्विषो देवि
 महासुराणां॥ तूषैरनेकैर्बहुधात्ममति
 कृतो विवेकतत्प्रकरोति कान्था॥ ३०॥ वि

उ.
१५

यासशासेषुविवेकदीपेषाद्येषुवाके
षुचकात्वदन्ता॥ममत्वगर्तेतिमहोय
कारेविश्रामयत्पेतदतीवविश्वे॥३॥२
होसियत्रोप्रविषाश्चनारायत्रावयो
दसुबलानियत्र॥दावानलोयत्रतथा
विमथेतत्रस्थितानेपरिपासिविश्वे॥

३१

विश्वेश्वरीत्वेपरिपासिविश्वंविश्वाति
काधार्यसीतिविश्वं॥विश्वेश्वरंयाभ
वतीभवेतिविश्वाश्रयायेत्वयिभक्तिन
म्राः॥३३॥देविप्रसीदपरिपालयतोरि
भीतेर्नित्येयथासुखयादयुनैवसद्यः
पापानिसर्वजगतांप्रशमनयाश्रुता

३. तपाकजनितांशुमहोपसर्गात् ॥ ३५ ॥ प्र
११. णातानोप्रसीदन्तेदिविस्वार्तिहारि ।
णि ॥ त्रैलोक्यवासिनामीशे लोकानां
वरदाभव ॥ ३५ ॥ देवुवाच ॥ ३६ ॥ वरदाहेसु
रगणावरंयत्तनं सच्छय ॥ तं दृष्ट्वा धैर्य
यच्छामि जगतामुपकारकं ॥ ३७ ॥ देवा

शार्ङ्गती मर्च ८

ऊचुः॥३८॥ सर्वबाधाप्रशमनं त्रैलोक्य
स्यादितिलेखरि॥ एवमेव त्वया कार्यं
मम सदैव विविताशाने॥३९॥ देखुवाच॥ ५०
वैवस्वतं तं तरे प्राप्ते अष्टाविंशति मे युगे
संभे नि संभे श्वे वा न्या वुत्तये ते महा
सुरौ॥५१॥ नंदे गप गृहे जाता यशो

३. दागर्भसेभवा॥ ततस्तौ नाशयिष्यामि
 विंध्याचलनिवासिनी॥ ४२॥ पुनरप्यति
 रौद्रेण रूपेण स्थिवीतले॥ अवतीर्य
 हनिष्यामि वै प्रचितोक्तदानवान्॥ ४३
 भक्तयेत्याश्रितानुग्रान्वै प्रचितान्महा
 सुरान्॥ रक्तादेता भविष्यन्ति दाडिमी

ऊरुमोपसाः॥५५॥ ततोमोदेवतास्व
र्गमर्त्यलोकेचमानवाः॥स्तवेतोव्या
हरिष्येति सततंरक्तदेतिके॥५५॥भू
यश्च शतवार्षिक्यामना वृष्ट्यामनेभ
सि॥मुनिभिः संस्तुता भूमौ संभविष्या
म्ययोनिजा॥५६॥ ततः शतैर्ननेशराणां

३०
 ११२
 निरीक्षिष्यामियत्सुनीत् ॥ कीर्तयिष्ये
 तिमनुजाः शताक्षीमिति माततः ॥ ४० ॥
 ततोहमाविले लोकमात्मदेहसमु
 द्रवैः ॥ भरिष्यामिसुराः प्राक्कैरावृष्टेः
 प्राणधारकैः ॥ ४१ ॥ प्राक्कैभरीतिवि
 श्रुतिं तदायास्यामहेभुवि ॥ तत्रैवच

वधिष्णामिदुर्गमाख्ये महासुरे ॥ ४९ ॥ उ
गादेवीति विख्याते तस्मै नाम भविष्य
ति ॥ पुनश्चाहं यदा भीमं रूपं कृत्वा हि
माचले ॥ ५० ॥ रत्नो सिंभति यिष्णामि मु
नीनां प्राणकारणतः ॥ तदा मो मुनयः
सर्वे स्तांष्यन्तान् प्रमूर्तयः ॥ ५१ ॥ भीमा

३.

॥३

देवीति विद्या ते तन्मेतामभविष्यति । य
दाहणाख्यं सैल्लोके महावाथां करिष्य
ति ॥ ५२ ॥ तदा हे भ्रामरी रूपं कृत्वा संख्य
षट्पदे ॥ त्रैलोक्यं हि तार्थाय वाधिष्या
मि महासुरं ॥ ५३ ॥ भ्रामरीति च मां लोका
स्तदा स्तोष्यंति सर्वतः ॥ इत्येयदायदा वा

थादानवोत्थाभविष्यति ॥ ५४ ॥ तदातदा
वतीयाहेकरिष्याम्यदिसंतयं ॥ ५५ ॥ इति
साकेतयेयप्रगणोसावर्णि केमन्तेतरेदेवीमाहा
त्मदेव्यास्तुति ॥ ५६ ॥ अथयाने ॥ विद्युद
मसमप्रभोमृगपतिस्कथस्थितोभीष
णोकन्याभिःकरवालखेटविलसद् ।

३.
११४

स्ताभिरामेवितो॥ हस्तैश्चक्रगदासिखेट
विशिखाम्बापुष्पगणतर्जने॥ विश्राणा
मनलात्तिकोशशिथरोडर्गात्रिनेत्रांस्म
रेत॥ ३॥ तिथ्याने॥ देव्युवाच॥ १॥ एभिस्तुवैश्च
मानित्येस्तोष्यतेयः समाहितः॥ तस्माहं
सकलाबाधोऽशमयिष्याम्यसंशयं॥ २॥

मधुकैटभनाशंचमहिषासुरचातने॥की
 त्रिषिष्यंतियेतद्द्वयं सुभति सुभयोः॥३
 शुष्टम्याचचतुर्दश्यातवम्याचैकचेतसः
 श्रेष्ठ्यतिचैवयेभक्त्यामसमाहात्म्यसुत
 मे॥५॥नतेषां उक्तं किंचिदुक्तोत्थान
 चापदः॥भविष्यतिनदादिद्रो नचैवेष्टवि

उ.
१५

योजने॥५॥ शत्रुतो न भयेत स्य दस्यतो वा
नराजितः॥ न शस्त्रानलतो यौचात्कदा
चित्ते भविष्यति॥६॥ तस्मात्समेतन्माहा
त्मे पवितये समाहितैः॥ श्रोतव्यं च सदा
भक्त्या परं स्वस्त्ययने हितम्॥७॥ उपसर्ग
न शेषोक्तं महामारी सखुद्भवान्॥ तथा।

त्रिविधमुत्पाते साक्षात्संप्रशमयेत्सम ॥ ८ ॥
 यत्रैतत्पठ्यते सम्यङ्मुनित्यमायतने सम ॥
 सदानतद्विमोक्षासि सात्रिप्यंतत्रमेस्थि
 ते ॥ ९ ॥ वलिप्रदाने सजाया सशिकार्ये स
 होत्सवे ॥ सर्वमेतच्चरितमुच्चार्ये प्राप्य
 मेव च ॥ १० ॥ जानता जानता वापि वलिप

३.

१६

जोतथाकृतो॥प्रतीखिष्यामहे श्रीत्या
वक्रिहोमंतथाकृतं॥१॥श्रावत्काले।
महासजाक्रियतेयाचवार्षिकी॥तस्यां
ममैतन्महात्म्यंश्रुत्वाभक्तिरसमन्वितः
सर्ववाधाविनिर्मुक्तोयनथान्यसुता
नितः॥मनुष्यामत्यसादेनभविष्यति

१२

नमोऽस्तुते ॥ १३ ॥ श्रुत्वा ममैतन्माहात्म्यं
 तथा चोत्पन्नयः शुभाः ॥ पराक्रमं च यु-
 ज्येऽपुनायतेति भयः पुमान् ॥ १४ ॥ रिपव-
 संक्षयेऽप्यतिकल्पाणोऽप्यपद्यते ॥ नैव
 ते च कल्पेऽपि माहात्म्यं मम शृण्वतां
 शान्तिकर्मणि सर्वत्र तथाऽऽस्वमद-

:

१५

३.
१७

शने॥ ग्रहपीडासचोशासुमहात्म्यम् ।
एतान्मम॥ १६॥ उपसर्गः शुभं योति ।
ग्रहपीडाश्चदारुणाः॥ ३॥ स्वमेवन्दभि
र्दृष्टं स्वममुपजायते॥ १७॥ बालग्रहा
भिभूतानां बालानां शोतिका रकं॥ सं ।
चातमेव चन्दणो मैत्रीकरणमुत्तमं॥ १८॥

उर्ध्वज्ञानामशेषाणां वल्लहानिकरेपरं
रत्नोभूतपिशाचानां पटनादेवनाशनं
सर्वममैतन्माहात्म्यं मम सन्निधिकार
कं॥ पशुपुष्पाद्यैश्चैश्वर्येण दीपैस्तथा
त्रैमैः॥ २॥ विप्राणां भोजनैर्हर्मैः प्रोक्त॥
णीयैरहर्निशं॥ अन्तेऽप्येव विविधैर्भोगैः

३.
११८

प्रदानैर्वत्सरेणाया ॥ २१ ॥ प्रीतिर्मे क्रियते
सास्मिन्सकृत्सचरिते श्रुते ॥ श्रुते हरति
पापानि तथा रोगं प्रयच्छति ॥ २२ ॥ रक्षां
करोति भूते भोजनं नां कीर्तनं मम ॥ य
ज्ञेयचरितं यन्मे जहद्वै त्पनिवर्हणं ॥ २३ ॥
तस्मिन् चरिते वैरि कृतं भयं प्रसन्न जायते

शुद्धाभिः स्तनयोयाश्चयाश्च बलधिः ।
 मिः कृताः ॥ १४ ॥ बलणाचकृतास्तास्त
 प्रयच्छन्ति शुभो मतिः ॥ अरण्ये प्रोतरेवा
 पिदावापि परिवारितः ॥ १५ ॥ दस्युभि
 र्वाहतः शून्ये गृहीतो वापि शत्रुभिः ॥ सिं
 हव्याच्चानुयातो वा वने वा वनहस्तिभि

॥ १६

उ.
११५

राजा ऊचेन चारु मो वयो बंध गतोपि
वा ॥ आचरिणो वा वातेन स्थितः पोते
महार्णवे ॥ २७ ॥ पतत्स चापि शस्त्रे पुं
शमैश्च शदारुणे ॥ सर्वा बाधा स चोरा
सुवेदना भर्त्सितोपि वा ॥ २८ ॥ स्मरन्म
मैतच्चरितेन रोमुचेन संकटात् ॥ मम प्र०

भावात्सिंहायादस्यवोवैरिणस्तथा
 २५॥ हरादेवपलायतेस्सरतश्चरिते मम
 ॥ ३॥ ॥ अविहवाच ॥ ३॥ ॥ इत्युक्त्वा सा भग
 वती चेडिका चेडविक्रमा ॥ ३२ ॥ यत्पुत्रो
 सर्वदेवानां तर्वांतरथीयत ॥ तेषि देवाः ॥ ३
 निरातेकाः स्वाधिकारा न्यथा पुरा ॥ ३३ ॥

३० यत्तभागाभुजः सर्वचक्रविनिहृतारयः
 ११० दैत्याश्च देव्यानिहृतेऽसुभेदेव विषौयधि ३५
 जगद्विधेः सनितस्मिन्महोद्यत्तुलविक्रमे
 निःसुभेचमहावीर्यशेषाः पातालमाययुः
 एवं भगवती देवी सानित्यापि पुनः पुनः
 संभयं कुरुते भपजगतः परिपालने ॥ ३६

तथैतन्माह्यतेविष्णुसैवविष्णुप्रसूयते॥
सायाचिताचविज्ञानेनतुष्टुहिप्रयच्छति ३२
व्याप्ततथैतत्सकलब्रह्मांडमनुजेयम्॥
महाकाल्यामहाकालेमहामारीस्वतु
पया॥३३॥सैवकालेमहामारीसैवसृष्टि
र्भवत्पजा॥स्थितिकरोतिभूतानांसैव।

३०. काले सनातनी ॥ भवकाले नृणां सैव
 १११ लक्ष्मी वृद्धिप्रदायक ॥ सेवाभावे तया ल
 क्ष्मी विनाशायोपजायते ॥ स्वता संपूजि
 ता प्रथे र्धं परं यादिभिस्तथा ॥ ददाति वि
 ते पुत्रोऽश्वसति धर्मस्तथा शुभो ॥ ५॥ ६॥
 इति मार्कंडेयप्रारणेसावर्णिके मन्त्रे तरे देवीमाहात्म्ये. १२

अथ ध्यानं॥ बालार्कायुतभास्वरोविन
यतो मे दस्मितोद्यन्मुखी॥ राजचंद्रक
लायरासकवरीपुष्पालिहृदाकुला
कस्तुरीतिलकाचनस्तनभरापाशाकु
शाचैस्तवे॥ कोदंडकुसुमेषुमेवदधंती
हस्तावुजैस्ताभजे॥ इति ध्यानं॥ ऋषिरुवाच १

सायदास्त्यतेपुंभित्तिसर्वविगतज्वराः । ३

उ.
१११

एतत्तेकथितंभूपदेवीमाहात्म्यमुत्तमं
एवंप्रभावासादेवीययेदंधार्यतेजग
त ॥ २ ॥ विद्यातयेवक्रियतेभगवद्विष्णु
मायया ॥ तथात्वमेववैष्णवश्चतथैवा
न्येविवेकिनः ॥ ३ ॥ मोह्यतेमोहिताश्चै
वमोहमेष्यन्तिचापरे ॥ तामुपैदिसहा

राजशरणं परमेश्वरी ॥ ५ ॥ आराधितासौ
वन्देण भोगस्वर्गापवर्गदा ॥ ५ ॥ मा कँडे
यउवाच ॥ ६ ॥ इति तस्य वचः श्रुत्वा स
यः स नराधिपः ॥ ७ ॥ प्राणपत्यमहाभा
रातसृष्टिं संशितुं ब्रूते ॥ निर्विहोति मम
तेन राज्यापहरणेन च ॥ ८ ॥ जगाम स

३.
१३३

यस्तपसे सच वैशेषामहासुते ॥ संदर्शना
यमेवायानदी पुलित संस्थितः ॥ १६ ॥ स
च वैशेषस्तपसे पेदे वीसृक्तं परं जपन ॥
तौ तस्मिन् पुलिते देव्याः कृता मूर्ति म
ही मयी ॥ १७ ॥ अहं गच्छतस्तस्याः पु
ष्पधूपान्नितर्पणैः ॥ यताहारौ निराह

रौतत्मानस्कोसमाहितो ॥ १॥ ददतु स्तो
बलिं चैव निजगात्रासृष्टिते ॥ एवं स
सायाथ यतोस्त्रिभिर्वर्षेयतात्मनोः ॥ १॥
परितुष्टा जगद्वात्री प्रत्यक्षं ग्राह्यं चैरिका
॥ १॥ देव्युवाच ॥ १॥ यत्पार्था ते त्वया भूपत
याचकृलनेदन ॥ सत्तत्तत्प्राप्यता सर्वं

३०
१५५

परितृष्टाददामितत ॥ १५ ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ १६ ॥
ततो वव्रेन्दपो राज्ञमविश्वेष्वप्यजन्तानि
प्रवैश्वानि जेरा जे हतशत्रुबले बलात्
॥ सोऽपि वैश्वस्ततो ज्ञाने वव्रे निर्विस्म
मातसुः ॥ समेत्यहमिति प्राज्ञः संगवि
द्युतिकारकम् ॥ १८ ॥ देव्युवाच ॥ १५ ॥

स्वस्मैरहोभिन्तेपतेस्वराज्यं प्राप्स्यते भ
वान्॥१॥ हत्वारिष्टनसखलितं तव तत्र भ
विष्यति॥१॥ मृतश्च भयः संप्राप्य जन्म
देवादि वसतः॥१॥ सावर्णि को मनु
र्नाम भवो नु विभविष्यति॥१॥ वैश्वव
र्यान्वयाय स्ववरो मतो भिवां छितः॥१॥

३. तं प्रयच्छामि संसिद्धौ तव ज्ञानं भविष्य
 ति ॥ १५ ॥ **सार्कं डेय उवाच ॥ १६ ॥** इति दत्त्वा त
 योर्देवी यथाभिलषितं वरं ॥ वभ्रुवात ।
 हितासद्यो भक्त्या ताभ्यामभिष्टुता ॥ १७
 एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरयः क्षत्रियर्षभ
 सृणो जन्तु समासाद्य सावर्णिर्भवि ।

नामनुः॥२८॥ सावर्णिर्भवितामनुः॥२९॥
३॥॥३॥ इति मार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वे त
रे देवी माहात्म्ये सूर्यवैश्वयोर्वरप्रदा
नेतामत्रयोदशोऽध्यायः॥१३॥ समाप्ते शुभम्
॥ ॥ ॥

ओं नमः त्रिपुरसुंदर्यैः ॥ ओं पेन्द्रसेवाशिरासन
 सदयती मध्ये ललाटप्रभाशोक्तीकांति
 मनुस्रगोविंदशिरस्यातन्वती सर्वतः ॥ प
 षोमो त्रिपुराहृदि युतिरिवोसो शोः सद
 हसिताल्लिङ्घान्नः सहसापदैस्त्रिभिरवे
 ज्ञेयातिर्मयीवा झयी ॥ १ ॥ यामात्रात्रपुसी

ल. लतातुलसत्रे तस्थिति स्पर्धिनी वाग्मी
१ जेप्रथमे स्थिता तव सदातां मन्महेते वयं
शक्तिः कुंडलिनीति विश्वजनन व्यापार
वक्ष्ये यमाज्ञात्वेत्येन पुनः स्पृशति जन
नीगर्भे भक्तत्वेन रा॥ २॥ दृष्ट्वा संभ्रमकारि
वत्स सहसा ऐषति व्याहृतं येनाकृत

वशादपीहवरदेविंङेविनाप्यक्षरे॥ त
स्यापिध्रुवमेवदेवितरसाजातेतवानु
ग्रहेवाचःसूक्तिस्वधारसद्रवमुचोनि
र्योतिवक्रोबुजात॥३॥ यन्त्रिते तवका
मराजमपरंमंत्राक्षरंनिष्कलेतत्सारस्व
तमित्यवैतिविरलःकश्चिदुपश्रंद्दुवि॥

ल. १. आद्याने प्रतिपर्वसत्यतपसो यत्कीर्तये
तौ द्विजाः प्रारंभे प्राणवास्पदप्रायितो
नीतोश्चरंति स्फुटे ॥ ५ ॥ यत्सद्यो वचसा
प्रवृत्तिकरणोदृष्टप्रभावे बुधैः स्नातीये
तदहं न मासि मनसा त्वद्दीजमिन्दुप्रभं ॥
प्रैत्वा वोपि सरस्वतीमनुगतौ जायाम्बु

विच्छिन्नयेगौः शब्देगिरिवर्तते सनियते
योगे विना सिद्धिदः ॥५॥ एकैकेतवदेवि
भीजमनचं सव्यं जनाव्यं जनं ॥ कृतं स्य य
दिवा एष क्रमगतं यद्वा स्थितं युक्ता
त ॥ यं यं काममपेक्षयेन विधिना के
नापि वाचिते ॥ जमे वा सफली करो

ल० तिसततेतेतेसमस्तोत्त० ॥ ६ ॥ वामेपुस्त
 ३ कथारिणीमभयदंसात्तस्त्रजेदत्तिण
 भक्तेभ्योवरदानपेशालकराकरुके
 दोज्जलो ॥ उज्जभास्त्रजपत्रकांतनयन
 स्त्रिग्यप्रभालोकिनी ॥ येत्तामस्त्रन
 शीलयेतिमनसातेषां कवित्वं कृतः ॥ ७

येत्वापोऽरुपुंउरीकपटलस्यष्टाभिराम
प्रभो॥सिंचेतीममृतद्रवैरिवशिरोध्या
येतिमूर्ध्निस्थितो॥अश्रुतेविकटस्रु
टाक्षरपदानिर्यांतिवक्राम्बुजातेषांभा
रतिभारतीसुरसरित्कलाललालोर्मि
वत्॥८॥येसिधुरपरागपुंजपिहितोत्त

ल.
ध

नैजसाधामिसुधीचापिविलीनया
वकाशप्रस्तारमग्राइव ॥ पश्यतिज्ञा
मप्यनन्यमनसः सौख्यमनंगचरुक्ता
तासुस्तुअरंगशावकदृशोवश्याभवे
तिसुदं ॥ ५ ॥ चेचकोचनकुंडलागदथ
गमावहकोचीस्रजयेत्वाचेतस्वितरु

तेक्षणासपिथ्यायेतिकृत्वास्थितिं॥ ते
 षोवेषमसुविभ्रमादहरहःस्फारीभ
 वेत्यश्विरंमायत्कुंजरकणतालतर
 लाःस्थिर्यभजेतेश्वरः॥१॥ आर्भसा
 शाशिखिदमेडितज्जटाजूटानुमुडस
 जेवंधकप्रसवारुणावरथगोप्रतासता

ल. ५. थासिनी ॥ त्वाथायेति चतुर्भुजो विन
यतामापी नतं गस्तनी मध्ये निस्तवलि
त्रयो किततले त्वद्वप संवितये ॥ ११ ॥ जा
तोप्यत्पपरिष्कृदेति भुजो सामान्य
मात्रे ऊले निःशेषावनिचक्रवर्तिपद
वीलव्या प्रतापोन्नतः ॥ यद्विद्याधरदे

दवेदितपदः श्रीवत्सराजोभवदेवित्व
 श्वरणांभुजप्रणतिजः सोयंप्रसादोद
 यः ॥ १२ ॥ चंडित्वश्वरणांभुजार्चनवियौ
 विल्लीदलोलुएठन ॥ शुद्धात्कंठकको
 टिभिः परिचयेयेषानजगमुःकराः ॥ ते
 देउंऊशचक्रचापऊलिशश्रीवत्सम

ल. ६ त्सांकितैः॥ जायेते पृथिवीभुजः क
यमिवाभोजप्रभैषाणिभिः॥ १३॥ वि
प्राः क्षाणिभुजोविशस्तदितरेक्षीराज्य
मध्यासवैः॥ त्वोदेवित्रिपुरे परापरक
लोसतर्प्य पूजाविधौ॥ यो यो प्रार्थयते
मनःस्थिरयिष्यते षोडशपञ्चवे॥ ततो

सिद्धिमवाप्नुवंतितरसाविद्यैरविच्चीकृ
ताः॥१५॥ शब्दानां जननी त्वमत्र भुवने वा
ग्वादिनी त्वच्यसे॥ त्वतः केशव वा स व प्रभु
तयोष्पा विभवंति भुवं॥ लीयंते खल्वय
त्र कल्पा विरमेन्न स्यादयस्तेऽप्यमी॥ सा त्व
काचिदचित्पश्यसहिमाशक्तिः परागी

ल. यस्मै ॥ देवानां त्रितयं त्रयीकृतभुजो शक्तिः
 त्रयं त्रिस्वरासैलोक्यं त्रिपदी त्रिपुष्करम
 यो त्रिब्रह्मवर्णास्त्रयः ॥ यत्किंचिज्जग
 त्त्रिविधानियमितं त्वस्तु त्रिवर्गात्मकेन
 सर्वं त्रिपुरेति नाम भगवत्पत्न्येति ते तत्त
 तः ॥ १५ ॥ लक्ष्मी राजकुले जयं दणभुवि

क्षेमं करीमधनि॥ कथादक्षिणसर्पभा
जिशिवरीकांता रङ्गो गिरौ॥ भूतप्रेत
पिशाचजंबुकभये स्मृता महोभैरवी
व्यामोहे॥ विप्ररोतरेति विषदस्तारोचतो
यस्रवे॥ १०॥ मायाकुंडलिनी क्रिया मधु
मती काली कलामालिनी मातंगी वि

ल.
६

जयाजयाभगवतीदेवीशिवाशोभवी ।
शक्तिःशंकरवल्लभात्रिनयनावाग्वादि
नीभैरवीक्रीकाशीत्रिपुरापरापरमयी ।
माताकुमारीत्यसि॥१८॥ अर्धपलविनैः
परस्परपुनैःद्वित्रिकुमाघत्तरैःकायैःक्ष्मा
तगतैःसुरादिभिरथक्ष्मातैश्चतैस्तैःस्वरैः

नामानि त्रिपुरे भवेति खल्वयान्यस्येत्य
ह्यानि ते तेभ्यो भैरवपत्तिविंशति सहस्रे
भ्यः परेभ्यो नमः ॥ १९ ॥ बोद्धव्यानि पुराणं
यैः स्तुतिरियं कृत्वा मनस्तद्गते ॥ भारता
त्रिपुरे तत्पुत्रमनसो यत्राद्यहते सुदम्
पकद्वित्रिपदक्रमेण कथितत्वात्पादसं

सु.
५

एषात्तरैर्मन्त्रोद्धारविधिर्विशेषसहितः
सत्संप्रदायान्वितः ॥ २० ॥ सावधेन निवेद
यमस्तु यदि वा किंवा नया चिंतया ॥ न
नेस्तोत्रमिदं पठिष्यति जनो यस्यास्ति
भक्तिस्तु यि ॥ संचिन्तापिलक्षुत्वमात्म
निदृष्टं स जायमानं हठा ॥ त्वद्भक्त्या स

खरीकृतेनरचितंयस्मान्मयापिध्रुवम्
२॥ इतिपंचस्तवेषुलक्षस्तवःसमाप्तः ॥

स्व

ॐ नमो इंद्राक्षी भगवत्यै ॥ ॐ अस्मि श्री इंद्राक्षी क्लृप्ता
त्रयं त्रयं ॥ पुरंदरऋषिः प्रजुष्ट पृच्छेदः ॥ श्री
इंद्राक्षी देवता ॥ क्लीं बीजं ॥ भुवनेश्वरी श
क्तिः ॥ माहीश्वरी कीलकं ॥ गायत्री सावि
त्री सरस्वती कवचं सकल कामना सिद्ध्यर्थं
पाठे विनियोगः ॥ ॐ लक्ष्म्यै नमः ॥

३॥
१॥ मः॥ भुवनेश्वर्यै तर्जनीभ्यां नमः॥ माहेश्व
र्यै मध्यमाभ्यां नमः॥ वज्रहस्तायै प्रतापि
काभ्यां नमः॥ सहस्रनयनायै कनिष्ठि
काभ्यां नमः॥ इन्द्राक्षी भगवतै करतल
करेण्यभ्यां नमः॥ इति करन्यासः॥ ओं ल
क्ष्मणाय नमः॥ ओं भुवनेश्वर्यै शिर

गोवाहा ॥ माहे श्रैयै शिखायै वौषट् ॥ वज्र
 हस्तायै कवचाय ॥ सहस्रनयनायै नेत्र
 मणायै वौषट् ॥ इंद्राक्षी भगवतै श्चास्त्राय
 फट् ॥ अथ ध्यानं ॥ इंद्राक्षी द्विभुजां देवी पीत
 वस्त्रै रंगशुभा ॥ वामे वज्रं यशस्य हस्ते भ
 यवरप्रदं ॥ सहस्रनेत्रा सूर्याभां नानाले

३
१२

कारभूषितो ॥ प्रसन्नवदनो नित्यसुखरो
गणसेवितो ॥ श्रीउर्गोमोम्यवदनापाशा
ऊशयरोपरो ॥ त्रैलोक्यमोहिनीदेवीभ
वानीप्रणामास्पहे ॥ श्रीउंद्रउवाच ॥ ओं उंद्रा
लीनामसादेवीदेवतैः समुदाहृता ॥ गौ
रीणाकंभरीदेवी उर्गानाम्नीतिविश्रुता

कात्यायनी महालक्ष्मी चंद्रचंद्रमहात
पा ॥ सावित्री साच गायत्री ब्रह्माणी ब्रह्म
वादिनी ॥ नारायणी भद्रकाली रुद्राणी
कुसुमपिंगला ॥ अग्निज्वाला रौद्रमुखी का
लरात्रिस्तपःसिनी ॥ मेघश्यामा सहस्रा
लीविकटांगी जलोदरी ॥ महादरी मुक्त

३
१३ केशीचोखरूपामहाबला ॥ आनंदभद्रजा
नेतागोगह्रीशिवप्रिया ॥ शिवदूतीक
गलीचप्रत्यक्षपरमेश्वरी ॥ उद्गाणीचैद्र
पाचैद्रशक्तिः परायणा ॥ महिषासुरसं
हरीचासुगन्धगर्भदेवता ॥ वाराहीनार
सिंहीचभीमाभैरवनादिनी ॥ श्रुतिस्मृ

तिर्धृतिर्मेधाविद्यालक्ष्मीसरस्वती ॥ अ
नेताविजयापूर्णमानसोकापराजिता
भवानीपार्वतीदुर्गाहैमवत्यम्बिकाशि
वा ॥ शिवाभवानीरुद्राणीशंकरार्थश
रीरिणी ॥ एतैर्नामपदैर्दिव्यैस्तुताशक्रे
णधीमता ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यसुखसं

३०
१५

पत्तिकारके॥ क्षयापस्मारकृष्टादितापज
रविनाशने॥ शतमावर्तयेद्यस्तुमुच्यते
व्याधिबन्धनात्॥ आवर्तयेत्सहस्रेणाल
भतेवान्छित्तंफले॥ राज्यावशमवाप्नो
तिसहस्रेवतसंशयः॥ लक्षमेकंजपेद्य
स्तुसाक्षाद्देवीसंविष्यति॥ त्रिकालपठ

तेनित्यं यत्तथा न्येच संपदः ॥ अर्थरात्रे पठे
नित्यं सुच्यते पापवैयनात् ॥ ऐंद्रस्तेनात्र मि
देषा एष जपेत्तु फलवर्धने ॥ विनाशायति
रोगाणामपमृतसुहराय च ॥ राज्याधीन
भूते राजं यत्तां धीविपुलेयने ॥ इच्छाका
मेतु कामां धीधर्मां धीधर्ममन्त्रये ॥ विद्या

३.
१५

शीलभतेविघोमोक्षशीलभतेपदम् ॥
उद्रेणकथितंस्तोत्रं सत्पमेवनसंशयः ॥

इति श्री उद्गाहृत्तस्य तिसंवादे उद्गाहृत्तमहावतीम्
त्रैलोक्यम् ॥

गंगामायामधुकेटभौ प्रमथनी यामायषो नमस्ति
नी यादृशे विलचंडमुंडमथनी यारक्तबीजा
शिनी प्राक्त्रिंशुभुनिंशुभुदेत्यदलनी यासिद्धि
लेक्ष्मीपरा सादावी नवकोटि मूर्तिसहिता माया लु
विष्णुचरी ॥

ॐ
भू

श्री

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो भवान्यैः ॥
ॐ शकलकुलपते तीव्रक्रमेण स्फुरंती ॥ म
धुरमधुपिबंती कंदकात्मद्वयंती ॥ इदितम
पहंती सायकात्पाषयंती ॥ जयति जगति
देवी सैदरी क्रीडयंती ॥ अथ ध्यानं ॥ चतुर्भु
जामेकवक्त्रांशुर्गुलुवदनप्रभो ॥ खड्गश ।

क्तिधगंदेवीवरदाभयपाणिकं॥प्रेतसंस्थां
महोरौद्रीभुजगोतोपवीतिनी॥भवांतीका
लसंहारबद्धमुद्राविभूषितो॥जगत्स्थिति
कर्तृब्रह्मविष्णुरुद्रादिभिःसुरैः॥स्रतातो
परमेशांतीतौम्यदेविब्रह्मारिणी॥५॥कै
लासशिखरेरम्येदेवदेवंमहेश्वरं॥ध्यातो

भ. २ त्वरतमासीनेप्रसन्नस्रवपेकजे॥६॥स्रग
 स्रशिशोरत्तरंजितोच्चियुगोप्रभु॥प्रणाम्य
 शिरसानेदीवहोजलिरभाषत॥७॥तेदिक्के
 श्वरवाच॥देवदेवजगन्नाथसंशयोस्ति
 महात्मम॥रहस्यमेकमिच्छामिप्रष्टुंता
 भक्तिवत्सल॥८॥देवतायास्तयाकस्या।

स्तोत्रमेतद्विवातिशे ॥ पठतेविरतंतायसु
तः किमपरः परः ॥ ५ ॥ इति प्रष्टुस्तदा देवोतं
दिकेतजगद्गुरुः ॥ प्रोवाच भगवानेको वि
कसते त्रये कजः ॥ १ ॥ श्री भगवानुवाच ॥
साधु साधु गणेशेष्टेष्टवा तस्मिन् च यत्
स्ते दस्यापि च यज्ञोऽप्येव ह स्प कथयामि तत्

भ.
३

पराकल्पक्षये लोकास्मिन्मूर्च्छतेततः
गुणत्रयमयी शक्तिर्मूलप्रकृतिरिति
तस्यामहं सत्त्वमैतत्तैत्तैर्महदादिभिः
चेतनेतिततः शक्तिर्माकाष्णालिपतस्य
षी॥३॥ हेतुः संकल्पजालस्य सतो धिष्टायि
नीशभा॥३॥ चेति परमाशक्तिरुत्तिमीलत

तः परे ॥ १४ ॥ ततो वागिति विख्याता शक्तिः
शब्दमयी पुरा ॥ प्राङ्गसी जगत्माता वेदमा
ता सरस्वती ॥ १५ ॥ ब्राह्मी च वै सवीरौ द्वीकौ
मारी पार्वती शिवा ॥ सिद्धिदा बुद्धिदा शो
ता सर्वमंगलदायिनी ॥ १६ ॥ तथैतत्सृज्यते
विश्वमनाधारं च धार्यते ॥ तथैतत्पाल्यते स

भ.
४

र्वतस्यामेव प्रलीयते ॥ १७ ॥ अर्चितापरा
ताधाता सर्वभावविनिश्चितैः ॥ आराधि
तास्ततामेव सर्वसिद्धिप्रदायिनी ॥ १८ ॥ त
स्या अनुग्रहादेवात्तामेव स्तुतवानहं ॥ स
हस्रैतामभिर्दिव्यैस्त्रैलोक्यप्राणिश्रुतैः
स्तवेनालेन संतुष्टा मामेव प्रविवेश सा ॥ त

दारम्यमयाप्राप्तमैश्वर्यपदसुतमे॥२॥ त
 त्प्रमादात्तयासृष्टजगदेतच्चराचरे॥ ससुरा
 सुरगंधर्वयक्षराक्षसमातृवे॥३॥ सपन्नगं
 ससमुद्रं सशैलवतकातने॥ सग्रहाराशि
 तक्षत्रं पंचभूतगुणान्तिते॥४॥ तं देत्तामस
 हस्त्रेणास्त्रवेतानेन सर्वदा॥ स्तोत्रपरापरा

७
 भ. शक्तिं समावृत्तकारिणी ॥ १३ ॥ इत्युक्तोक्त
 ५ परंतं देवचराचरगुरुं विभु ॥ प्रणम्य शिर
 सानंदी प्रोवाच परमेश्वरं ॥ १४ ॥ श्रीतं दि
 के स्वरुवाच ॥ भगवन् देवदेवेश लोका
 यजगत्पते ॥ भक्तैस्मितवदामोऽस्मि प्रसा
 दः कियतो मयि ॥ १५ ॥ देव्यास्तव मिमंशु

एण्डुर्लेभंचसुरैरपि॥ श्रोतमिच्छाम्य॥
हेदेवप्रभावमपिचास्यत॥१६॥ श्रीरैश्वर
उवाच॥ शृणुतेदिताहाभागस्तवराजमि
मंशुभं॥ सहस्रेतामभिर्दिव्यैःसिद्धिदंशु
त्वमोतदं॥१७॥ शुचिभिःप्रातरुत्थायपवि
तव्यंसमादितैः॥ त्रिकालंश्रद्धयायुक्तैर्ता

भ.
६

तः परतरस्तवः ॥ २८ ॥ ॐ अस्म श्रीभवानी
नामसहस्रवराजस्य ॥ श्रीमहादेवऋषिः
श्रीआद्या शक्ति भगवतीभवानीदेवा
ता ॥ अनुष्टुप् छंदः ॥ श्रुतिस्मृतिपुराणा
क्तफलप्राप्त्यर्थं ॥ श्रीभवानीभगवतीसे
तोषणार्थे सकलकामनासिद्ध्यर्थं ॥ श्रीभ

वानीनामसहस्रस्तवराजपावेविनि।
योगः॥ अथत्पासः॥ ओं फ्रं श्रं गु शा भ्यो०
ओं फ्री चं ड योगि स्वरितर्जनी० ॥ ओं फ्रं भव।
भवानिमध्यमाभ्या० ॥ ओं फ्रै सर्वकामप्रदे
अनामिकाभ्यो० ॥ ओं फ्रौं सर्वसौभाग्यदायि
निकतिष्ठिका० ॥ ओं फ्रुः नमः करतलकर

भ.

७

पृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवेह दयादि ॥ अथ ध्या
ने ॥ गौचतुर्भुजा मे कवचं शोणितु वद
नमो भो ॥ एवमशक्तिधरो देवी वरदा भय
पाणि कां ॥ १॥ प्रेतसंस्थामहारां द्वीभु
जगौतौ पवीतिती ॥ भवती कालसंहार
वदसु ॥ अविभूषितो ॥ १० ॥ जगत्स्थितिक

रीब्रह्मविष्णुरुद्रादिभिः सूरैः ॥ स्ततोतो
परमेशातीतौ स्य देवि ब्रह्मरिणी ॥ ३१ ॥
ॐ महाविद्याजगत्माता महालक्ष्मी शिव
प्रिया ॥ विष्णुमाया शुभाशंता सिद्धा सिद्धे
सरस्वती ॥ ३२ ॥ क्षमाकृतिः प्रभाज्योत्सा
पार्वती सर्वमंगला ॥ हिंगुला चंडिकादांता

म.
८

पद्मालक्ष्मीहरिप्रिया॥३॥ त्रिपुरानेदिनी
नेदासनेदासरवेदिता॥ यत्तवियामहा
मायावेदमातासुधाधृतिः॥ प्रीतिः प्रया
प्रसिद्धाचरशतीविंशकामिनी॥ सिद्धि
यामहाशक्तिः पृथ्वीतारदसेविता॥ पुरु
तप्रियाकांताकामिनीपद्मलोचना॥ प्र।

क्लादिनीमहामातादुर्गादुर्गातिताशित्नी
 ज्वालासूवीसुगोत्राचन्योतिः कुसुदहासि
 ती॥ दुर्गमादुर्लभाविद्यासर्गतिः प्रवासि
 ती॥ १॥ अपर्णाशोवरीमायामदिगमदुहा
 सिती॥ कुलवागीश्वरीतितातिपत्तित्रा।
 कुरोदरी॥ २॥ कामेश्वरीचतीलाचभूहिंडा

भ०
५

वक्रिवासिनी॥ दुर्गमा दुर्गमा विद्याम्।
रैमिः च वासिनी॥ १३॥ विष्णोर्गानो वरिमा
यामदिगन्तु इहासिनी॥ जलवागीश्वरी।
विद्यानिर्वाहिका कुरुशोदरी॥ १४॥ दानेश्व
रिनीलाचमरुंगवक्रिवासिनी॥ लेवो
दरीमहाकाली विद्याविद्येश्वरी तथा॥ १५॥

नरेश्वरी च सत्पाच सर्वसौभाग्यवार्थिनी ॥ से
कषणागो नारसिंही वै सखी च महोदरी ॥ ५ ॥
कात्यायनी च सत्पाच सर्वसंपत्तिकारिणी
नारायणी महानिद्रा योगानिद्रा प्रभावती
५ ॥ प्रज्ञापारमिता प्रज्ञा तारा मधुमती म
धु ॥ ह्रीं गौ वसुधाक्षरा कालिका सिंहवा

भ.
११

हिनी॥४॥ ओं काराचसुधाकारचेतनाकेप
नाकृतिः॥ अर्थविंदुधराधाराविष्ममाता
कलावती॥४॥ पद्मावतीसुवस्त्राचप्रबुद्धा
चसरस्वती॥ कंडासनाजगद्वात्रीबुद्धमाता
जितेश्वरी॥४॥ जितमाताजितेन्द्राचशार
दाहेसबाहता॥ राज्यलक्ष्मीर्वषट्कारासुधाकारा

सुधात्मिका॥४५॥राजनीतिसुधीवार्ता
देउतीतिःक्रियावती॥सद्भूतिसत्तारिणी।
अद्भुतसद्भूतिःसत्यरायणा॥सिंशुर्महाकि
नीगंगायसुताचसरसुती॥मोहावरीवि।
पाशाचकावेरीचशतद्रुका॥सरसुश्चद्रभा
गाचकौशिकीगंडकीशुचिः॥नर्मदाकर्म

भ. नाराचचर्मवत्पथदेविका ॥ ४८ ॥ वेत्रवती
 ११ वितस्ताचवरदानरवाहता ॥ सतीपतिव्र
 तामाध्वीसुचक्षुःकुंडवासिनी ॥ ४९ ॥ एक
 चक्षुःसहस्राक्षीसुश्रेणिभिर्मालिनी ॥ ५० ॥
 नारिश्रेणिःपताकाचसुसूहापुद्गकांतिणी
 ५१ पताकिनीदणारेभाविपंचीपंचमप्रिया

परापर कला को ता विशक्ति र्मे ददायिती
 ५॥ पेंडी मा हे स्वरी ब्राह्मी को मा गी ऊल वा
 सिती ॥ इत्या भगवती शक्तिः कामधेनुः कृ
 पावती ॥ ५॥ वज्रायुधा वज्रहस्ता चंडी चंडा
 पराकामा ॥ गौरी स्वर्णा वर्णा च स्थिति सेहा
 रकारिणी ॥ ५॥ एका ते कामहेया च शतबा

भ० कर्मदाभुजा॥ भुजंगभूषणाभूषाषट्चक्र
 १२ कमवासिती॥ ५५॥ षट्चक्रभेदिनीश्यामाका
 यस्याकायवर्जिता॥ सुस्मितासुसुखीदा
 मूलप्रकृतिरीश्वरी॥ ५५॥ अजाचवक्रवर्णा
 चपुरुषार्थप्रवर्तिनी॥ रक्तानीलासिताश्या
 माकृष्णापीताचकर्बुरा॥ ५६॥ त्रयाहसाज

रावृद्धातरुणीकैरुणाभ्या ॥ कलाकाष्ठा
 सुकृताचतिमेषाकालरूपिणी ॥ सुकर्णर
 सुनातासाचक्षुस्पर्शवतीरसा ॥ गंधप्रियास
 गंधाचसुस्पर्शाचमतीगतिः ॥ ५८ ॥ मृगता
 भिरमृगादीचकेशसोदधारिणी ॥ पद्मेया
 निःस्रकेशीचसुलिगाभगरूपिणी ॥ ५९ ॥

भा.
१३

योतिमद्रामद्रामद्रावेचरीखगगामिनी
मधुश्रीमधवीवह्नीमधुमत्तामदोदता॥
मातंगीशुकहस्ताचपुष्पवारोत्तवापिनी
रक्तंबरधरादीवारक्तपुष्पावतंसिनी॥६१॥
शुभ्रंबरधराधीरामद्राश्वेतावसुप्रिया॥सु
वेणिपद्महस्ताचमृताहारविभूषणा॥६२॥

६०

कर्षणमोदतिः स्वासापद्यिनीपद्ममंदिरा ॥ १२ ॥
 किं दीचक्रहस्ताचभुसंडीपरिज्ञायुधा ॥ १३ ॥
 चापि दीपाशक्तचत्रिभूलवरधारिणी ॥ १४ ॥
 सुवाणाशक्तिहस्ताचमयूरवरवाहता ॥ १५ ॥
 वरायुधधरावीरावीरपातमदोक्तदा ॥ १६ ॥
 सुधावसुधाराचनयाशक ॥ १७ ॥

भ.
१५

विजयाचजयेतीचसुस्तनीशत्रुनाशिनी॥
श्रेतर्वत्नीवेदशक्तिर्वरदावरधारिणी॥६६॥
शीतलाचसुशीलाचवालग्रहविनाशिनी
कुमारीचसुपद्माचकामाख्याकामवेदिता
जालंधरधरार्तेताकामरूपनिवासिनी॥का
मवीजयतीसत्यासत्यधर्मपरायणा॥६७॥

स्थूलमार्गस्थितासूक्ष्मासूक्ष्मबुद्धिः प्रबोधि
नी॥ षट्कोणचक्रिकोणत्रितयात्रिप्रसंदरी
हृषप्रियाहृषारूढासहिषासुरचातिनी॥
शुभदपेक्षाराहमादीतपावकसन्निभा॥३॥
कपालभूषणकालीकपालमालभारिणी
कपालकुंडलादीर्घाशिवहतीचतुर्ध्वतिः॥३॥

भ. सिद्धिदाबुद्धिदानित्यासतमोर्गप्रबोधिनी
 १५ कंबुग्रीवावसुसतीछत्रच्छायाकृतालया ॥ भ
 केदलिर्निर्जगद्भूमिभुजगाकारशयिनी ॥
 प्रोक्तसत्सपद्माचताभिनालसगालिनी ॥ ३
 मूलाधारानिराकारवक्त्रिकेदकृतालया वा
 पुकेदस्रवासीनातिराधारानिराश्रया ॥ ४ ॥

वर्त्तन्ते तस्य सत्याना घट्टमास्वादलोत्तपा॥
म्यासोच्छासगतिजीवाद्यादिनीवक्रिसंश्र
या॥ तपःस्वितीतपःसिद्धितपसःसिद्धिदा
यिनी॥ तपोतिशतपोपुक्तातापसीचतपःप्रि
या॥ सप्तधातमसीमूर्तिःसप्तधातेतराश्रया॥
देहप्रतिर्मनःप्रतिश्चप्रतिर्वलोदती॥५॥

भ-
१६

षधिर्वैद्यमाताचद्वयशक्तिप्रभावेनी॥ वै
द्यावैद्यचिकित्साचस्यपथ्योगेगनाशिनी॥ ७५
मृगयामृगमोसादामृगत्वमृगलोचना
वागुग्रावन्धरूपाचवधरूपावधोदता॥ ८
वन्दीवेदिस्त्रताकाराकारवेधविमोचिनी
शुद्धलावलाविद्युद्दृष्टवेधविमोचिनी

अम्बिकाकालिकाचाम्बासुतासाधुजनार्वि
 ता॥ कौलिकीकुलविद्याचसुकलाकुल
 जिता॥ ८२॥ कालचक्रभ्रमभ्रात्राविभ्रमाभ्र ४००
 मनाशिनी॥ वात्पालीमेघमालाचसृष्टिः॥
 सस्पर्वर्धिनी॥ ८३॥ अकाराचइकाराचउका
 रेकाररूपिणी॥ द्वीकारीबीजरूपाचक्षेत्री॥

ॐ

भ
१७

कारोवरवामिनी॥ सर्वाक्षरमयोऽक्षिरक्षराव
र्णामालिनी॥ सिन्धुगारुणावर्णाचसिन्धुरतिः
लक्षप्रिया॥ ८५॥ वशपाचवशवीजाचलोकव
शविभाविनी॥ नृपवशानृपैः सैव्यानृपवश
करीप्रिया॥ ८६॥ महिषीनृपमान्याचनृमान्या
नृपनर्दिनी॥ नृपधर्ममयीधन्याधनधान्या॥

विवर्यिनी ॥ ८० ॥ चतुर्वर्णमयी मूर्तिश्चतुर्वर्णश्च
 पूजिता ॥ सर्वधर्ममयी सिद्धिश्चतुराश्रमवासि
 नी ॥ ८१ ॥ ब्राह्मणीतत्रियावैष्णवाश्चैवरा
 णांजा ॥ वेदमार्गरतायज्ञावेदविश्वविभाविनी ॥ ८२ ॥
 अस्त्रशस्त्रमयी विद्यावरशस्त्रास्त्रधारिणी ॥ सुमे
 थासत्यमेथाचमत्रकाल्यपराजिता ॥ ८३ ॥ गाय

भ-
१८

त्रीसत्कृतिः सन्धासावित्रीत्रिपदाश्रया ॥ त्रि
सन्धात्रिपदीयात्रीसर्वासामगायिनी ॥ ११
पाञ्चालीबालिकाबालाबालक्रीडासना
तनी ॥ गर्भाधारयराश्रुत्यागर्भाशयनिवासि
नी ॥ १२ ॥ सरारिचातिनीकृत्यापूतनाचतिलो
त्रेमा ॥ लज्जारसवतीनन्दाभवानीपापनाशि

नी॥१३॥पदोच्चरयरागीतिः॥सुगीतिर्ज्ञान
 लोचना॥सप्तस्वरमयीतेत्रीषड्भुमध्यमधै
 वता॥१४॥सूक्ष्मनाग्रामसेस्थानेस्वस्व
 स्थानवासिनी॥अट्टाट्टहासिनीप्रेताप्रेता
 प्रेतासननिवासिनी॥१५॥गीतेनृत्तप्रिया
 कामातृष्टिदापुष्टिदाक्षया॥निष्ठासत्यप्रि

स्था

भ
१५

याप्रहालोके श्रीचसुरात्रमः ॥ १६ ॥ सविषा
ज्वालिनीज्वालाविषमोहार्तिनाशिनी ॥
विषारिर्नागदंभनीऊरुऊल्लासृतोद्भवा ॥ १७ ॥
भूतभीतिहरारताभूतावेशविनाशिनी ॥ र
लोच्चीराक्षसीरात्रिदीर्घनिद्रादिवागतिः ॥ १८ ॥
चन्द्रिकाचंद्रकान्तिश्चसूर्यकान्तिर्निशाचरी

डाकिनी शक्तिनी शिष्या हाकिनी चक्रवाकि
 नी ॥ १५ ॥ सितासितप्रिया स्वङ्गासकलावनदे
 वता ॥ गुरुत्रयरागुर्वीमृत्युमारी विशारा
 दा ॥ १६ ॥ महामारी विनिद्रा चतन्द्रा मृत्युवि
 नाशिनी ॥ चंद्रमंडलसेकाशा चन्द्रमंडल
 वैशिनी ॥ अणिमादिगुणोपेता स्वसृष्टाका

भ
२०

महर्षिणी॥ अष्टसिद्धिप्रदाप्रोक्तुष्टदानवद्या
तिनी॥ अनादिमिथनापुष्टिश्चतर्वाद् अतर्म
ली॥ चतःसमद्रशयनाचतर्वर्गफलप्रदा॥
काशप्रष्यप्रतीकाशाशरत्कुसुदलोचना॥
भूताभवामविष्ठाचशैलजाशैलवासिनी
वामपार्श्वरतावामाशिववामङ्गवासिनी॥ वा

माचारप्रियङ्गुलोपासुद्राप्रबोधिनी॥५॥
भूतात्मापरमात्माचभूतभावविभाविनी॥
मेगलाचसशीलाचपरमार्थप्रबोधिका
दक्षिणादक्षिणामूर्तिः। स्वदक्षिणाहरिप्रि
या॥योगिनीयोगयुक्ताचयोगाङ्गाध्याना
शालिनी॥योगपटुधरासुक्तासुक्तानोप

भ-
२१

रमागतिः॥ नारासिंहीसृजन्मयात्रिवर्गफल
दायिनी॥ धर्मदायनदाचैव॥ कामदामोददा
युतिः॥ साक्षिणीदाणादाददाददाजाके।
टिड्पिणी॥ कृतःकात्यायनीस्वच्छास्वच्छ
न्दाचकविप्रिया॥ सत्यागमावहिःस्थाचका
व्यशक्तिःकवित्वदा॥ १०॥ मिनापुत्रीसतीमाता

^{६००} मैनाकभनिनीतडित् ^{६७} सोदामिनीसुखमाच
 सुधामाधामशालिनी ॥ सोभाग्यदायिनी
 यौश्चसुभगाद्युतिवर्धिनी ॥ श्रीकृत्तिवसा
 नाचैवचन्द्रिकाकलिनाशिनी ॥ रक्तबीज
 वधोदप्रसूतनुबीजसन्ततिः ॥ जगज्जी
 वाजगदीजाजगत्रयदितैषिणी ॥ चामीक

कंकाली =

भ
२२

रुचिष्मन्दीमातयाषोडशोक्तम् ॥ यत्तत्
दानवन्थाचयद्विणीयनदार्जिता ॥ चित्रि।
णीचित्रमायाचविचित्राभुवनेश्वरी ॥ चाम
एतामहस्तचवण्डमण्डवधोदुत्तरा ॥
अष्टमेकादशीपूर्णा नवमीचचतुर्दशी ॥
अमाकलशहस्ताचपूर्णाकुम्भयगुथरा ॥ २५

अभीरुभैरवीभीमाभीसाविप्रभैरवी॥ म
हारुण्डाचरौडीचमहाभैरवपूजिता॥ नि
मंडाहस्तिनीचंडाकरालदशनानना॥
करालाविकरालाचक्षोरचुचुरनादिनी
रक्तदेतोर्थकेशीचबन्धुकुसुमारुणा
कादम्बरीपटासाचकाशमीरीजंजमप्रि

भ-
२३

या। क्षातिर्वद्वसुवर्णाचरतिर्वद्वसुवर्णादा
मातेगिनीवरागोहामन्नमातेगगामिनी। २१
हिंसाहेसगतिहेसीहेसोज्ज्वलशिरोरुहा
पूर्णचंद्रसखीश्यामास्मिताश्याश्यामर्ज
उला। मधीचलेखनीलेखासुलेखालेख
कशिया। शोखिनीशोखहस्ताचजलस्थान

लदेवता॥ अरुदेवतावनिःकाशीमथुराकोच
वन्निका॥ अयोध्याद्वारिकामायातीर्थातीर्थ
करप्रिया॥ त्रिषुष्कराप्रमेयाचकोशस्थको
शवासिनी॥ कोशकीचकुशावर्ताकोशावी
कोशवर्धिनी॥ कोशदापमकोशातीकुस
माकुसुमप्रिया॥ तातलाचबलाकोटीक॥

भ-
२४

हिम्याकोटराश्रया॥ स्वयेभूश्च स्वदयाश्च स्वह
पाहूणवर्धिनी॥ तेजस्विनीसुभिदा॥ चबल
दाबलदायिनी॥ महाकोशीमहावर्ताबुद्धिःसर
सदात्मिका॥ महाग्रहरामैभ्याविशोकाशोक
नाशिनी॥ सात्विकीसत्त्वसंस्थाचराजसीच।
रजोवृता॥ तामसीचतमेयुक्तायुगात्रयविभा

विनी॥ अयत्नाय कृत्वा च वेदविद्याच शोभ
वी॥ शंकराकल्पिनी कल्पामनः सेकल्पसे
नतिः॥ सर्वलोकमयी शक्तिः सर्वश्रेयसागो
चरा॥ सर्वज्ञानवती चाख्या सर्वतत्त्वबोधिनी
जाग्रती च सुषुप्तिश्च स्वप्नावस्थावरी॥
यका॥ त्वरामेदगतिर्मिदामदिरामिदमदिरामि

भ-
२५
दा

पानभूमिपानपात्रापानदानकसेद्यता॥ अचू
र्णारुणानेत्राचकिंचिदव्यक्तभाषिणी॥ ३२
आशा॥ पूर्णाचदीचदत्तादीक्षितपूजिता॥
नागवल्लीनागकन्याभोगिनीभोगवल्गुभा
सर्वशास्त्रवतीविद्यासुस्मृतिर्यमवादिनी॥
श्रुतिः श्रुतिथराज्येष्टाश्रेष्टापातालवासिनी

मीमोसातर्कविद्याचसुभक्तिर्भक्तवत्सला
 सुनाभिर्यातनाजातिर्गंभीराभाववर्जिता
 नागपाशयरासूर्तिरगाथानागकेडला॥
 सूचक्राचक्रमथास्याचक्रकोणानिवासि
 नी॥सर्वमेत्रमपीविद्यासर्वमेत्राक्षरावलिः
 मधुसूतासूवेतीचआमरीभ्रमरालका॥३०

भ
२६

मातृमंडलमध्यस्थामातृमंडलवासिनी॥१॥
कुमारजननीकुरास्त्रमखीज्वरनाशिनी॥२॥
अतीताविद्यमानाचभाविनीप्रीतिमेजरी॥३॥
सर्वसौख्यवतीपुक्तिरहपरिणामिनी॥४॥
निधानेपंचभूतानांभवसागरतारिणी॥५॥
कुराचग्रहतीविग्रहाग्रहवर्जिता॥६॥

६

रोहिणीसुमित्राभाचकालभूः कालवर्तिनी॥
कलेकरहितानारीचतुःषष्ट्यभिधावती॥ जीर्णा
चजीर्णावस्त्राचनूतनानववल्लभा॥ अरजाश्च
रतिः प्रीतिरतिरागविवर्धिनी॥ पंचवातगति
भिन्नापचक्ष्मेषाशयाधरा॥ पञ्चपित्तवती
शक्तिः पञ्चस्थानविवोधिनी॥ अतमती

म-
३७

वि.

कामवतीबहिः प्रसविणी अहं ॥ रजः शुक्र
धराशक्तिर्जरायुर्मर्भधारिणी ॥ धधत्रिका
लज्जात्रिलिङ्गा च त्रिमूर्तिः पुरवासिनी ॥ अरा
गाशिवतत्वाचकामतत्वाचरागिनी ॥ प्राच्य
वाचीप्रतीचीदिग्दीचीदिग्विदिग्दिशा ॥ अहे
कृतिरहेकाराबलिमायाबलिप्रिया ॥ धध

ली

सुक्लवासा मिथेनी च सप्रदाश्रये देवता
 माता माता महीतृभिः पितृमाता पिताम
 ही ॥ स्नुषा दोहिदिनी पुत्री पौत्री न प्रीतिशु
 प्रिया ॥ स्तनदा स्तनदा धारा च विष्णु योनिः
 स्तनेययी ॥ शिशूत्संगथरा दोला दोला क्री
 डाभिनन्दिनी ॥ उर्वशी कदली केका विशि

विष्णु =

दा

भ-
२८

खाशिविवर्तिनी॥ खदाङ्गधारिणी खदाबा
णप्रेखान्वर्तिनी॥ लक्ष्मिप्राप्तिः करालत्वले
दार्च्ये शुभलक्षण॥ वर्तिनी स्वपथाचारण।
रिवाचखनिर्वृतिः॥ प्राकारवलयावेला म
र्यादचमहोदयो॥ पोषणी शोषणी शक्ति।
दीर्घकेशी सुलोमशा॥ ललिता मोसलात

५००

नवीवेदवेदाङ्ग-धारिणी॥ नरासृक्यानमजाच
नरसुंदास्थिभूषणा॥ अक्षक्रीडारतिः शारीशा
रिकाशुकभाषिणी॥ शोभरीगारुडीविद्या।
वारुणीवरुणार्चिता॥ वाराहीवेंडहस्ताचदे।
ह्येदृनवसन्धरा॥ मीनमूर्तिधरा मूर्त्तावदस्या
प्रतिमाश्रया॥ अमूर्त्तानिधितूपाचसालिग्राम

३

भ
२५

शिलाशुचिः॥ स्मृतिः संस्काररूपयुक्तसंस्कृ
राचसंस्कृतिः॥ प्राकृतादेशभाषागाथागी।
तिप्रहेलिका॥ इडाचपिंगलापिंगास्रष्टुणा
सूर्यवाहिनी॥ शशिस्रवाचतालुस्थकाकि।
नीमृतजीविनी॥ अमृतपाहुरुपालचुतपाण
रुस्थिरा॥ स्याचराजेंद्रमादेवीकृतकर्मफ

हृत्कर्मफलप्रदा ॥ ५५ ॥ विषयाक्रान्ते देहावनि
 विशेषाजितेन्द्रिया ॥ विषयतूपाचिदानेदापरत्रा
 लप्रबोधिनी ॥ निर्विकारावनिर्वैराविरतिः स
 त्पवर्तिनी ॥ पुरुषाज्ञाचभिर्ज्ञातोति कैवल्य ॥ च
 दायिनी ॥ विवक्तसेविनी प्रज्ञाजनयत्री बद्धक
 तिः ॥ निरीहचसमस्तैका सर्वलोके कसेविता

भ-
३०

सेवासेवाप्रियासेवासेवाफलविवर्धिनी॥ क
लौकल्लिप्रियाकालीडुष्टहृत्क्षयविनाशिनी
प्रत्यक्षाचयन्ययष्टिःखड्गधारादुरानतिः॥
अस्यस्मृतिस्सबलाचसृष्टिःसन्मत्तवारणा
वीरभूवीरमाताचवीरसूवीरनन्दिनी॥ जयश्री
जयदीताचजयराजयवर्धिनी॥ ६४ ॥ सौभा

गणसुभेगसकभासर्वसौभाग्यवर्धिनी॥क्षेमं
करीसिद्धिहृणसत्कीर्तिःपथिदेवता॥६५
सर्वतीर्थमयीमूर्तिःसर्वदेवमयीप्रभा॥
सर्वसिद्धिप्रदाशक्तिःसर्वमेगलमंगला॥
पुण्येसहस्रनामेदेशिवायांशिवभाषिते॥
यःपठेत्प्रातरुत्थायशुचिर्भूत्वासमाहितः

भ-
३१

यश्चापिष्ठाण्यान्निनेनरोनिस्सुलमानसः॥
एककालेद्विकालेवात्रिकालेष्टदयान्ति
तः॥ सर्वदुःखविनिर्मुक्तोयनधान्यसमन्ति।
तः॥ तेजसीबलवोष्टूरःशोकरोगविवर्जितः
यशसीकीर्तिमान्यन्यःसुभगोलोकपूजितः
रूपवान्गुणसंपन्नःप्रभावीर्यसमन्वितः॥७॥

श्रेयोऽसि लभते नित्ये निश्चला च सुभोऽश्रियं
 सर्वपापविनिर्मुक्तौ लोभक्रोयविवर्जितः ॥
 नित्ये वैधुसता दारा पुत्रपौत्रमहोत्सवैः ॥ न
 दितः सेवितो भूतैर्बहुभिः सचिमानसैः ॥
 विद्यानोपारगो विप्रः क्षत्रयो विजयी रणे ॥
 वैश्यस्त्वय न लाभारुहः शूद्रः सख्यमवाप्नुया

भ-
३२

न। प्रार्थी लभते पुत्रं धनार्थी विपुलं धनं ॥ ३२ ॥
छा। कामं त्वं कामार्थी धर्मार्थी धर्ममक्षये ॥ क
नार्थी लभते कन्यां त्वं पशी लयणा निताम
लेत्रं च बद्धं स संस्थादा वस्तु बद्धं दुग्धदाः ॥ ३३ ॥
नाशुभं नापदस्तस्य न भये नृपशत्रुतः जा
यते नाशुभा बुद्धिर्लभते कुलपुत्र्यताम् ॥ ३४ ॥

नवायेनेग्रहास्तस्यनरत्नासिनपन्नगाः न
 पिशाचानडाकिन्योभूतव्यन्नरजसुकाः॥
 बालग्रहामिभूतानोबालानांशोतिकारः॥
 के॥ देवानोप्रीतिभेदेचमैत्रीकरणसूत्रम्॥
 लोहपाशैर्दृष्टैर्बद्धावेधिवेश्मनिदुर्गमे॥
 तिष्ठन्मृगवन्धनमर्त्यामुच्यतेनात्रसंशयः

भ-
३३

नदाराणां न पुत्राणां न बंधूनां न मित्रजम् ॥
पश्यन्ति न हिते शोके वियोगे चिरजीविनः
अथ स्तन्यलभते दृष्टिं चक्षुरोगैर्न बाध्यते ॥
बधिरः श्रुतिमाप्नोति मूको वाचं शुभानरः
पतङ्गर्भा च यानारीस्थिरगर्भा प्रजायते ॥
स्त्राविणी बद्धगर्भा त्वस्त्रावमेव प्रसूयते ॥

कोष्ठिनः शीर्णदेहाये गतकेशनखत्वचः
पठनाच्छ्रवणाद्वापि दिव्यकाया भवेति ते
ये पठन्ति सदा मर्त्याः अचिन्तो जितेन्द्रियाः
अपुत्रा प्राप्नुयुः पुत्रा नृणां तेषां पितृसंश
यः ॥ महाबाधिपरिग्रस्तास्तमाये विवि
धैर्ज्वरैः ॥ भूताभिषेगसंचाते श्चात्तर्थाः ।

भ-
३५

कतृतीयकैः॥ अनेश्चदारुणैरौः पीडा
मानाश्चमानवाः॥ गतबाधाप्रजायन्तेतैः।
संज्ञानात्रसंशयः॥ श्रुतप्रेषयरोबालो।
दिवावादीकवीश्वरः॥ पठनाञ्छ्रवणादपि
भवतीवनसंशयः॥ असृमोचचवर्दक्षणेनव
मोचैरुचेतसः॥ येपठेति सदा मर्त्यान्नेवै

३॥ वभजनाः ॥ ८८ ॥ नवरात्रं जिताहरोटह।
भक्तिजितेन्द्रियः ॥ चेडिकायतने विहास्य।
चिष्मावूर्तिसन्निधौ ॥ एकाकी त्रशातावर्तप
ठन्वीरश्च निर्भयः ॥ सादाद्भगवती तस्मै प्र
यच्छेदीप्तिने फले ॥ सिद्धिपीठे गिरौ रमे।
सिद्धदेवेत्रे सुरालये ॥ पठनात्सायकसाय

भ-
३५

सिद्धिर्भवति वाञ्छिता ॥ दशावर्तपठेद्यस्तु ।
भूमिशापीनरः शुचिः ॥ स्वप्ने मूर्तिमन्ती दे-
वी वरदो सोऽपि पश्यति ॥ अष्टवर्तनसहस्रै-
र्यपठेत्ति पुरुषोत्तमाः ॥ ते सिद्धां सिद्धिदा ।
लोकेशाऽनघग्रहणोत्तमाः ॥ कवित्वे सं-
स्तुते ते यं शास्त्राणां व्याकृतौ स्वनः ॥ ॥

शक्तिप्रोन्मीलनेशास्त्रेष्टनथीनेषुभार
 ती॥ नखरागशिरोरत्नद्विगुणीकृतरोवि
 षः॥ प्रयच्छंतिस्वसर्वस्वसेवनेतान्मही।
 म्भराः॥ रोचनालिवितंभूर्जेजंजुमेन।
 शुभेदिने॥ धारयेद्यत्रितंदेहेष्टुजियिता
 कुमारिकाः॥ विप्रोश्चवरनारीश्चधूपैर्जंजु

भ-
२६

मचेदनैः॥ दीरखंडादिभोः प्रपूजयित्वा
सुभूषिताः॥ वधेति ये महारत्नावालानो॥
चविशेषतः भवेति न्यपपूज्यास्ते कीर्तिभा
जो यशस्विनः॥ शत्रुतो न भयेतेषां उर्जनेभ्यो
नराजतः॥ न च दाराभिचारेषु न दारिद्र्यात्
उर्जतेः॥ महार्णवे महानद्यो यो न स्योपि॥

नभीः क्षाचिन् ॥ राणे मृते विवादे च विजये ।
प्राप्नुवेति ते ॥ २०० ॥ नृपाश्च वशपतो यान्ति
नृपमान्पाश्च ये नराः ॥ सर्वत्र पूजिता लो ।
केवङ्गमानपुरःसराः ॥ रतिरागविद्वद्भ्य
श्च विद्वलाः कामपीडिताः ॥ यौवनाक्रो
ते देहास्त्राश्रयन्नेवामलोचनाः ॥ २०१ ॥ लि

मामन

भ
३७

खित्तंमूर्धिकंठेवाचरयेयाश्चिः॥सम।
यायुधमानेतेप्रतियोद्धानपशपति॥३॥
केतौवाड्डुभौयेषोतिष्ठेद्वैलिवितेरणे
मयासैन्यपरित्रस्तांकोदिशीकांरुतौज।
सः॥विचेतनानिमृष्टाश्चशस्त्रकृत्याभिव
र्जिताः॥निर्जित्यशस्त्रसेवास्तलभंतेविज

यं ध्रुवे ॥ नाभिचारी नशापश्चवाणावीरा ।
 दिक्कीलने ॥ डाकिनीपूतनाकृत्यामहा ।
 मारीचशाकिनी ॥ भूताः प्रेतापिशाच ॥ चा
 रत्नासिध्यान्नरादयः ॥ नविशंति गृहे दे ।
 हेलिखिते यत्र तिष्ठति ॥ ७ ॥ नशास्त्रानल
 तोयोद्वाह्यं तस्योपजायते ॥ उर्ध्वानां

भ-
३८

चपापानोबलहानिकरेपरं॥८॥ जेडराक
रिशालासुगवांगोष्टेसमाहितः॥ पठेत्त
दोषशोत्पथ्यं कूटपाकलिनाशने॥ यमह
तानपश्येति न ते निरययातनो॥ प्राप्नुवेत्
दये प्राप्ते शिवलोके सनातनम्॥९॥ स
र्ववाधासघोरासुसर्वदः खनिवारणम्॥

सर्वमेगलसकृत्स्नं पवित्रं समाहितैः ॥
 श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परं स्वस्त्ययने महत्
 पुण्यं सहस्रनामेदमेवायारुद्रभाषिते ॥
 चत्तुर्वर्गप्रदे सत्येनेदिकेन प्रकाशिते ॥
 नातः परतरो मेत्रो नातः परतरः स्तवः ॥
 नातः परतरा विद्या नातस्तीर्थं परं परम् ॥

भ-
३५

तेयन्नाकृतपुण्यास्तेतएवभुविहृजिताः॥
एकभावंसुदानित्येयेचयन्निमहेस्वरी॥
देवतानोदेवतायाब्रह्माद्यैर्याचभूषिता
भूयात्सावरदालोकेसाधुनांविष्णुमंगला
२१५॥ इति श्रीरुद्रयामलेतंत्रेनन्दिकेस
रसेवादेमहाप्रभावः भवानीनामसहस्र

स्तवराजसमाप्तः॥ शुभम्भूयात्॥ राम

ॐ जप्त्वा पापहरं तु नंवलकरं संप्रजितं श्री
करं ध्यातुं मानकरं स्तुतं धनकरं स
भाषितं सिद्धिदम् श्रीजं सुंदरिवा
द्धिं नमज्जुते ते पादपद्मद्वयं भक्ता
नामवभीतिमं जवकरं सिद्धिदं पातु नः॥

ॐ
स्वा.
१

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो
स्वनेताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादात्ति
शिरोरुवाहवे ॥ सहस्रनाम्ने पुरुषाय शा
श्वते सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥ १ ॥
वामपादौ ॥ नमः कमलनाभाय नमस्ते
जलशायिने ॥ नमस्ते केशवानंतवासु
देवनमोस्तुते ॥ दक्षिणपादौ ॥ गंगाप्रया

गायनेमिषप्रकराणि तीर्णानि यानि भू
 विमंतु हरिप्रसादात् ॥ आयाततानि क
 रणस्य पुटे मदीये प्रक्षालयन्तु वदनस्य नि
 शाकलेकं ॥ मुखे ॥ मुखमाद्यं शरीरस्य
 मुखं सकल उच्यते ॥ मुखस्नानेन राजेंद्र
 गंगास्नानं फलं लभेत ॥ ओं गायत्री नमः
 गायत्री शिवमावज्जगायत्री वसुमंततः ॥

स्नाः

२

आत्मनश्चायःपरिचिष्यप्राणायामं कुर्या
त॥ ओं भूर्भुवः स्वस्तस्वितर्वरेणं भर्गो दे
वस्य धीमहि धियो यो नः प्रचोदयात्॥ य
ज्ञोपवीतं परमं यवित्रं प्रजायते र्यत्सहजं
प्रकृतं॥ आयुष्यमयं प्रतिमंच स्रभं यज्ञो
पवीतं बलमस्ततेजः॥ ओं कृत्वा लं पाटशौ
चं विमलमयजलं त्रिःपिबेदु नृजे द्विस

जैन्यगुष्टयुगमात्सजलमभिर्मयेनासि
 करिन्त्ययुगम्॥ अगुष्टानामिकाभ्यान्तयन
 युगलकंकर्णयुगमेकनिष्ठाङ्गुष्टाभ्याना
 मिदेशं हृदयमथतलेनांगुलीभिः शिरसो
 रत्नयुग्मं न विधिः ततः प्राणायामं कुर्या
 त॥ ब्रह्मणाद्यादयः॥ नमोग्रयेस्त्वयदे॥ न
 मज्ज्झाय॥ नमोवरुणाय॥ नमोवाहुर्यैषान

स्वा.
३

मोपापतये॥ नमोऽस्तुः॥ अवभृष्टे त्रिष्टुपव
रुणः॥ इति नमस्कारः॥ वरुं हिराजावरु
णश्चकार सूर्याय यथा मन्वेत वाङ्म॥ अथ
देवादा प्रतिधातवैकरुतापवक्ता हृदया
विधश्चित॥ इत्युपस्थानं॥ यमस्य राज्ञः जग
तीवरुणः येनैशान्तवरुणं ये सहस्रं यसि
याः पाशाः॥ विततामहाताः॥ तेभिर्ज्ञो देवाः

सविता हृदयति विष्णो देवा मरुतो मृचंत
 स्वर्गाः ॥ इति जलत्रिरावतयेत ॥ निचाऊ
 नस्य शो नः शेषस्य चापः ॥ सुमित्राणामपः
 औषधयो भवन्त ॥ दुर्मित्रास्तैस्संतये ॥
 सान्देष्टियं च वयं द्विष्मः ॥ इति जलांज
 लिं मुत्तिपत्तियेत ॥ यत्किंचिदं वरुणं देवं
 जनेभिर्द्रोहं ॥ मन्त्राणां चुरामसि अचिन्ती

स्वा.

६

यत्तवधर्मोयुयोपि॥समानस्तस्यदेनसो
देवरीविषः॥इमे॥जलिं॥बद्ध॥ॐभूर्भुवः
स्वस्तसवितर्वरेणंभर्गोदेवस्यधीमहि॥
धियोयोनःप्रचोदयात्॥३॥त्रितयमहापं
थंक्रियादित्यः॥आदित्यामावहिस्यातादि
कृत्वादिवस्यः॥सतीर्यासर्वतोयथा॥
ननोनेयथा॥सुगमनोहरो॥वसुतयः॥

सउतयो॥ वउतयः॥ मेधातिथिगायत्रं वि
 स्तः॥ चेतो देवा प्रवत नो यथा विस्तुर्विच
 क्रमे॥ पृथिव्याः सप्त धामभिः॥ भर्गस्य ह
 रतीन्द्रः॥ इतन्द्रभयामहे॥ ततो नो अ
 भयं कृधि॥ मच्चवच्छिद्यत वत नउति
 भिर्विद्विषो विमदोजहि॥ इति पूर्व॥
 शासम्यानिष्टुभो विमदन्द्रः॥ सतिदा

स्त्रा. विशास्यति च तद्वा विमृधो बशी ॥ ह्येन्द्रः
 ५ पुरयत्नः ॥ सोमपाप्रभयंकरः ॥ इति ह
 दिने ॥ विरलो विमृधो जहि ॥ विचित्रस्य ह
 नरुज ॥ विमत्सु मिन्द्र च तद्वा मित्रस्याभि
 थासतः ॥ इत्युत्तरे ॥ वसुक्रमस्य त्रिष्टु
 हेंद्रः ॥ इदं स मेजरितरा चिकिडिप्रतीपं
 शापं नयो वहंति ॥ लोपाशः सिंहं प्रत्यं

चमच्छात॥ क्रोथावराहन्निर्नक्तकक्ष्यात
इतिपश्चिमे॥ इतिचतसृभिःप्रतिदिशं
मृदेक्षिष्येत॥ यज्ञस्यान्वष्टुप्मृत्तिका॥
अथक्रान्तेरथक्रान्तेविस्मक्रान्तेवसंदरि
उद्धृतासिवराहेणहस्तेनशातबाधना
मृत्तिकेतान्चगृह्णामिविजयाचधनेन
च॥ मृत्तिकेब्रह्मदत्तासिकश्येनाभिमं

स्वा.

६

चित्ता॥ मन्त्रिकेहमेपापयन्मयाडिष्टतं
कृतं॥ वाचाकृतं कर्मकृतं मनसायत्तचि
तितं॥ मन्त्रिकेदेहिमेपुष्टित्वयिसर्वप्रति
ष्टितं॥ त्वयाकृतेनपापेनब्रह्मलोकं व्रजा
म्यहं॥ इतिमृदाजलालाडितयानाभि
उर्ध्वंविशोधयेत्॥ मानसोकेतनयेमा
नोग्रायेमानोगोषुमानोम्रथेप्ररीति

षः॥ वीशान्मानो रुद्रभामितो॥ वधीर्हृतिषा
 तोमनसा विधीमते॥ विष्णामित्रस्य मरु
 पंक्तिर्गोमयं॥ अग्रमग्रचरन्तीनां गोषधी
 नोरसंवने॥ तासां सृष्टमपत्नीनां पवित्रं
 कायशोधनं॥ त्वमेवैषां शुशोकां च य
 पंचतुदगोमयं॥ पवित्राणां पवित्रेण
 शुद्धामिष्टथिवीमिसां॥ इति गोमयां भ

सूत्रा०

०

सा॥ सिंधुद्वीपस्यानष्टप्र॥ अपामार्गः॥ अ
पावमपकिस्त्रियमपकृतामपोरयः॥ अ
पामार्गोत्तमस्माकमपदुःखस्यसुख॥ प्रजा
पतेरन्वष्टप्र॥ हवी॥ कांडाकांडात्प्ररोहंति
परुषःपरुषस्यरि॥ पवानहवीप्रतनोस
हस्रेणाशतेनच॥ याषतेनप्रतनोषिसह
स्रेणाविरोहसि॥ तस्येतेदेवष्टकेविधिमह

विष्वावयं॥ इति ह्रस्वया॥ विरिचिनासमुद्र
 तेपरमेष्टिनिसर्गज॥ नृदपापानिसर्वाणि
 भवस्वस्तिकरोमम॥ इति दर्भोक्तेण॥ ओं
 पापतयेविद्महे॥ पाशपाणायधीमहि॥ न
 नः प्राणाः प्रचोदयात्॥ ओं अद्यतावन्निशा
 वद्यम्रमुकमासम्पामुकपक्ष्मतिथावम
 कायो॥ आत्मनोवाङ्मनःकायोपार्जित॥

स्वा.

८

पापनिवारणार्थं श्रीविष्णुप्रीत्यर्थं गंगाप्र
वाहे स्नानमहं करिष्ये ॥ ओं कुरुषु ॥ ओं तीर्थ
स्यावाहनं कुर्यात्तत्प्रवक्ष्याम्यनेतरं ॥ ऊ
रुत्तित्रंगया गंगा प्रभासं प्रक्षराणि च ॥ ती
र्थोपेतानि सर्वाणि स्नानकाले भवंत्वमे
प्रपद्ये वरुणं देवमंभसां पतिमूर्जितं ॥ या
चित्तं देहि मे तीर्थं सर्वपापघ्नं त्रये ॥ तीर्थ

मावाहयिष्यामि सर्वाच्च विनिसूदनं ॥ सा
 त्रिधामसिन्धो तोये भजता मदवग्रहात्
 रुद्रान्प्रपद्ये वरदा न्सर्वानप्लवटस्त्रहं ॥
 सर्वानप्लवटश्चैव प्रपद्ये प्रणतः स्थितः ॥
 देवमप्लवटवद्भिः प्रपद्ये च निःसूदनं ॥ आ
 पः प्रणपापवित्राश्च प्रपद्ये शरणं तथा ॥ रु
 द्राश्चाग्निश्च सर्पाश्च वरुणास्त्रापपयवच ॥ श

स्वा.
५

मयं त्यागमिषां पुनं ते ते सदा मम॥ ततो मा
र्जनं विधाय॥ आणे हिष्टेति मार्जनं॥ ततो नि
मज्जेत॥ ओं तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यति स
त्यः॥ दिवी वचस्र रातं तद्विष्णो विषण्ण
वो जायते वासः समिधं ते विष्णो र्यत्परमं पदं॥ ओं
ततः सन्मग्निस्त्रिराचम्य॥ ओं भूरिति मार्जनं॥
ओं नमो देवेभ्यः॥ कंदोपवीति॥ स्वाहा ऋषि

स्वा० १०
 रंतस्ति संहोता विदिषदतिथिर्दुरोपासत
 नमद्वयसदतसंहोतामसद्व्यागोजाग्रद्विजा
 अतजाअतं॥ इति उपस्थानं कुर्यात्॥ युवा
 सुवासः परिवीतग्रागात्स उद्ध्रियान्भवति
 जायमानाः॥ तंधीरासः कवया उन्नयेति॥ स्वा
 ध्योमनसः देवयंतः॥ यत्तगस्थिगतं पापं ज
 न्मांतरकृतं च यत॥ तन्मेहरस्वकर्णणि

मरिचिस्पर्शेनैव सवि ॥ इति श्री भक्तिहान
 विधि समाप्तं ॥ ॥ अथ संक्षेपेण न विधिः
 ओं प्रणवस्य क्रयिर्त्रया गायत्रं हृदयवच ॥
 देवो गिर्या रुती प्रच विनियोगः प्रकीर्तितः
 प्रजापतिर्या रुतयः सर्वस्य परमेश्वरः
 व्यस्ताश्चैव समस्ताश्च त्रिसुतस्ते सति ॥
 व्या रुतीनां समस्तानां देवतं तत्र प्रजापतिः

सं-
११

मस्तानामयमग्निश्चवायुसूर्यश्चदेवताः
छेदश्चकारुतीनामेकाक्षराणामस्तुता
यक्षराणामस्तुता॥ विश्वामित्रऋषि
हो गायत्रं सविता तथा ॥ देवतोपनयेज
ष्य ॥ आयोगाय च ते ॥ आवाहयाम्यगा
यत्री सर्वपापप्रणाशिनी ॥ नगायत्राय
रंजयन्तव्यारुतिसंस्कृतं ॥ आगच्छ वर

देदेविजण्णेमेसन्निधौभव॥ गायतं॥
मेयस्मागायत्रीतंतःसुतः॥ अग्नेवी
युञ्जस्वसूर्यश्चतुर्हस्यत्यापयवच॥ ईदृश्च
विष्टेदेवाश्चदेवताःसमुदाहृतः॥ य
वमार्यंछंदोदेवत्यंविनियोगंछातुस्व
त्य॥ गायत्र्याशिखमावह्यागायत्रीवसा
मंततः॥ आत्मनश्चापःपरित्याग्यागायत्र्या

ॐ
११

मंजु र्यात ॥ ॐ भूरित्याग्नेयो गायत्रः ॥ ॐ
भव इति वायव्यौ सिद्धः ॥ ॐ स्वरित्यादि
त्यन्त शुभः ॥ आदित्यः ॥ ॐ मरु इति वार्हस्प
त्या वार्हतः ॥ ॐ जन इत्यायः पातः ॥ ॐ त
प इत्यैश्वर्य शुभः ॥ ॐ सत्यमिति वैश्वदेवो जा
यतः ॥ सर्वपापक्षयार्थे प्राणायामे विनियो
गः ॥ ॐ ॐ जोसीति गायत्री मावाह्य देवाना

मार्घं॥ॐॐजेजिसिसेहोसिबलमसिभ्राजो
सिदेवानां धामनामसि॥विष्णुमसिविष्णु
युः॥सर्वमसिसर्वायुरभिभूः॥ॐसखाहतिं
सप्रणावांगायत्रीशिरसासह॥त्रिपटेद्युय
तःप्राणप्राणायामःसुच्यते॥यथा॥ॐ
भूः॥ॐभुवः॥ॐस्वः॥ॐमरुः॥ॐजनः॥
ॐतपः॥ॐसत्यं॥ॐतत्सवितुर्वरेण्यंभर्गो

सं.
१३

देवस्य धीमहि॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
ॐ प्राणो ज्योतीरसो मृतं ब्रह्म भू भवः स्वरो
३॥ इति पठन् पुरकं भक्तं च केषु नाभि
हृदय ललाटेषु॥ रक्त नील श्वेतान् ब्रह्मा वि
सृजितं ध्यायेत् प्राणायामं कुर्यात्॥ एकव
र्तः पुरकः स्यात्कुंभको द्विगुणस्तथा॥ रेच
कस्त्रिगुणः प्रोक्तः प्रवेशस्थिति निर्गमेः॥

अथाचमनं सायं॥ अग्निश्चमेति॥ रुद्रः
विः॥ अग्निर्देवता॥ गायत्र्यपरिष्ठाह्वती
हृदः॥ आचमने विनियोगः॥ ॐ अग्निश्च
मामन्सुश्चमन्सुपतयश्चमन्सुः कृतेभ्यः॥
पापेभ्यो रक्षतं॥ यदह्नायायमकार्यं॥ म
नसा वाचा हस्ताभ्या॥ पद्भ्यां मदरेण शिखा
ग्रहस्तदवलपत्॥ यत्किंचिदुचितं मयी

सं.
१४

समहमास्तनयोनौ॥ सत्तेजोतिषिजुहोमि
स्वाहा॥३॥ इति साय माच मनं॥ सूर्यश्च
मेति॥ नारायणऋषिः॥ गायत्र्यापरिष्ठाह
रुतीछंदः॥ आचमनेविनियोगः॥ सूर्यश्च
मामस्यश्चमस्यपतयश्चमस्यकृतेभ्यः॥ पा
पेभ्योरक्षतां॥ यद्रात्र्यापापमकार्षमनसा
वाचाहृणाभ्यां॥ पश्चात्सदरेणशिश्नागत्रि

स्रदवलपत॥ यत्किंचिद्वरितं मयी दमह
 मामृतयो नौ स्वर्ये ज्योतिषिज्जुलोमि साहा
 इति आत्मा॥ अद्य मा जने॥ श्रीं पु॥ श्रीं मंत्रे
 मिः॥ आपो मे चं ता॥ अस्मिन्ने कं ता॥ आचने वि
 नियोगाः॥ आयः पुनंतुष्टि विदीष्ट विदीष्ट
 ता पुनातु मा॥ पुनंतुष्टि विदीष्ट विदीष्ट
 तं पुनंतु मा॥ यदुच्छिष्टं मभोज्यं वा यद्वाड

म

से.
१५

चरितं मम ॥ सर्वं प्रनंतं मामापो सता च प्र
तिग्रहं ज्ञेहो मिखाहा ॥ इति मध्याह्ने ॥ अ
थ मार्जने ॥ सिंधुद्वीपस्थः ॥ गायत्रे छंदः
आपो देवता ॥ मार्जने विनियोगः ॥ आपो हि
शामयो भुवः ॥ इति ॥ तानुर्जदधातन ॥
पादयोः ॥ ओम् हे रणाय चक्षसे ॥ शिरसि ॥
ओम् यो वः शिवतमो रसः ॥ शिरसि ॥ ओम् नमः

भाजयतेहनः॥पादयोः॥ॐउशतीरिव
मातरः॥हृदि॥तस्मादरेगमामवे॥शिर
सि॥यस्यतयायजिनश्च॥हृदि॥आपो
जनयथाचनः॥पादयोः॥कश्यपत्रयिः
त्रिष्टुब्धः॥आपोदेवता॥मार्जनेविनियो
गः॥ॐहिरण्यवर्णाःसुचयःपावकायाह
जानःकश्यपायास्त्रिष्टुब्धः॥याअग्निगर्भदधि

सं.
१६

रेवितृपास्तानप्रायःशंस्यानाभवंत॥या
सादेवाटिविकृण्वतिभक्ष्या॥याअतारित्त
वङ्गथाभवंति॥याअग्निगर्भेदधिरेवितृ
पास्तानप्रायःशंस्यानाभवंत॥यासांरा
जावरुणोद्यातिमध्येसत्यान्दतेअवप
श्यंजनानां॥याअग्निगर्भेदधिरेवितृपा
स्तानप्रायःशंस्यानाभवंत॥शिवेनमा

चक्षुष्यापश्यतापः शिवयातन्वापसु
शेततत्तत्तत्तमेमधुच्युतः ॥ अचयोयाः ॥
वकास्तान्नापः शोषानाभवंतः ॥ सिंधु
द्वीपऋषिः ॥ गायत्रेकंदः ॥ आपोदेवता
मार्जने विनियोगः ॥ शोषो देवीरभिष्ट
ये ॥ आपोभवंतपीतये ॥ शोषारभिसंव
त्तनः ॥ सोमसुत्रप्रधुरऋषिः ॥ प्रनष्ट

सं.
१७

छंदः॥ आपो देवताः॥ मार्जने विनियोगः॥ शत्रु आपो धनन्यः॥ शत्रु संतनूपाः॥ शत्रु समद्रियाः॥ शमनः संतनूपाः॥ सोम पुत्र अथ रक्षिः॥ विष्टु छंदः॥ आपो देवता॥ मार्जने विनियोगः॥ ओ आपो अस्मान्मातरः सुदयंत्येतेन माद्युतया प्रनंतः॥ विश्वं हरि प्रवहंति

देवीरुद्रिदाभ्यः सुचिराश्रुतयमि॥ शैलः
शेषत्रयः॥ अनष्टुष्टुदः॥ आपोदेवता
मार्जने विनियोगः॥ ओम् इदमायः प्रवहन्तः
यत्किंचिदुत्तममयि॥ यद्वाहमभिदुद्रोह
यद्वाशेषउतात्तमं॥ अथर्वणस्यभिषज
मार्जः॥ अनष्टुष्टुदः॥ आपोदेवता॥ मार्ज
ने विनियोगः॥ ओम् संवत्तमायः पण्यादयो

सं.
१८

वारुणाडन॥ अथोयमस्यपद्मीषात्सर्व
स्मादेवकलिषात॥ अथर्वणऋषिः॥ गा
यत्रेष्टदः॥ आपोदेवता॥ मार्जनेविनियोगः॥
गः॥ ओं यज्ञायत्सन्नपापमभिजगाम॥
सर्वस्मान्मातस्मादेनसः प्रसंचतः॥ नारा
यणऋषिः॥ अनष्टुष्टदः॥ अग्निदेवता॥
मार्जनेविनियोगः॥ ओं दधिक्वाङ्गो अ८

कारिखंजिसोरश्चस्यवाजिनः॥सुरभिर्ने
मृत्वांकरद्गुणग्राह्यंविनारिखत॥कोकि
लोराजपुत्रत्रयिः॥अनष्टुष्टुदः॥ग्राणेदे
वता॥सौत्रामन्यमवभृथस्त्रानेविनिये
मः॥ओङ्कुयसादिवोसमंवातःसिन्नःस्त्रा
नीमलादिव॥शून्यवित्रेणवाज्यमापः॥
शुंधंतमैनमः॥इतिमंत्रेणांजलिनांज

सं.
२५

लमादायशिरसाबंधयित्वाजलमध्येति
पेत॥३॥वारिपूर्णकरं कृत्वा नासाग्रं सन्नि
धाय च॥अंतर्जले कृतं चेति त्रिजनेदं च
मर्षणं॥अथ मर्षणं कुर्यात्॥अनृष्टं हृदः
प्रजापतिर्देवता॥अथ मेधावद्भ्येति नि
योगः॥अंतर्जले च सत्यं चाभीष्टान्नयसाध
नायत॥ततो वा त्रिरजायत॥ततः सप्तमं द्रो

अर्णवः॥ समद्रादणो वा दधिसंवत्सरो मृजा
 यत॥ अहोरात्राणि विदधद्विष्यस्यमिषतो
 वशी॥ सूर्याचंद्रमसो ज्ञाता यथा पूर्वमक
 ल्ययत॥ दिवं च पृथिवीं च तद्विदमथोऽसुः
 ततः समव्यारुतिभिः शिरसा माजयेत॥
 ॐ भूः॥ ॐ भुवः॥ ॐ स्वः॥ ॐ महः॥ ॐ जनः॥
 ॐ तपः॥ ॐ सत्यं॥ ॐ अंतश्चरसि भूतेषु

मं.
३०

हायांविश्वतोमखः॥ तंयज्ञस्तं वयद्वार
म्रापोज्योतिर्वसोमत्तं॥ असभुर्भुवःस्वरोम
ततःप्राणायामं कुर्यात्॥ सूर्याभिमन्त्रेणा
यज्याभिमन्त्रितांस्त्रीजलो जलीनस्तिष्ण
तिष्ठेत्॥ प्रदक्षिणामाहृत्यार्धं वा ऊरुद्वयं
तमित्यादियंचभिः करभिः सायं प्रातरुप
तिष्ठेत्॥ ज्ञातयादयो प्रवः यो यो धिहिमः॥

धीस्य॥ वदेगो॥ भरणं रेवतं वित्तं सुखं भू
भूते॥ इह स्थितिं कुरु॥ अत्र हृष्टं हृदः॥ सु
यो देवता॥ उपस्थाने विनियोगः॥ ओं उद्यं
तमस्य विज्ञेयं निष्पश्यंतु जनं॥ देवं देव
त्रा सूर्यं मग्नं ज्योतिरुत्तमं॥ प्रसूता वक्राणिः
गायत्रं हृदः॥ सूर्यो देवता॥ अतिरात्रे विनि
योगः॥ ओं उद्यंत्य जातवेदसं देवं च हंतिकेत

सं.
३१

वः॥ दशे विष्णोः सूर्यः॥ ऊत्सः क्रयिः॥ त्रिष्टु
ष्टुदः॥ सूर्यो देवता॥ अतिरात्रे विनियोगः॥
अचित्रं देवानां सदा दत्तं नीकं चक्षुर्मित्रस्य
वरुणायाग्रेः॥ आग्राद्यावाष्टयि वीश्रंत रि
ते सूर्य आत्मा जगत् सप्तस्युषस्य॥ ब्रह्मा क्र
यिः॥ अन्तःष्टुष्टुदः॥ सूर्यो देवता॥ उपस्था
ने विनियोगः॥ अंतश्चक्षुर्देवहितं प्ररक्षा

कुक्रामुच्चरत ॥ पश्येमशरदःशान्तं ॥ जीवे
मशरदःशान्तं ॥ वामदेवऋषिः ॥ जगतीकं
दः ॥ परमात्मातृपः ॥ सूर्योदेवता ॥ उपस्था
ने विनियोगः ॥ जैहंसः शुचिषद्वसुरंतरि
क्षसंज्ञातवेदिषद्वतिथिर्दुरोगसतः ॥ न्दप
द्वरसद्वतसंज्ञामसद्व्वागोजाक्रतजाश्र
दिजाक्रतं ॥ इति सायंरुपस्थानं ॥ अथ मथ्या

सं.
२२

कै॥ स्वर्यस्य जगती॥ विभ्राद्धहृत्पिबत
सोमस्य मध्यासुदधद्यजयता॥ अविद्रुतं॥
वातजतयो॥ अभिरत्तत्यत्सना॥ प्रजापि
पत्तिवक्रुधाविराजति॥ अन्नदुभस्यसू
क्तस्य त्रिष्टुभंतस्य देवता॥ विश्वात्मा पुरु
षः साक्षाद्विना रायणः स्यतः॥ पुरुषः
मेधः पुरुषस्य नारायणस्यार्धः॥ ओं सहस्र

शीर्षाश्रुयः सहस्राक्षः सहस्रपातः॥ स
भूमिं विश्रुतो हृत्वा त्वत्तिष्ठदृशो गुल्मः॥
श्रुयः यदेवं सर्वं यद्भूतं यच्च भवं॥ उता मृ
तत्त्वस्य शान्तो यदन्नेनातिरोहति॥ यता वा
नस्य महिमा तो ज्ञायाश्च श्रुयः॥ पादोऽस्य
विष्वाभूतानि त्रिपादस्यास्तदिवि॥ त्रिपा
दूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्य द्वाभवात्पुनः॥ त

सं.
२३

तोविश्वंयत्रामत्साशानानशनेअभि॥
तस्माद्विराट्जायतविराजोअधिपूरुषः
सजातोअतिरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुः
यत्पूरुषेणहविषादेवायजमतन्वत॥
वसंतोअस्यासीदाजंश्रीष्मयश्मशरद्विः
तंयजंतर्हिबिप्रैस्तंपूरुषंजातमग्रत॥
तेनदेवाअयजंतसाध्यायऋषयश्चये॥

तस्माद्यज्ञात्सर्वकृतात्संभृतंष्टुषदाजं॥
पशून्सत्ताचक्रैवायव्यानारण्यंश्राम्यंश्चये
तस्माद्यज्ञात्सर्वकृतादृचःसामानिजज्ञिरे
कंदोसिजज्ञिरेतस्माद्यज्ञतस्मादजायत
तस्मादश्वाश्रजायंतयेकेचोभयादतः॥
गावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताश्रजावयः
यत्पुरुषव्यदधकतिधाव्यकल्पयत्॥स

सं.
२४

खं किमस्य को वा ह्युक्ता उच्यते । वा
ज्ञेयस्य सत्त्वमासीद्वा ह्युक्ता जन्यः कृतः ।
उच्यते दस्य यद्वैश्वः । पञ्चाभ्युद्रो प्रजायत ॥
चंद्रमा मत्तमो जातश्चंद्रः सूर्यो रजायत ।
सर्वादिन्द्रश्चाग्निप्राणाद्वायुर्प्रजायत ॥ ना
भ्याग्नासीदन्तरिक्षं शीर्षोर्ध्वो समवर्तत ॥ प
ञ्चाभूमिर्दिशाः श्रोत्रं तथा लोका मकल्पय

त॥ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिसप्तसमिधः
कृतः॥ देवायद्यजंत त्वानाश्रवध्वसुरु॥
षेयश्च॥ यज्ञेनयज्ञंमयिजंत देवास्तान्
निधमोणिप्रथमान्नासन॥ तेहनाकंस
हिमानासचंतयत्रपूर्वेसाध्यासंतिदेवाः
ब्रह्मा॥ ऋषिः॥ त्रिष्टुभं॥ मन्त्रोदेवता॥
उपस्थानेविनियोगः॥ यज्ञाश्रतोह्यस

सं.
२५

देतिदेवंतद्वत्समस्यतथैवेति॥ हरेगमं
ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्ममनः शिवसंक
ल्पमस्तु॥ येन कर्मण्यपसोमनीषिणा
यज्ञेन ह्येवतिविदयेषु धीरः॥ यत्सर्वं य
त्प्राप्तं प्रजानां॥ तन्ममनः शिवसंक
ल्पमस्तु॥ यत्प्रज्ञानमचेतो धृतिश्च य
ज्योतिरेकं तन्ममनः प्रजानां॥ यस्यान्नहते

किंचनकर्मक्रियतेतन्मैमनःशिवसंक
 ल्पमस्त॥येनेदंभूतंभवन्भविष्यत्यरि
 गृहीतमस्तेसर्व॥यस्माच्चन्दतेकिंचन
 कर्मक्रियते॥तन्मैमनः॥यस्मिन्नुद्यासा
 मयज्जुषियस्मिन्प्रतिष्ठितारथिनाभावि
 वाराः॥यस्मिन्चिन्तंसर्वसुतंप्रजानां॥त
 न्मैम-॥सुषारथिरस्मानिवायन्मत्तुष्या

सं.
२६

त्रेनीयते॥भीष्मिर्वाजिनादव॥रुत्प्रति
ष्टंयदेजिरजविष्टतन्ममनःशिवसंक
ल्पमस्त॥अथययतसिन्मंडलेपुरुषो
यश्चैव॥हिरण्मयःपुरुषः॥ययययतसि
न्मंडलेपुरुषोयमेव॥सयोयंदक्षिणोत्त
रुपुरुषः॥जैष्मिक्यंरुद्रस्य॥यउद्गात्प्र
स्तात्सहस्रप्रणवः॥विभ्राजमानाःसवि

रस्यमये॥समाह्वयभोरोहितात्॥सूर्यो
विप्रश्चित्तनसापुनात्॥यद्वावादिष्म
तन्नामाहिंसी॥सूर्योयविभ्राजायवैनमो
नमः॥ततोगायत्रीन्यासः॥ॐप्रानामो॥
उहृदि॥मशिरसि॥ॐभूपादयो॥ॐभुवः
हृदये॥ॐस्वःशिरसि॥ॐभूरगुष्टाभ्यां
मः॥ॐभुवःतर्जनीभ्यांनमः॥ॐस्वःमथ
माभ्यांनमः॥ॐमहःअनामिकाभ्यांनमः॥

पं.
२०

ॐ जनः कनिष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ तपः स
त्यकरतलकरदृष्ट्याभ्यां नमः ॥ ॐ भूः पाद
योः ॥ ॐ भुवः जालोः ॥ ॐ स्वः यस्य ॥ ॐ सहः
नाभौ ॥ ॐ जनः हृदये ॥ ॐ तपः कंठे ॥ ॐ स
त्यशिरसि ॥ ॐ भूः हृदयाय नमः ॥ ॐ भुवः
शिरसे स्वाहा ॥ ॐ स्वः शिखायै वसुध ॥ ॐ
सहः कवचाय हुं ॥ ॐ जनः नेत्राभ्यां वीष
द् ॥ ॐ तपः सत्यमस्त्राय फट् ॥ ॐ तत्सवि

त्वं यथा भ्यां नमः॥ ॐ वरेण्यं तर्जनी भ्यां
 नमः॥ ॐ भर्गो देवस्य ध्यामा भ्यां नमः॥ ॐ
 धीमहि अनामिका भ्यां नमः॥ ॐ धियो यो
 नः कनिष्ठका भ्यां नमः॥ ॐ प्रचोदयात्
 करतलकरं यथा भ्यां नमः॥ ॐ तस्या देयोः
 सवितर्जनीत्वा॥ वरेण्यं कट्यां॥ भर्गो नाभौ
 देवस्य रुदये॥ धीमहि कंठे॥ धियो नासि

सं.
२८

कार्यं॥ यः चक्षुषोः॥ नः ललाटे॥ प्रचोदया
तसिरसि॥ ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धियो
नो ज्ञानं प्रदाय॥ ॐ भर्गो देवस्य धियो
नो ज्ञानं प्रदाय॥ ॐ धीमहि कवचाय ॐ॥ ॐ धियो
नो ज्ञानं प्रदाय॥ प्रचोदयात् प्रसा
दाय॥ ॐ आयस्तनयोः॥ ज्योतिर्नेत्रयो
रसो मुखे॥ अस्तं ललाटे॥ ब्रह्मभूभवंः

स्वरोंशिरसि॥ इति न्यासः॥ अथ मुद्रा॥ ओं
नत्समायनमः॥ समंशुदायनमः॥ विवित
नायनमः॥ त्वविस्तीर्णायनमः॥ विद्विम्ब
लायनमः॥ रेत्रिम्बलायनमः॥ शिचतमं
लायनमः॥ म्रंषचमलायनमः॥ भषणम
लायनमः॥ र्गोम्रधोमलायनमः॥ देवाम
काञ्जलयेनमः॥ वषकदायनमः॥ स्थयम

सं.
२५

पाशायनमः॥ धीग्रंथिकायनमः॥ सं.
सुखोम्बायनमः॥ हिविलंभायनमः॥
धिसुष्टिकायनमः॥ योमीनायनमः॥ यो
कुर्मायनमः॥ नःवराहायनमः॥ प्रसिंहा
क्रांतायनमः॥ चोमहाक्रांतायनमः॥ दस
रुवायनमः॥ यात्यल्लवायनमः॥ २५॥ त
तः प्राणायामे॥ अथ ध्यानमः॥ ओम्बुक्तावि

द्रुमहेमनीलदवलच्छायैर्मुखैस्त्रीक्षणैः
युक्तामिन्दुनिबद्धरत्नसुकुटातत्तात्मवर्णा
त्मिका॥ गायत्रीवरदाभयाऊशकराशुभ्रे
कपालेयुगां॥ शांखचक्रमथारविंदयुगले
हस्तैर्वहंतीभजे॥ आयातवरदादेवीअत
रेव्रह्मवादिनि॥ गायत्रीकुंदसामातात्रिस
योनिनमोस्तुते॥ ओंकारंपूर्वमध्यायमारु

सं.
३.

तीतदनंतरं॥ गायत्रीप्रणवश्चातेजस्यमे
वसदायते॥ ओम्भूभुवःस्वस्तसवितर्वरे
ण्यंभर्गोदेवस्यधीमहिधियोयो नःप्रचोद
यात्॥ इति मूलमंत्रम्॥ ओं दशभिः जन्म
चरितं शतेन च पुराहात॥ त्रिपुगात्रसहस्रे
ण गायत्रीरुति किलिषं॥ देवागात्रवि
गात्रविंशतिगात्रमनसस्यते॥ इमं देवयज्ञं

स्वाहा॥ वाचे स्वा॥ वाते धा॥ इति जपनिवेद
नं॥ ॐ नमः प्राच्यै दिशेयाश्च देवताय तस्यां
प्रतिवसंत्येताभ्यश्च वी नमो नमः॥ नमो वां
तरायै दिशेयाश्च देवताय तस्यां प्रतिवसंत्ये
ताभ्यश्च वी नमो नमः॥ नमो दक्षिणायै॥
नमो वां तरायै॥ नमः प्रतीच्यै॥ नमो वां
तरायै॥ नमः उदीच्यै॥ नमो वां तरायै॥

सं.
३१

नमः उर्ध्वायै ॥ नमो धरायै ॥ जेनमो ब्रह्म
लो ॥ नमो स्वर्ग्ये ॥ नमः स्थित्यै ॥ नमो गैष
धीभ्यः ॥ नमो वाचे ॥ नमो वाचस्पतये ॥ नमो
विष्णवे ॥ बृहते ह्येतासां मेव देवता
नां ॥ सारिहितां ॥ साधुजं ॥ सात्रुणं ॥ सामीप्यं
सलोकतां माप्नोति ॥ ययव विद्वान्साध्याय
मधीति ॥ महेश्वरवचोत्पन्ने विष्णुदयसंभ
वप्रमितानवकंचयेति ॥ ह्रीं ययं कनकं लिङ्गं नियोक्तुं चैव
स्यष्टौ मुद्राप्रदशयिष्ये

वे॥ ब्रह्मणा समन्वजाने गच्छेदेवि नमोस्तु
 ते॥ **अथ यत्तर्पणं**॥ गच्छेत्समदस्य गायत्री वि
 श्वेदेवाः॥ **ॐ विश्वेदेवः स आगतश्च एता**
म इमं हवामः॥ इदं बर्हिर्निषीदत॥ ॐ ब्र
ह्मात्तृणता॥ विसृज्यता॥ रुद्रः तृणता
प्रजापतिः॥ देवाः॥ सुदोमि॥ वेदाः॥ अथ
यः॥ आचार्याः॥ गंधर्वाः॥ इतराचार्याः॥

सं.
३२

संवत्सराः॥ सावयवाः॥ देव्याः॥ असुर
सः॥ देवान्नागाः॥ नागाः॥ सागराः॥ पर्व
ताः॥ सरिताः॥ मन्त्रणाः॥ यक्षाः॥ रत्ना
सि॥ पिशाचाः॥ स्वर्णाः॥ भूतानि॥ प
शवः॥ वनस्पतयः॥ गोषधयः॥ भूतग्रा
सः॥ अतिविधाः॥ असुराः॥ कूराः॥ सर्पाः
जंघकाः॥ खगाः॥ विद्याधराः॥ जलाधा

राः॥ निरायाराः॥ पार्ष्णधर्मरताः॥ सर्वग्रहाः॥
यमः॥ धर्मराजः॥ सत्यः॥ अतकः॥ वैद्य
स्वतः॥ कालः॥ सर्वप्राणहराः॥ त्रैलोक्यः॥
नीलः॥ दध्नः॥ परमेश्वरी॥ वृकोदरः॥ भी
मः॥ चित्रः॥ चित्रगुप्तस्तुतः॥ एकैक
मंजलिदेवाद्यैर्देवतमनकादयः॥ अहं
निषितरस्त्रीस्त्रीस्त्रियोप्येकैकमंजलिम्

सं.
३३

अग्निर्ऋषिपवमानः पंचजन्यः शरोहितः
तमेमही महागण्ये ॥ शैसन कस्तूरपातात
पाता ॥ सनंदनः ॥ २ ॥ सनातनः ॥ २ ॥ कपिलः
असुरिः ॥ २ ॥ बोदाः ॥ २ ॥ पंचशिखाः ॥ २ ॥
मरीचिः ॥ २ ॥ अत्रिः ॥ २ ॥ अगिरः ॥ २ ॥ पुल
लः ॥ २ ॥ पुलस्त्यः ॥ २ ॥ क्रतुः ॥ २ ॥ प्रचेताः ॥
भृगुः ॥ २ ॥ नारदस्तूरपातातपाता ॥ ततः

प्राचीनावीती॥ ओं उषंतस्ताराहवामहउष
तःसमिधीमहि॥ उषेनयंतग्रावाह॥ यि
त्तद्विवेष्यतेये॥ ओंकव्यावाडेनलःस्वधा
यिभ्यःस्वधानमरुणतोत्तराणातात्तराणाता॥
सोमःस्वधानमः॥३॥ अथमः॥३॥ अर्थमः॥३॥
अग्निष्ठाताः॥३॥ सोमपाः॥३॥ बर्हिषट्॥३॥
हरिषंतः॥३॥ स्वकालिनः॥३॥ आज्यपाः

सं.

३४

वसवः॥३॥रुद्रः॥३॥आदित्या॥३॥देवता
भ्यःपितृभ्यश्चमहायोगिभ्यश्च॥नमः
स्वधाच स्वाहाचनित्यमेवभवत्यह॥अप
सवेन॥अद्यतावत्॥पित्रे॥पितामहाय
प्रपितामहाय॥मात्रे॥पितामस्यै॥प्रपिता
मस्यै॥मातामहाय॥प्रमातामहाय॥हृदिप्र
मातामहाय॥मातामस्यै॥प्रमातामस्यै॥हृ

द्विप्रमातामह्यै॥ पितृणां तर्पणं कुर्यात्॥ ओं
देवासुराक्षया यत्नानागागंधर्वकिन्नरा॥
विशाचागस्यकाः सिद्धाः कृष्णांडाक्षप्रभः
खगाः॥ जले चराभूमिलया वायुधाराश्च
जैतवः॥ तन्निमित्ते प्रयांताश्च मदत्ते नानुनाः
खिलाः॥ नरकेषु च सर्वेषु याचनासु च ये
स्थितः॥ तेषामाप्यायणा ये तद्दीयते स लि

सं.
३५

लंमया॥ येबांधवाअबांधवायेन्यजन्म
जन्मनिबांधवा॥ तेत्तन्निमखिलेयांत
यश्चास्मत्तोभिवांछितं॥ तेनमोदेवेभ्यः
स्वाहाऋषिभ्यः॥ अपसवेन॥ स्वधापितृ
भ्यः॥ सवेन॥ आब्रह्मस्तवपर्यंतब्रह्मांडे
सचराचरं॥ जगत्तत्तत्॥ तत्तत्॥ तत्तत्
अपसवेन॥ अस्मत्कलेतयेजाताअप

त्रागोत्रजास्यताः॥तेष्विवतमयादत्तं व
स्त्वेनिष्पीडनोदकं॥ॐ नमो धर्मनिधाना
य नमः सुकृतसाक्षिणे॥ नमः प्रत्यक्षदेवा
यमास्कराय नमो नमः॥॥॥ इति स्नान
विधि संध्या संध्या संध्या संध्या संध्या॥॥॥॥॥॥॥

ॐ ज्वाला भगवतै नमः स्वाहाः ॥ ५ ॥ ॐ नमो भगवती
 काली ज्वाला त्रिषु वसुंदरी सर्ववीरं जरदा करी
 ज्वाला ज्वाला मुखि नमोस्तुते १ ज्वाला सुखी म
 हा ज्वाले ज्वाला पिङ्गललोचने ज्वालानि जाम
 हाने जौ ज्वाला मुखि २ नमोस्तुति २५
 ज्वाला कदालिने नाम अक्षरावबधा रिणी

विष्णुमाद्रीचरङ्गाणि ज्ञात्वा सुखी न मे
सुते३

Digitized By eGangotri

